

РЕГУЛАТИВА (ЕУ) 2015/340 НА КОМИСИЈАТА

од 20 февруари 2015 година

за утврдување на технички услови и административни постапки коишто се однесуваат на дозволите и уверенијата на контролорите на летање согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот, за изменување на Регулатива за спроведување (ЕУ) бр. 923/2012 на Комисијата и за укинување на Регулатива (ЕУ) бр. 805/2011 на Комисијата

(Текст со важност за ЕЕО)

ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА,

имајќи го предвид Договорот за функционирање на Европската унија,

имајќи ја предвид Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот од 20 февруари 2008 година, за заеднички правила во областа на цивилното воздухопловство и за основање на Европската агенција за безбедност на воздухопловството и за укинување на Директива 91/670/ЕЕЗ на Советот, Регулатива (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Директива 2004/36/ЕЗ ⁽¹⁾, а особено член 8в(10) и 10(5) од истата,

со оглед на тоа што:

- (1) Контролорите на летање и лицата и организациите кои се вклучени во нивната обука, испитување, проверка и лекарски прегледи и процени мора да ги исполнуваат соодветните суштествени услови наведени во Анекс Vб кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008. Всушност, нив треба да им се издаде дозвола или уверение откако ќе покажат усогласеност со суштествените услови.
- (2) Европската дозвола се покажа како ефикасен начин за признавање и потврдување на компетентноста на контролорите на летање кои, како професија, ја имаат единствената улога во работата на сигурна контрола на летање. Со стандардот за компетентност на ниво на целата Унија се намали поделбата во оваа област, придонесувајќи на тој начин кон поефикасна организација на работењето во тековната состојба на зголемена регионална соработка помеѓу давателите на услуги на воздухопловната навигација. Одржувањето и подобрувањето на заеднички систем за издавање дозволи на контролорите на летање кои работат во Унијата претставува важен дел од европскиот систем на контролата на летање. Заради тоа, сега е потребно да се утврдат технички услови и административни постапки кои се однесуваат на дозволите и уверенијата на контролорите на летање, со кои се изразува врвниот стандард во оваа област.
- (3) Давањето на услуги во воздухопловната навигација бара високо квалификуван персонал, и особено контролори на летање, чија компетентност се докажува со дозвола издадена врз основа на детални услови утврдени во оваа регулатива. Овластувањето кое е внесено во дозвола треба да го назначи типот на оперативната услуга на контролата на летање која контролорот на летање е способен да ја даде. Посебните овластувања во дозволата треба да ги одразуваат како посебните вештини на контролорот така и одобрените кои надлежните органи ги издаде за давање на услуги за определен сектор, група на сектори и/или работни места.

⁽¹⁾ Сл. весник L 79, 19.3.2008 год., стр. 1.

- (4) Надлежните органи кои вршат надзор и проверка на придржувањето кон оваа регулатива треба да се доволно независни од контролорите на летање кога издаваат дозволи или ја продолжуваат важноста на посебните овластувања, кога привремено одземаат или повлекуваат дозволи, овластувања, посебни овластувања или уверенија во случаи кога повеќе не се исполнети условите за нивно издавање. Овие надлежни органи треба да се и доволно независни од давателите на услуги на воздухопловната навигација и од организациите за обука. Тие треба да останат способни за ефикасно вршење на своите задачи. Надлежниот орган или органи чија одговорност е утврдена во оваа регулатива може да е тело или да се тела определени или основани согласно член 4 од Регулative (ЕЗ) бр. 549/2004 на Европскиот парламент и на Советот ⁽¹⁾. Европската агенција за безбедност на воздухопловството (во понатамошниот текст „Агенцијата“) треба да делува како надлежен орган за издавање и обновување на уверенијата на организациите за обука на контролори на летањето кои се наоѓаат во територијата на земјите-членки и, по потреба, на персоналот на тие организации. Како таква, таа треба да ги исполнува истите услови.
- (5) Со оглед на посебните карактеристики на воздушниот сообраќај во Унијата, потребно е да се воведат и ефикасно да се применуваат заеднички стандарди за компетентноста на контролорите на летање кои се вработени кај даватели на услуги на воздухопловната навигација, со што на јавноста и се обезбедува управување со воздушниот сообраќај и услуги на воздухопловната навигација (ATM/ANS)
- (6) Земјите-членки треба да имаат можност да ја применуваат оваа регулатива и на својот воен персонал што дава услуги на јавноста, како што е наведено во член 1(2)(в) од Регулative (ЕЗ) бр. 216/2008.
- (7) Слабата комуникација често е значаен фактор во инцидентите и несреќите. Заради тоа, потребно е да се утврдат детални услови за контролорите на летање во однос на познавањето на јазик. Овие услови се темелат врз условите кои ги усвоила Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ИКАО) и претставуваат средство за примена на тие меѓународно прифатени стандарди. Се почитуваат начелата за недискриминација, транспарентност и пропорционалност во однос на условите за познавање на јазик со цел да се поттикне слободно движење на работници, осигурувајќи ја истовремено безбедноста. Периодот на важноста на посебното овластување за познавање на јазик треба да е пропорционален со нивото на компетентност како што е утврдено во оваа регулатива.
- (8) Заедничките правила за издавање и одржување на дозволи на контролорите на летањето се клучни за зајакнување на меѓусебната довербата на земјите-членки во нивните системи. Со цел да се обезбеди најголемо ниво на безбедност, потребно е да се воспостават изедначени услови за обука, квалификации и компетентност на контролорите на летањето. Исто така, со ова би се обезбедило и давање на безбедни и висококвалитетни услуги на контролата на летањето и истото би допринело за признавање на дозволи во целата Унија, со што би се зголемила слободата на движење и би се подобрила достапноста на контролори на летањето.
- (9) Европската организација за безбедност на воздухопловната навигација (Eurocontrol) постави соодветни стандарди за почетната обука, наведени во „Спецификација за заедничка основна содржина на почетната обука за контролори на летање (Eurocontrol's Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training)“ на Еуроконтрол . Со цел да се прикаже научниот и техничкиот напредок и да се олесни изедначен пристап до почетната обука, што претставува клучен елемент за да се обезбеди мобилноста помеѓу контролорите на летањето, овие стандарди сега треба да се внесат во законодавството на Унијата. Исто така, потребно е и да се утврдат услови за обука на одредените единици и за континуираната обука, имајќи ги предвид битните важечки услови, како што е утврдено во член 8в од Регулative (ЕЗ) бр. 216/2008. Во

⁽¹⁾ Регулative (ЕЗ) бр. 549/2004 на Европскиот парламент и на Советот од 10 март 2004 година, за утврдување на рамка за создавање на единствено европско небо (Сл. весник L 96, 31.3.2004 год., стр. 10.

недостаток на европски услови за обука, земјите—членки може да продолжат да се потпираат врз стандардите за обука кои ги утврдила ИКАО.

- (10) Консултирајќи се со група стручњаци, Eurocontrol создаде услови за проценка на здравствената способност на контролорите на летањето, кои земјите—членки веќе ги применуваат заедно со Анекс 1 на ИКАО. Сега овие услови треба да се транспонираат во законодавството на Унијата со цел да се обезбеди нивна изедначена примена во сите земјите—членки.
- (11) Со цел да се обезбеди дека земјите—членки на правилен и структуриран начин ги исполнуваат своите одговорности и обврски за безбедноста со помош на системот за примена и управување кој го водат надлежните органи и организации кои делуваат во нивно име, согласно Националната програма за безбедност на ИКАО, со оваа регулатива треба да се пропишат условите коишто надлежните органи треба да ги применуваат.
- (12) Издавањето на уверенија на организациите за обука претставува еден од клучните елементи кои придонесуваат кон квалитетот на обуката на контролорите на летањето, а со тоа и кон безбедно давање на услуги на контролата на летање. Заради тоа, треба да се зајакнат условите за организациите за обука. Треба да биде возможно да се издаде уверение за обука согласно видот на обуката, како пакет од услуги за обука или како пакет од услуги за обука и воздухопловна навигација, без притоа да се занемарат посебните карактеристики на обуката која секоја организација ја нуди.
- (13) Општите услови за добивање дозвола, во мера во која тие се однесуваат на условите за возраста и здравствената способност не смеат да влијаат врз имателите на постојните дозволи. Со цел да се сочуваат правата од постојните дозволи и да се обезбеди безболен преоден период за сите иматели на дозволи и за надлежните органи, дозволите и лекарските уверенија кои земјите—членки ги издале согласно Директива 2006/23/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот ⁽¹⁾ и Регулотива (ЕУ) бр. 805/2011 ⁽²⁾ на Комисијата, треба да се смета дека се издадени согласно оваа регулатива.
- (14) Заради доследност, треба да се измени дефиницијата за психоактивни супстанции наведена во Регулотива за спроведување (ЕУ) бр. 923/2012 ⁽³⁾ на Комисијата.
- (15) Додека оваа регулатива се надоврзува врз претходно постигнатото и врз законските услови на ЕУ, заради појаснување се укинува Регулотива (ЕУ) бр. 805/2011.
- (16) Согласно членовите 17(2)(б) и 19(1) од Регулотива (ЕЗ) бр. 216/2008, Агенцијата ѝ помагаше на Комисијата при изготвувањето на мерките кои се предвидуваат во оваа регулатива.
- (17) Мерките кои се предвидуваат во оваа регулатива се во согласност со мислењето на Комитетот основан со член 65 од Регулотива (ЕЗ) бр. 216/2008,

⁽¹⁾ Директива 2006/23/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 5 април 2006 година, за дозвола на контролорите на летање на Заедницата (Сл. весник L 114, 27.4.2006 год., стр. 22).

⁽²⁾ Регулотива (ЕУ) бр. 805/2011 на Комисијата од 10 август 2011 година, за утврдување на детални правила за дозволи и одредени уверенија на контролорите на летање согласно Регулотива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот (Сл. весник L 206, 11.8.2011 год., стр. 21).

⁽³⁾ Регулотива за спроведување (ЕУ) бр. 923/2012 на Комисијата од 26 септември 2012 година, за утврдување на заеднички правила за воздушниот сообраќај и оперативните одредби во однос на услугите и постапките на воздухопловната навигација и за изменување на Регулотива за спроведување (ЕУ) бр. 1035/2011 и Регулативите (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010 (Сл. весник L 281, 13.10.2012 год., стр. 1).

ЈА ДОНЕСЕ ОВАА РЕГУЛАТИВА

Член 1 **Предмет и обем**

1. Со оваа регулатива се утврдуваат детални правила за:
 - (а) условите за издавање, привремено одземање и повлекување на дозволите и со нив поврзаните придружни овластувања, посебни овластувања на контролорите на летање и на студентите–контролори на летање, како и правата и одговорностите на имателите на истите;
 - (б) условите за издавање, ограничување, привремено одземање и повлекување на лекарски уверенија на контролорите на летање и на студентите–контролори на летање, како и правата и одговорностите на имателите на истите;
 - (в) издавањето на уверенија на овластените лекари за проценка на здравствената способност и воздухопловно–медицинските центри за контролорите на летањето и студентите–контролори на летање;
 - (г) издавањето на уверенија на организациите за обука на контролори на летањето;
 - (д) условите за проверка на важноста, продолжување, обновување и користење на овие дозволи, овластувања, посебни овластувања и уверенија.
- (2) Оваа регулатива се применува на:
 - (а) студенти–контролори на летање и контролорите на летањето кои ги вршат своите функции во рамките на обемот на Регуллатива (ЕЗ) бр. 216/2008;
 - (б) лицата и организациите кои се вклучени во издавање на дозволи, обука, испитување, проверување и лекарски прегледи и проценка на здравствената способност на кандидатите согласно оваа регулатива.

Член 2 **Придржување кон условите и процедурите**

- (1) Надлежниот орган од член 6 ги квалификува и им издава дозвола согласно одредбите од Анексите I, III и IV на студентите–контролори на летање, контролорите на летањето и лицата вклучени во издавање на дозволи, обука, испитување, проверување и лекарски прегледи и проценка на здравствената способност на кандидатите наведени во член 1(2)(а) и (б).
- (2) Организациите споменати во член 1(2)(б) се квалификуваат согласно техничките услови и административните постапки утврдени во Анексите I, III и IV, а надлежниот орган споменат во член 6 им издава уверение.
- (3) Издавањето на лекарски уверенија на лицата наведени во член 1(2)(а) и (б) е во склад со техничките услови и административни постапки утврдени во Анексите III и IV.
- (4) Дозволите на контролорите на летањето кои се вработени кај даватели на услуги на воздухопловната навигација кои даваат услуги на контролата на летање во воздушниот простор на територијата на која се однесува Договорот и чие главно седиште на работење и регистрирано седиште, ако има такво, се наоѓа вон територијата и е предмет на одредбите на Договорот, се смета дека им се издадени согласно став 1, под услов дека тие ги исполнуваат и двата следни услови:

- (а) имаат дозвола на контролор на летање која ја издала трета земја согласно Анекс 1 кон Чикашката конвенција;
- (б) докажале пред надлежниот орган наведен во член 6 дека завршиле обука и успешно ги положиле испитите и оценките кои се еквивалентни на оние кои се бараат согласно Дел АТКО, Поддел Г, Оддели 1–4, наведени во Анекс I.

Задачите и функциите кои им се доделуваат на контролорите на летањето наведени во првиот потстав не смеат да ги надминуваат правата од дозволата која ја издала трета земја.

(5) Инструкторите за практична обука и оценувачите–испитувачите кои се вработени во организација за обука која се наоѓа вон територијата на земјите–членки се смета дека се квалификувани согласно став 1, под услов дека ги исполнуваат и двата следни услови:

- (а) имаат дозвола на контролор на летање која ја издала трета земја согласно Анекс 1 кон Чикашката конвенција со овластување и, ако е применливо, придружно овластување кое одговара на она за кое тие се овластени да подучуваат или оценуваат;
- (б) докажале пред надлежниот орган наведен во член 6 дека завршиле обука и успешно ги положиле испитите и оценките кои се еквивалентни на оние кои се бараат согласно Дел АТКО, Поддел Г, Оддел 5 (Part ATCO, Subpart D, Sections 1 – 4), наведени во Анекс I;

Правата споменати во првиот потстав се наведуваат во уверението кое го издала трета земја и се ограничуваат на подучување и оценување за организациите за обука кои се наоѓаат вон територијата на земјите–членки.

Член 3

Давање на услуги на контролата на летање

- (1) Услугите на контролата на летање ги даваат само контролори на летањето кои се квалификувани и на кои им е издадена дозвола согласно оваа регулатива.
- (2) Согласно член 1(3) од Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008, земјите–членки, колку што е можно, обезбедуваат дека услугите кои се даваат или се ставени на располагање на јавноста од страна на воениот персонал наведено во член 1(2)(в) од таа регулатива, нудат ниво на безбедност најмалку еднакво на нивото кое се бара согласно суштинските услови утврдени во Анекс Vб кон таа регулатива.
- (3) Земјите–членки можат да ја применуваат оваа регулатива на нивниот воен персонал кој дава услуги на јавноста.

Член 4

Дефиниции

За целите на оваа регулатива, се користат следните дефиниции:

- (1) „невообичаена ситуација (*abnormal situation*)“ се околности, вклучувајќи и отежнувачки услови, кои не се ниту рутински ниту секојдневни, а за кои контролорот на летањето нема развиено автоматски вештини;
- (2) „прифатливи начини за придржување (АМС) (*acceptable means of compliance (AMC)*)“ се необврзувачки стандарди кои Агенцијата ги усвоила со цел да се објаснат начините со кои се

постигнува придржување кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување;

- (3) „услуга на контролата на летање (ATC) (*air traffic control (ATC) service*)“ е услуга која се дава со цел:
- (а) да се спречат судири:
 - помеѓу воздухоплови, и
 - на маневарските површини помеѓу воздухоплов и препреки; и
 - (б) да се забрза и одржи уреден проток на воздушниот сообраќај
- (4) „одредена единица на контролата на летање (ATC) (*air traffic control (ATC) unit*)“ е општ поим со различно значење, обласна контрола на летање, единица на природната контрола или аеродромска контролна кула;
- (5) „алтернативни начини за придржување (*alternative means of compliance*)“ е алтернатива на постоечки АМС или нов начин за воспоставување на придржување кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување за што Агенцијата не прифатила никаков поврзан АМС;
- (6) „проценка (*assessment*)“ е оценување на практичната оспособеност чиј резултат води до издавање на дозволата, овластувањето и/или посебното овластување(-а) и нивото продолжување и/или обновување, вклучувајќи го и однесувањето и практичната примена на знаењето и разбирањето кои лицето што се оценува ги покажало;
- (7) „посебно овластување за оценувач–испитувач (*assessor endorsement*)“ е овластување кое се внесува во и претставува дел од дозволата, со кое се наведува компетентноста на имателот за проценување на практичната оспособеност на студентот–контролор на летање и на контролорите на летањето;
- (8) „стрес од критичен настан (*critical incident stress*)“ е појава на невообичаени и/или крајно емотивни, физички реакции или реакции во однесувањето кај лице по неочекуван настан, несреќа, инцидент или сериозен инцидент;
- (9) „вонредна состојба (*emergency situation*)“ е сериозна или опасна ситуација за која е потребно преземање на итни мерки;
- (10) „испит (*examination*)“ е формално испитување со кое се оценува знаењето и разбирањето на некое лице;
- (11) „материјал со упатства (*GM*) (*guidance material (GM)*)“ е необврзувачки материјал кој го составила Агенцијата, како помош во објаснувањето на значењето на еден услов или спецификација и кој се користи како помош при толкувањето на Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008, и нејзините правила за спроведување и АМС;
- (12) „индикатор на ИКАО за локација (*ICAO location indicator*)“ е кодна група од четири букви, составена согласно правилата пропишани од ИКАО во нејзиниот најнов ажуриран прирачник DOC 7910, а којашто се доделува на локацијата на фиксна воздухопловна станица
- (13) „посебно овластување за познавање на јазик (*language endorsement*)“ е изјава која се впишува во и претставува составен дел од дозволата, со кое се наведува познавањето на јазик на имателот;

- (14) „дозвола (*licence*)“ е документ кој се издава и одобрува согласно оваа регулатива, и со кој му се дава право на неговиот законски имател да ги користи правата од овластувањата или посебните овластувања кои се внесени во истиот;
- (15) „настава за обука на работно место (*on-the-job training instruction*)“ е фаза од обуката на одредена единица во текот на која претходно стекнатите рутини и способности поврзани со работното место се интегрираат во праксата под надзор на квалификуван инструктор за обука на работно место во ситуација на вистински сообраќај;
- (16) „посебно овластување за инструктор за обука на работно место (*OJTI*) (*on-the-job training instructor endorsement*)“ е овластување кое се внесува во и претставува составен дел од дозволата, со кое се наведува компетентноста на имателот да врши настава на обука на работно место и на уреди за обука;
- (17) „уред за обука за дел од задачите (*PTT*) (*part – task trainer (PTT)*)“ е синтетички уред на кој се спроведува обука за конкретни, одбрани оперативни задачи, при што од ученикот не се очекува да ги вежба сите задачи кои се вообичаено поврзани со наполно оперативно опкружување;
- (18) „цел на ефикасноста (*performance objective*)“ е јасна и недвосмислена изјава за ефикасноста која се очекува од лицето кое посетува обука, условите во кои ефикасноста се појавува и стандардите кои лицето кое посетува обука треба да ги исполни;
- (19) „привремена неспособност (*provisional inability*)“ е привремена состојба во која имателот на дозвола е спречен да ги користи правата од дозволата иако овластувањата, посебните овластувања и лекарското уверение се важечки;
- (20) „психоактивни супстанции (*psychoactive substance*)“ се алкохол, опојни средства, хашиш, седативи и средства за успивање, кокаин, други психостимуланси, халуциногени и испарливи раствори, со исклучок на кофеин и тутун;
- (21) „придружно овластување (*rating endorsement*)“ е овластување впишано во дозволата и коешто претставува составен дел на истата, со наведување на посебните услови, права или ограничувања кои се однесуваат на соодветното овластување;
- (22) „обновување (*renewal*)“ е административна постапка која се презема по истекот на важноста на овластување, посебно овластување или уверение, со која се обновуваат правата од овластувањето, посебното овластување или уверението за определен понатамошен период што подлежи на исполнување на утврдените услови;
- (23) „продолжување (*revalidation*)“ е административна постапка која се презема во периодот на важноста на овластување, посебно овластување или уверение, со која му се допушта на имателот да продолжи да ги користи правата од овластувањето, посебното овластување или уверението за определен понатамошен период што подлежи на исполнување на утврдените услови;
- (24) „сектор (*sector*)“ е дел од контролирана област и/или дел од областа со обезбедени служби за информации во лет или горниот воздушен простор;
- (25) „симулатор (*simulator*)“ е синтетички уред за обука кој ги прикажува битните карактеристики на вистинско оперативно опкружување и репродуцира оперативни услови во кои лицето кое посетува обука може да ги вежба задачите директно и во реално време;
- (26) „синтетички уред за обука (*synthetic training device*)“ е секој тип на уред со кој се симулираат оперативните услови, вклучувајќи ги и симулаторите и тренажерите за обука на дел од задачите;

- (27) „посебно овластување за инструктор на синтетички уред за обука (STDI) (synthetic training device instructor (STDI) endorsement)“ е овластување впишано и составен дел од дозвола, со кое се наведува дека имателот е стручен да врши обука на синтетички уреди за обука;
- (28) „курс за обука (training course)“ е настава по теоретско познавање и/или практична настава подготвена во структурирано утврдена рамка и која се спроведува во определен временски период;
- (29) „организација за обука (training organisation)“ е организација на која надлежниот орган ѝ издал уверение за спроведување на еден или повеќе видови обука
- (30) „посебно овластување за одредена единица (unit endorsement)“ е овластување впишано и составен дел од дозвола, со кое се наведува индикаторот на ICAO за локација и секторот, групата на сектори или работни места на кои имателот е стручен да работи;
- (31) „потврдување (validation)“ е процес врз основа на кој, преку успешно завршување на курсот за посебно овластување за одредена единица кое е поврзано со овластување или придружно овластување, имателот може да започне да ги користи правата од тоа овластување или придружно овластување.

Член 5

Надлежен орган

1. Земјите—членка наменуваат или воспоставуваат еден или повеќе надлежни органи со доделени одговорности за издавање на уверенија и надзор на лицата и организациите кои се предмет на оваа регулатива.

2. Во рамките на еден функционален блок или во случај на давање на прекугранични услуги, надлежните органи се определуваат врз основа на договор помеѓу односните земји—членки.

3. Ако земја—членка наменува или воспоставува повеќе од еден надлежен орган, областите на надлежност на секој надлежен орган се јасно определени во однос на одговорностите и географската област, по потреба. Помеѓу овие органи се воспоставува координација за да се обезбеди ефикасен надзор на сите лица и организации кои се предмет на оваа регулатива во рамките на нивните поединечни надлежности.

4. Надлежниот орган (органи) се независни од давателите на услуги на воздухопловната навигација и организациите за обука. Оваа независност се постигнува преку соодветно одвојување, најмалку на функционално ниво, на надлежни органи од една страна и на даватели на услуги на воздухопловната навигација и организации за обука од друга страна. Надлежните органи ги користат своите права непристрасно и транспарентно.

Исто така, првиот потстав се применува и на Агенцијата, кога таа делува како надлежен орган согласно член 6(2)(б) и 3(a)(ii).

5. Земјите—членки обезбедуваат дека надлежните органи ја поседуваат потребната способност за извршување на активностите за издавање на уверенија и за надзор, кои активности се опфатени во нивните програми за издавање на уверенија и за надзор, како и доволно средства за исполнување на условите наведени во Анекс II (Дел ATCO.AR). Поточно земјите—членки ги користат оценките кои ги извршиле надлежните органи согласно став ATCO.AR.A.005(a) од Анекс II, со цел да се докаже нивната способност.

6. Земјите—членки обезбедуваат дека, што се однесува на персоналот на надлежните органи што ги врши активностите за надзорот и за издавање на уверение согласно оваа регулатива, не

постои никаков непосреден или посреден судир на интереси, особено што се однесува на членови на фамилија или финансиска корист на односниот персонал

7. Се смета дека надлежниот орган (органи) што земјата—членка ги наменувала или воспоставила за целите на Регулатива (ЕЗ) бр. 805/2011 на Комисијата го задржува (задржуваат) статусот на надлежен орган во смисла на оваа регулатива, освен ако односната земја—членка не одредила поинаку. Во вториот случај, земјата—членка ја известува Агенцијата за името(имената) и адресата(адресите) на надлежниот орган (органи) кои таа ги именува или воспоставува за целите на овој член, како и за која било измена на истите.

Член 6

Надлежен орган за целите на Анексите I, III и IV

1. За целите на Анекс I, надлежен орган е органот кој земјата—членка го наменувала или воспоставува и до кој лицето поднесува барање за издавање на дозвола.

2. За целите на Анекс III и за надзорот врз условите наведени во Анексите I во поглед на давателите на услуги во воздухопловната навигација, надлежен орган е:

- (а) органот што земјата—членка го наменувала или воспоставува како надлежен орган за надзор, во која се наоѓа главното седиште или регистрираното седиште, ако има такво, на подносителот на барањето, освен ако е поинаку предвидено во билатералните или мултилатералните спогодби склучени помеѓу земјите—членки или нивните надлежни органи;
- (б) Агенцијата, ако главното седиште или регистрираното седиште, доколку има такво, на подносителот на барањето се наоѓа во територијата на земјите—членки.

3. За целите на Анекс IV, надлежен орган е:

- (а) за воздухопловно—медицинските центри:
 - (i) надлежниот орган кого го определува земјата—членка во која се наоѓа главното седиште на воздухопловно—медицинскиот центар;
 - (ii) Агенцијата, кога воздухопловно—медицинскиот центар се наоѓа во трета земја;
- (б) за овластените лекари за проценка на здравствената способност:
 - (i) надлежниот орган кого го определува земјата—членка во која се наоѓа главното место на делување на овластениот лекар за проценка на здравствената способност;
 - (ii) ако главното место на делување на овластениот лекар за проценка на здравствената способност се наоѓа во трета земја, надлежниот орган кого го определува земјата—членка во која кандидатот за уверение за овластен лекар за проценка на здравствената способност го поднесува барањето за издавање на уверение.

Член 7
Преодни одредби

1. Дозволите, овластувањата и посебните овластувања издадени согласно соодветните одредби од националното законодавство врз основа на Директива 2006/23/ЕЗ и дозволите, овластувањата и посебните овластувања кои се издадени согласно Регулатива (ЕУ) бр. 805/2011 се смета дека се издадени согласно оваа регулатива.
2. Овластувањето за обласна процедурална контрола (ACP) (Area Control Procedural) со придружното овластување за океанска контрола (Oceanic Control – OCN) издадени согласно националните правила врз основа на член 31(1) од Регулатива (ЕУ) бр. 805/2011 се смета дека се издадени согласно оваа регулатива.
3. Лекарските уверенија и уверенијата за организациите за обука, овластените лекари за процена на здравствената способност и воздухопловно–медицинските центри, одобрените програми за одржување на компетентноста во одредена единица и плановите за обука издадени согласно соодветните одредби од националното законодавство врз основа на Директива 2006/23/ЕЗ согласно Регулатива (ЕУ) бр. 805/2011 се смета дека се издадени согласно оваа регулатива.

Член 8
Замена на дозволи, прилагодување на права, курсеви за обука и програми за компетентноста во одредена единица

1. Земјите–членки ги заменуваат дозволите споменати во член 7(1) со дозволи кои се во сообразност со форматот утврден во Додаток 1 кон Анекс II кон оваа регулатива најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите–членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).
2. Земјите–членки ги заменуваат уверенијата за организациите за обука на контролори на летањето споменати во член 7(3) со уверенија кои се во сообразност со форматот утврден во Додаток 2 кон Анекс II кон оваа регулатива најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите–членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).
3. Земјите–членки ги заменуваат уверенијата за овластени лекари за процена на здравствената способност и уверенијата за воздухопловно–медицинските центри споменати во член 7(3) со уверенија кои се во сообразност со форматот утврден во Додаток 3 и Додаток 4 од Анекс II кон оваа регулатива најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите–членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).
4. Надлежните органи вршат конверзија на правата на испитувачите и проценувачите за почетна обука согласно член 20 од Регулатива (ЕУ) бр. 805/2011 на Комисијата и за испитувачите на компетентноста и проценувачите на компетентноста за обука за одредена единица и за континуирана обука кои се одобрени од надлежниот орган согласно член 24 од Регулатива (ЕУ) бр. 805/2011, во права на посебно овластување за оценувач–испитувач согласно оваа регулатива, ако е соодветно, најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите–членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).
5. Надлежните органи може да вршат конверзија на правата на националните инструктори за обука на симулатор и на синтетички уреди за обука во права на посебно овластување за инструктор на синтетички уред за обука согласно оваа регулатива, ако е соодветно, најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите–членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).
6. Давателите на услуги на воздухопловната навигација ги прилагодуваат своите програми за одржување на компетентноста во одредена единица со цел придржување кон условите од

оваа регулатива најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите-членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).

7. Организациите за обука на контролори на летањето ги прилагодуваат своите планови за обука со цел придржување кон условите од оваа регулатива најдоцна до 31 декември 2015 година, или 31 декември 2016 година, ако земјите-членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2).

8. Уверенијата за завршени курсеви за обука кои започнале пред примената на оваа регулатива согласно Регулотива (ЕУ) бр. 805/2011 се прифаќаат за целите за издавање на соодветните дозволи, овластувања и посебни овластувања согласно оваа регулатива, под услов дека обуката и оценувањето завршиле до 30 јуни 2016 година, или 30 јуни 2017 година, ако земјите-членки го користат отстапувањето наведено во член 11(2)

Член 9

Измена на Регулотива за спроведување (ЕУ) бр. 923/2012 на Комисијата

Во член 2 од Регулотива за спроведување (ЕУ) бр. 923/2012 на Комисијата, точка 104 се заменува со следното:

„104. „психоактивна супстанца“ е алкохол, опојни средства, канабиониди, седативи и средства за успивање, кокаин, други психостимуланси, халуциногени и испарливи раствори, со исклучок на кофеин и тутун;”

Член 10

Укинување

Се укинува Регулотива (ЕУ) бр. 805/2011.

Член 11

Влегување во сила и примена

1. Оваа регулатива влегува во сила на дваесеттиот ден од денот на нејзиното објавување во *Службениот весник на Европската унија*.

Таа се применува од 30 јули 2015 година.

2. По пат на отстапување од наведеното во став 1, земјите-членки може да решат да не ги применуваат Анексите I до IV, во целост или делумно, пред 31 декември 2016 година.

Ако земја-членка ја користи оваа можност, таа за тоа ги известува Комисијата и Агенцијата, и тоа најдоцна до 1 јули 2015 година. Во известувањето се опишува обемот на отстапување (отстапувања), како и програмата за спроведување во која се наведени планираните активности и роковите за нивно спроведување. Во тој случај, и понатаму се применуваат односните одредби од Регулотива (ЕУ) бр. 805/2011 на Комисијата.

Оваа регулатива е целосно обврзувачка и директно применлива во сите земји-членки

Брисел, 20 февруари 2015 година.

За Комисијата
Претседател
Жан-Клод ЈУНКЕР

СОДРЖИНА

АНЕКС I – ДЕЛ АТСО – УСЛОВИ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО	18
ПОДДЕЛ A – ОПШТИ УСЛОВИ	18
АТСО.А.001 Обем	18
АТСО.А.005 Барање за издавање на дозволи, овластувања и посебни овластувања	18
АТСО.А.010 Замена на дозвола	18
АТСО.А.015 Користење на правата од дозволите и привремена неспособност	19
АТСО.А.020 Повлекување и привремено одземање на дозволи, овластувања и посебни овластувања	19
ПОДДЕЛ B – ЛИЦЕНЦИ, ОВЛАСТУВАЊА И ПОСЕБНИ ОВЛАСТУВАЊА	20
АТСО.В.001 Дозвола на студент–контролор на летање	20
АТСО.В.005 Дозвола на контролор на летање	20
АТСО.В.010 Овластувања на контролор на летање	21
АТСО.В.015 Придружни овластувања	22
АТСО.В.020 Посебни овластувања за одредена единица	23
АТСО.В.025 Програма за одржување на компетентноста на одредена единица	24
АТСО.В.030 Посебно овластување за познавање на јазик	25
АТСО.В.035 Период на важноста на посебното овластување за познавање на јазик	26
АТСО.В.040 Оценување на познавањето на јазик	27
АТСО.В.045 Обука за познавање на јазик	27
ПОДДЕЛ C – УСЛОВИ ЗА ИНСТРУКТОРИ И ОЦЕНУВАЧИ–ИСПИТУВАЧИ	27
ОДДЕЛ 1 – ИНСТРУКТОРИ	27
АТСО.С.001 Инструктори за настава по теоретско познавање	27
АТСО.С.005 Инструктори за практична обука	27
АТСО.С.010 Права на инструкторот за обука на работно место (ОЈТИ)	28
АТСО.С.015 Барање за издавање на посебно овластување за инструктор за обука на работно место	28
АТСО.С.020 Период на важност на посебното овластување за инструктор за обука на работно место	28
АТСО.С.025 Привремено одобрение за ОЈТИ	29
АТСО.С.030 Права на инструкторот за обука на синтетички уреди за обука (STDI)	29
АТСО.С.035 Барање за издавање на посебно овластување за инструктор за обука на синтетички уреди за обука	30
АТСО.С.040 Период на важност на посебното овластување за инструктор за обука на синтетички уреди за обука	30
ОДДЕЛ 2 – ОЦЕНУВАЧИ–ИСПИТУВАЧИ	30
АТСО.С.045 Права на оценувачите–испитувачите	30
АТСО.С.050 Лични интереси	31
АТСО.С.055 Барање за посебно овластување на оценувач–испитувач	31
АТСО.С.060 Период на важност на посебното овластување на оценувач–испитувач	32
АТСО.С.065 Привремено одобрение за оценувач–испитувач	32
ПОДДЕЛ D – ОБУКА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ	33
ОДДЕЛ 1 – ОПШТИ УСЛОВИ	33
АТСО.Д.001 Цели на обуката на контролорите на летање	33
АТСО.Д.005 Видови на обука за контролорите на летање	33
ОДДЕЛ 2 – УСЛОВИ ЗА ПОЧЕТНА ОБУКА	34
АТСО.Д.010 Структура на почетната обука	34
АТСО.Д.015 План на почетната обука	35
АТСО.Д.020 Курсеви за основна обука и обука за овластување	35
АТСО.Д.025 Испити и проценка на основната обука	36

АТСО.D.030	Цели на ефикасноста на основната обука	36
АТСО.D.035	Испити и проценка на обуката за овластување	37
АТСО.D.040	Цели на ефикасноста на обуката за овластување	37
ОДДЕЛ 3 –	УСЛОВИ ЗА ОБУКА ЗА ОДРЕДЕНА ЕДИНИЦА	38
АТСО.D.045	Содржина на обуката за одредена единица	38
АТСО.D.050	Предуслови за обука за одредена единица	38
АТСО.D.055	План на обука за одредена единица	39
АТСО.D.060	Курс за посебно овластување за одредена единица	39
АТСО.D.065	Докажување на теоретско познавање и разбирање	40
АТСО.D.070	Проценки за време на курсевите за посебно овластување за одредена единица	40
ОДДЕЛ 4 –	УСЛОВИ ЗА КОНТИНУИРАНА ОБУКА	40
АТСО.D.075	Континуирана обука	40
АТСО.D.080	Обука за обновување на знаењата	41
АТСО.D.085	Обука за конверзија	41
ОДДЕЛ 5 –	ОБУКА НА ИНСТРУКТОРИ И ОЦЕНУВАЧИ–ИСПИТУВАЧИ	41
АТСО.D.090	Обука на инструктори по практична настава	41
АТСО.D.095	Обука на оценувачи–испитувачи	42
ДОДАТОК 1 кон Анекс I –	СКАЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА НИВОТО НА ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИКОТ – УСЛОВИ ЗА ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИК	42
ДОДАТОК 2 кон Анекс I –	ОСНОВНА ОБУКА	45
Предмет 1 –	ВОВЕД ВО КУРСОТ	45
Предмет 2 –	ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	45
Предмет 3 –	УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	46
Предмет 4 –	МЕТЕОРОЛОГИЈА	47
Предмет 5 –	НАВИГАЦИЈА	47
Предмет 6 –	ВОЗДУХОПЛОВИ	48
Предмет 7 –	ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	49
Предмет 8 –	ОПРЕМА И СИСТЕМИ	49
Предмет 9 –	ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	50
ДОДАТОК 3 кон Анекс I –	ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА АЕРОДРОМСКА ВИЗУЕЛНА КОНТРОЛА (ADV)	52
Предмет 1 –	ВОВЕД ВО КУРСОТ	52
Предмет 2 –	ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	52
Предмет 3 –	УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	53
Предмет 4 –	МЕТЕОРОЛОГИЈА	54
Предмет 5 –	НАВИГАЦИЈА	54
Предмет 6 –	ВОЗДУХОПЛОВИ	54
Предмет 7 –	ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	54
Предмет 8 –	ОПРЕМА И СИСТЕМИ	55
Предмет 9 –	ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	55
Предмет 10 –	НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	56
Предмет 11 –	АЕРОДРОМИ	56
ДОДАТОК 4 кон Анекс I –	ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА АЕРОДРОМСКА ИНСТРУМЕНТАЛНА КОНТРОЛА ЗА КУЛА ADI(TWR)	57
Предмет 1 –	ВОВЕД ВО КУРСОТ	57
Предмет 2 –	ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	57
Предмет 3 –	УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	58
Предмет 4 –	МЕТЕОРОЛОГИЈА	59
Предмет 5 –	НАВИГАЦИЈА	59
Предмет 6 –	ВОЗДУХОПЛОВИ	59
Предмет 7 –	ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	60
Предмет 8 –	ОПРЕМА И СИСТЕМИ	60

Предмет 9 – ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	61
Предмет 10 – НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	61
Предмет 11 – АЕРОДРОМИ	61
ДОДАТОК 5 кон Анекс I –ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ПРИОДНА ПРОЦЕДУРАЛНА КОНТРОЛА (APP)	63
Предмет 1 – ВОВЕД ВО КУРСОТ	63
Предмет 2 – ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	63
Предмет 3 – УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	64
Предмет 4 – МЕТЕОРОЛОГИЈА	65
Предмет 5 – НАВИГАЦИЈА	65
Предмет 6 – ВОЗДУХОПЛОВИ	65
Предмет 7 – ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	65
Предмет 8 – ОПРЕМА И СИСТЕМИ	66
Предмет 9 – ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	66
Предмет 10 – НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	67
Предмет 11 – АЕРОДРОМИ	67
ДОДАТОК 6 кон Анекс I –ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ОБЛАСНА ПРОЦЕДУРАЛНА КОНТРОЛА (ASR)	68
Предмет 1 – ВОВЕД ВО КУРСОТ	68
Предмет 2 – ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	68
Предмет 3 – УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	69
Предмет 4 – МЕТЕОРОЛОГИЈА	70
Предмет 5 – НАВИГАЦИЈА	70
Предмет 6 – ВОЗДУХОПЛОВИ	70
Предмет 7 – ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	70
Предмет 8 – ОПРЕМА И СИСТЕМИ	71
Предмет 9 – ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	71
Предмет 10 – НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	72
ДОДАТОК 7 кон Анекс I –ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ПРИОДНА НАДЗОРНА КОНТРОЛА (APS)	73
Предмет 1 – ВОВЕД ВО КУРСОТ	73
Предмет 2 – ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	73
Предмет 3 – УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	74
Предмет 4 – МЕТЕОРОЛОГИЈА	75
Предмет 5 – НАВИГАЦИЈА	75
Предмет 6 – ВОЗДУХОПЛОВИ	75
Предмет 7 – ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	76
Предмет 8 – ОПРЕМА И СИСТЕМИ	76
Предмет 9 – ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	77
Предмет 10 – НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	77
Предмет 11 – АЕРОДРОМИ	77
ДОДАТОК 8 кон Анекс I –ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ОБЛАСНА НАДЗОРНА КОНТРОЛА (ACS)	79
Предмет 1 – ВОВЕД ВО КУРСОТ	79
Предмет 2 – ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО	79
Предмет 3 – УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	80
Предмет 4 – МЕТЕОРОЛОГИЈА	81
Предмет 5 – НАВИГАЦИЈА	81
Предмет 6 – ВОЗДУХОПЛОВИ	81
Предмет 7 – ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ	81
Предмет 8 – ОПРЕМА И СИСТЕМИ	82
Предмет 9 – ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	83
Предмет 10 – НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	83
АНЕКС II – ДЕЛ ATCO.AR – УСЛОВИ ЗА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ	84

ПОДДЕЛ А – ОПШТИ УСЛОВИ	84
ATCO.AR.A.001 Обем	84
ATCO.AR.A.005 Персонал	84
ATCO.AR.A.010 Задачи на надлежниот орган	84
ATCO.AR.A.015 Начини на придржување	85
ATCO.AR.A.020 Известување до Агенцијата	86
ATCO.AR.A.025 Моментална реакција на проблем поврзан со безбедноста	84
ПОДДЕЛ В – УПРАВУВАЊЕ	87
ATCO.AR.V.001 Систем на управување	87
ATCO.AR.V.005 Доделување на задачи на квалификувани субјекти	88
ATCO.AR.V.010 Измени во системот на управување	88
ATCO.AR.V.015 Водење на евиденција	89
ПОДДЕЛ С – НАДЗОР И ПРИНУДНИ МЕРКИ	90
ATCO.AR.C.001 Надзор	90
ATCO.AR.C.005 Програма за надзор	90
ATCO.AR.C.010 Наоди и принудни мерки за персоналот	91
ПОДДЕЛ D – ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ, ПРИВРЕМЕНО ОДЗЕМАЊЕ И ПОВЛЕКУВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ, ОВЛАСТУВАЊА И ПОСЕБНИ ОВЛАСТУВАЊА	92
ATCO.AR.D.001 Процедура за издавање, продолжување и обновување на дозволи, овластувања, посебни овластувања и овластувања	92
ATCO.AR.D.005 Повлекување и привремено одземање на дозволи, овластувања и посебни овластувања	93
ПОДДЕЛ Е – ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА УВЕРЕНИЈА ЗА ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕ И ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА КУРСЕВИ ЗА ОБУКА	93
ATCO.AR.E.001 Поднесување на барање и постапка за издавање на уверение за организации за обука	93
ATCO.AR.E.005 Одобрение на курсеви за обука и на планови за обука	94
ATCO.AR.E.010 Измени во организациите за обука	94
ATCO.AR.E.015 Наоди и принудни мерки	94
ПОДДЕЛ F – ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ИЗДАВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИ УВЕРЕНИЈА	96
ОДДЕЛ 1 – ОПШТИ УСЛОВИ	96
ATCO.AR.F.001 Воздухопловно–медицински центри и издавање на воздухопловно– медицински уверенија	96
ОДДЕЛ 2 – ДОКУМЕНТАЦИЈА	96
ATCO.AR.F.005 Лекарско уверение	96
ATCO.AR.F.010 Уверение на АМЕ	97
ATCO.AR.F.015 Уверение на АеМС	97
ATCO.AR.F.020 Воздухопловно–медицински обрасци	97
ДОДАТОК 1 кон Анекс II – Образец на дозвола ДОЗВОЛА НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ	98
ДОДАТОК 2 кон Анекс II – УВЕРЕНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО (ATCO TOs)	104
ДОДАТОК 3 кон Анекс II – УВЕРЕНИЕ ЗА ОВЛАСТЕНИ ЛЕКАРИ ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ (AMEs)	107
ДОДАТОК 4 кон Анекс II – УВЕРЕНИЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНО– МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТРИ (AeMCs)	109
АНЕКС III – ДЕЛ ATCO.OR – УСЛОВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ И ВОЗДУХОПЛОВНО– МЕДИЦИНСКИТЕ ЦЕНТРИ	110
ПОДДЕЛ А – ОПШТИ УСЛОВИ	110

ATCO.OR.A.001 Обем	110
ПОДДЕЛ В – УСЛОВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ	110
ATCO.OR.B.001 Поднесување на барање за уверение на организација за обука	110
ATCO.OR.B.005 Начини на придржување	111
ATCO.OR.B.010 Услови на одобрението и права на организацијата за обука врз основа на уверението	111
ATCO.OR.B.015 Измени во организацијата за обука	111
ATCO.OR.B.020 Континуирана важност	112
ATCO.OR.B.025 Пристап до просториите и податоците на организација за обука	112
ATCO.OR.B.030 Наоди	112
ATCO.OR.B.035 Моментална реакција на проблем поврзан со безбедноста	112
ATCO.OR.B.040 Пријавување на настани	113
ПОДДЕЛ С – УПРАВУВАЊЕ ВО ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО	113
ATCO.OR.C.001 Систем за управување во организација за обука	113
ATCO.OR.C.005 Договорни активности	114
ATCO.OR.C.010 Услови за персоналот	114
ATCO.OR.C.015 Простории и опрема	114
ATCO.OR.C.020 Водење на евиденција	115
ATCO.OR.C.025 Финансирање и осигурување	115
ПОДДЕЛ D – УСЛОВИ ЗА КУРСЕВИ ЗА ОБУКА И ЗА ПЛАНОВИ ЗА ОБУКА	115
ATCO.OR.D.001 Услови за курсеви за обука и за планови за обука	115
ATCO.OR.D.005 Резултати од испитите и процените и уверенија	116
ПОДДЕЛ Е – УСЛОВИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИТЕ ЦЕНТРИ	116
ATCO.OR.E.001 Воздухопловно–медицински центри	116
АНЕКС IV – ДЕЛ ATCO.MED – УСЛОВИ ЗА ЗДРАВСТВЕНА СПОСОБНОСТ НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ	117
ПОДДЕЛ А – ОПШТИ УСЛОВИ	117
ОДДЕЛ 1 – ОПШТО	117
ATCO.MED.A.001 Надлежен орган	117
ATCO.MED.A.005 Обем	117
ATCO.MED.A.010 Дефиниции	117
ATCO.MED.A.015 Лекарска тајна	118
ATCO.MED.A.020 Намалување на здравствената способност	118
ATCO.MED.A.025 Обврски на AeMC и AME	119
ОДДЕЛ 2 – УСЛОВИ ЗА ЛЕКАРСКИ УВЕРЕНИЈА	120
ATCO.MED.A.030 Лекарски уверенија	120
ATCO.MED.A.035 Барање за лекарско уверение	120
ATCO.MED.A.040 Издавање, продолжување и обновување на лекарски уверенија	121
ATCO.MED.A.045 Период на важност, продолжување и обновување на лекарски уверенија	121
ATCO.MED.A.046 Привремено одземање или повлекување на лекарско уверение	122
ATCO.MED.A.050 Упатување	122
ПОДДЕЛ В – УСЛОВИ ЗА ЛЕКАРСКИ УВЕРЕНИЈА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ	123
ОДДЕЛ 1 – ОПШТО	123
ATCO.MED.B.001 Ограничувања на лекарските уверенија	123
ОДДЕЛ 2 – ЗДРАВСТВЕНИ УСЛОВИ ЗА ЛЕКАРСКИ УВЕРЕНИЈА – КЛАСА 3	124
ATCO.MED.B.005 Општо	124
ATCO.MED.B.010 Кардиоваскуларен систем	124
ATCO.MED.B.015 Респираторен систем	127
ATCO.MED.B.020 Дигестивен систем	128
ATCO.MED.B.025 Заболувања во врска со метаболизмот и ендокрините жлезди	128

ATCO.MED.B.030 Хематологија	129
ATCO.MED.B.035 Генито–уринарен систем	129
ATCO.MED.B.040 Инфективни болести	130
ATCO.MED.B.045 Акушерство и гинекологија	130
ATCO.MED.B.050 Мускуло–скелетен систем	130
ATCO.MED.B.055 Психијатрија	130
ATCO.MED.B.060 Психологија	131
ATCO.MED.B.065 Неврологија	131
ATCO.MED.B.070 Систем за вид	132
ATCO.MED.B.075 Распознавање на бои	133
ATCO.MED.B.080 Оториноларингологија	133
ATCO.MED.B.085 Дерматологија	134
ATCO.MED.B.090 Онкологија	135
ПОДДЕЛ С – ОВЛАСТЕНИ ЛЕКАРИ ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ (AMEs)	136
ATCO.MED.C.001 Права	136
ATCO.MED.C.005 Поднесување на барање	136
ATCO.MED.C.010 Услови за издавање на уверение за АМЕ	136
ATCO.MED.C.015 Курсеви за обука по воздухопловна медицина	137
ATCO.MED.C.020 Измени на уверението за АМЕ	137
ATCO.MED.C.025 Период на важност на уверенијата за АМЕ	137

АНЕКС I

ДЕЛ АТСО (ДЕЛ АТЦО)

УСЛОВИ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО

ПОДДЕЛ А

ОПШТИ УСЛОВИ

АТСО.А.001 Обем

Во овој дел, наведен во овој анекс, се утврдуваат условите за издавање, повлекување и привремено одземање на дозволи на студентите–контролори на летање и на контролорите на летањето, нивните придружни овластувања и посебни овластувања, како и условите за периодот на важноста и користење на истите.

АТСО.А.005 Барање за издавање на дозволи, овластувања и посебни овластувања

- (а) Барањето за издавање на дозволи, овластувања и посебни овластувања се поднесува до надлежниот орган согласно постапките кои тој орган ги утврдил.
- (б) Барањето за издавање на дополнителни овластувања или посебни овластувања, за продолжување или обновување на посебните овластувања и за повторно издавање на дозволата се поднесува до надлежниот орган кој ја издал таа дозвола.
- (в) Дозволата останува во сопственост на лицето на кое му е издадена, освен ако надлежниот орган не ја повлече. Имателот на дозволата се потпишува на дозволата.
- (г) Во дозволата се наведуваат сите релевантни податоци кои се однесуваат на правата кои се даваат со дозволата и истата се придржува кон условите наведени во Додаток 1 кон Анекс II.

АТСО.А.010 Замена на дозволи

- (а) Ако имателот на дозволата треба да ги користи правата од дозволата во земја–членка во која надлежниот орган не е оној кој ја издал дозволата, имателот на дозволата поднесува барање за замена на својата дозвола со дозвола што ја издава надлежниот орган на земјата–членка во која треба да се користат правата согласно постапката утврдена од тој орган, освен ако не е поинаку предвидено во спогодбите склучени помеѓу земјите–членки. За таа цел, инволвираните органи ги споделуваат меѓу себе битните информации кои се потребни за да се изврши замената на дозволи согласно постапките наведени во АТСО.А.В.001(в).
- (б) За потребите за замена и за користење на правата од дозволата во земја–членка во која не е издадена дозволата, имателот на дозволата мора да ги исполнува условите за познавање на јазик наведени во АТСО.В.030 кои ги утврдила односната земја–членка.
- (в) Во новата дозвола се опфатени овластувањата, придружните овластувања, посебните овластувања на дозволата и сите важечки посебни овластувања за одредена единица во дозволата, вклучувајќи го и датумот на првото издавање и истекот на важноста, ако е применливо.

- (г) По добивањето на новата дозвола, имателот на дозволата поднесува барање наведено во АТСО.А.005 заедно со својата дозвола за контролор на летањето со цел да добие нови овластувања, придружни овластувања, посебни овластувања во дозволата или посебни овластувања за одредена единица.
- (д) По извршената замена, претходно издадената дозвола се враќа кај надлежниот орган кој ја издал дозволата.

АТСО.А.015 Користење на правата од дозволите и привремена неспособност

- (а) Користењето на правата кои ги дава дозволата зависи од периодот на важноста на овластувањата, посебните овластувања и на лекарското уверение.
- (б) Имателите на дозволи не смеат да ги користат правата од своите дозволи кога се сомневаат во својата способност за безбедно користење на правата од дозволата и во ваков случај веднаш го известуваат односниот давател на услуги на воздухопловната навигација за привремената неспособност за користење на правата од своите дозволи.
- (в) Давателите на услуги на воздухопловната навигација може да прогласат привремена неспособност на имателот на дозволата, ако се сомневаат во способноста на имателот на дозволата за безбедно користење на правата од дозволата.
- (г) Давателите на услуги на воздухопловната навигација подготвуваат и спроведуваат објективни, транспарентни и недискриминаторски постапки со кои на имателите на дозвола им се овозможува прогласување на привремена неспособност за користење на правата од своите дозволи согласно точка (б), прогласување на привремената неспособност на имателот на дозволата согласно точка (в), управување со оперативното влијание кое се јавува заради случаите на привремена неспособност и за известување на надлежниот орган како што е утврдено во таа постапка.
- (д) Постапките споменати во точка (г) се составен дел од програмата за одржување на компетентноста во одредена единица согласно АТСО.В.025(а)(13).

АТСО.А.020 Повлекување и привремено одземање на дозволи, овластувања и посебни овластувања

- (а) Надлежниот орган може привремено да одземе дозволи или да повлече дозволи, овластувања и посебни овластувања согласно АТСО.А.Р.Д.005 кога имателот на дозволата не се придржува кон условите наведени во овој дел.
- (б) Ако се повлече дозволата на имателот на дозвола, тој веднаш ја враќа дозволата кај надлежниот орган согласно административните постапки утврдени од тој орган.
- (в) Со издавањето на дозвола на контролор на летањето се повлекува дозволата за студент-контролор на летање, која се враќа кај надлежниот орган кој ја издава дозволата за контролор на летањето.

ПОДДЕЛ В

ДОЗВОЛИ, ОВЛАСТУВАЊА И ПОСЕБНИ ОВЛАСТУВАЊА

АТСО.В.001 Дозвола на студент–контролор на летање

- (а) Имателите на дозвола на студент–контролор на летање се овластени да даваат услуги на контролата на летање под надзор на инструктор за обука на работно место согласно овластувањето (овластувањата) и придружното овластување (придружните овластувања) кои се впишани во нивната дозвола и да посетуваат обука за придружно овластување (придружни овластувања).
- (б) Кандидатите за стекнување на дозвола на студент–контролор на летање:
 - (1) имаат најмалку 18 години;
 - (2) успешно ја завршиле почетната обука во организација за обука која ги исполнува условите наведени во Анекс III (Дел АТСО.ОР) соодветни за овластувањето, и ако е применливо, придружното овластување, како што е наведено во Дел АТСО, Поддел Г, Оддел 2;
 - (3) имаат важечко лекарско уверение;
 - (4) покажале соодветно ниво на познавање на јазик согласно условите наведени во АТСО.В.030.
- (в) Дозволата на студент–контролор на летање содржи посебно овластување (посебни овластувања) за познавање на јазик и најмалку едно овластување и, ако е применливо, едно придружно овластување.
- (г) Имателот на дозвола на студент–контролор на летање кој, во рок од една година од датумот на издавање на истата, не започнал да ги користи правата од таа дозвола или прекинал да ги користи овие права во период подолг од една година, може да започне или да продолжи обука за одредена единица за тоа овластување, само по проценка на неговата претходна компетентност, која обука ја спроведува организација за обука која ги исполнува условите наведени во Анекс III (АТСО.ОР) и има уверение за спроведување на почетна обука соодветна за овластувањето, со која се потврдува дали лицето и понатаму ги исполнува условите поврзани со тоа овластување, и по исполнување на сите услови за обуката кои се резултат од таа проценка.

АТСО.В.005 Дозвола на контролор на летањето

- (а) Имателите на дозвола за контролор на летање се овластени да даваат услуги на контролата на летање согласно придружните овластувања од нивната дозвола, и да ги користат правата од посебните овластувања кои се содржат во истата.
- (б) Правата од дозвола на контролор на летање ги опфаќаат и правата од дозвола на студент–контролор на летање како што е наведено во АТСО.В.001(а);
- (в) Кандидатите за прво издавање на дозвола на контролор на летање:
 - (1) имаат дозвола на студент–контролор на летање;

- (2) успешно завршиле курс за овластување за одредена единица и со успех ги положиле односните испити и проценки согласно условите наведени во Дел АТСО, Поддел D, Оддел 3;
 - (3) имаат важечко лекарско уверение;
 - (4) покажале соодветно ниво на познавање на јазик согласно условите наведени во АТСО.B.030.
- (г) Важноста на дозволата на контролор на летање се потврдува со впишување на едно или повеќе овластувања и соодветното овластување, посебни овластувања за одредена единица и за познавање на јазик за кои обуката била успешна.
- (д) Имателот на дозвола на контролор на летањето кој, во рок од една година од датумот на издавање на истата, не започнал да ги користи правата од кое било овластување, може да започне со обука за одредена единица за тоа овластување само по проценка на неговата претходна компетентност, која ја спроведува организација за обука која ги исполнува условите наведени во Анекс III (АТСО.OR) и има уверение за спроведување на почетна обука соодветна за овластувањето, со која се потврдува дали лицето и понатаму ги исполнува условите поврзани со тоа овластувањето, и после исполнување на сите услови за обуката кои се резултат од таа проценка.

АТСО.B.010 Овластувања на контролор на летањето

- (а) Дозволите содржат едно или повеќе од следниве овластувања со цел да се определи типот на услугата за која имателот е овластен да ја дава:
- (1) овластување за аеродромска визуелна контрола (ADV) (Aerodrome Vizual Control), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуга на контролата на летање за аеродромскиот сообраќај, на аеродром кој нема објавени процедури за приод и заминување по инструмент;
 - (2) овластување за аеродромска инструментална контрола (ADI) (Aerodrome Control Instrument), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуга на контролата на летање за аеродромскиот сообраќај, на аеродром кој има објавени процедури за приод по инструменти и процедури за заминување, и истото е придружено со најмалку едно од придружните овластувања опишани во член АТСО.B.015(a);
 - (3) овластување за приодна процедурална контрола (APP) (Approach Control Procedural), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуга на контролата на летање на воздухоплови кои пристигнуваат, заминуваат или прелетуваат, без користење на опрема за надзор;
 - (4) овластување за приодна надзорна контрола (APS) (Approach Control Surveillance), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуга на контролата на летање на воздухоплови кои пристигнуваат, заминуваат или прелетуваат, со користење на опрема за надзор;
 - (5) овластување за обласна процедурална контрола (ACP) (Area Control Procedural), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуга на контролата на летање на воздухоплови без користење на опрема за надзор;
 - (6) овластување за обласна надзорна контрола (ACS) (Area Control Surveillance), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуга на контролата на летање на воздухоплови со користење на опрема за надзор.

- (б) Имателот на овластување кој во текот на четири или повеќе последователни години прекинал да ги користи правата поврзани со тоа овластување може да отпочне со обука за одредена единица на контролата на летање во тоа овластување, само по соодветна проценка на претходната компетентност, која ја спроведува организација за обука која ги исполнува условите наведени во Анекс III (ATCO.OR) и има уверение за спроведување на обука соодветна за овластувањето, со која се потврдува дали односното лице и понатаму ги исполнува условите поврзани со тоа овластување, и по исполнување на сите услови за обуката кои произлегуваат од таа проценка.

ATCO.B.015 Придружни овластувања

- (а) Овластувањето за аеродромска инструментална контрола (ADI) содржи барем едно од следните придружни овластувања:
- (1) придружно овластување за контрола на воздухоплови во лет (AIR) (Air Control), со коешто се докажува дека имателот е стручен да дава услуги на контролата на летање, околу аеродром и на полетно–слетната патека;
 - (2) придружно овластување за контрола на движењето по земја (GMC) (Ground Movement Control), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да врши контрола на движењето по земја (по маневарските површини и на платформа);
 - (3) придружно овластување за контролна кула (TWR) (Tower Control), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуги на аеродромската контрола. Придружното овластување за TWR ги опфаќа и правата од овластувањата за AIR и GMC;
 - (4) придружно овластување за надзорна контрола на движењето по земја (GMS) (Ground Movement Surveillance), кое се дава како додаток на придружното овластување за контрола на движењето по земја (GMC) или на придружното овластување за контролна кула (TWR), со кое се докажува дека имателот е стручен да врши контрола на движењето по земја со помош на аеродромските системи за водење на движењето по маневарските површини;
 - (5) придружно овластување за аеродромска радарска контрола (RAD) (Aerodrome Radar Control), кое се дава како додаток на придружното овластување за контрола на воздухоплови во лет и на придружното овластување за контролна кула, и со коешто се докажува дека имателот е стручен да дава услуги на аеродромската контрола со помош на надзорна опрема – радар;
- (б) Овластувањето за приодната надзорна контрола (APS) може да содржи едно или повеќе од следните придружни овластувања:
- (1) придружно овластување за прецизен приоден радар (Precision Approach Radar endorsement – PAR), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуги за прецизен приод, контролиран од земја, на воздухоплови во завршниот приод на полетно–слетната патека, со користење на опрема за прецизен приоден радар;
 - (2) придружно овластување за приод по надзорен радар (Surveillance Radar Approach endorsement – SRA), со кое се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуги за непрецизен приод, контролиран од земја, на воздухоплови при завршниот приод на полетно–слетната патека, со користење на надзорна опрема;
 - (3) придружно овластување за терминална контрола (Terminal Control endorsement – TCL), со коешто се докажува дека имателот е стручен за давање на услуги на контролата на летање

на воздухоплови кои летаат во определена терминална зона и/или во соседните сектори, со помош на надзорна опрема.

- (в) Овластувањето за обласна процедурална контрола (ACP) (Area Control Procedural) може да го опфаќа и придружното овластување за океанска контрола (Oceanic Control – OCN), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуги на контролата на летањето на воздухоплови кои летаат во област на океанска контрола (Oceanic Control Area).
- (г) Овластувањето за обласна надзорна контрола (ACS) може да опфаќа барем едно од следните посебни овластувања:
 - (1) придружно овластување за Терминална контрола (Terminal Control endorsement – TCL), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуги на контролата на летање на воздухоплови кои летаат во определена терминална зона и/или во соседните сектори, со користење на каква било опрема за надзор;
 - (2) придружно овластување за Океанска контрола (Oceanic Control – OCN), со коешто се докажува дека имателот на дозволата е стручен да дава услуги на контролата на летање на воздухоплови кои летаат во област на океанска контрола.

ATCO.B.020 Посебни овластувања за одредена единица

- (а) Со посебното овластување за одредена единица се овластува имателот на дозволата да дава услуги на контролата на летање за определен сектор, група на сектори и/или работни места кои се под одговорност на единица на контролата на летање.
- (б) Кандидатите за посебно овластување за одредена единица треба со успех да го завршиле курсот за стекнување на посебно овластување за одредена единица согласно условите наведени во Дел АТСО, Поддел D, Оддел 3.
- (в) По замена на дозвола наведено во АТСО.A.010, кандидатите за посебно овластување за одредена единица, покрај условите наведени во точка (б), ги исполнуваат и условите наведени во АТСО.D.060(f).
- (г) За контролорите на летањето кои даваат услуги на контролата на летање на воздухоплови кои вршат пробни летови, надлежниот орган, покрај условите наведени во точка (б), може да постави дополнителни услови кои контролорите на летањето треба да ги исполнат.
- (д) Периодот на важноста на посебно овластување за одредена единица се утврдува во програмата за одржување на компетентноста на одредена единица. Овој период не смее да е подолг од три години.
- (е) Периодот на важноста на посебно овластување за одредена единица во случај на прво издавање и за продолжување започнува најдоцна 30 дена од денот на успешно завршената проценка.
- (е) Посебните овластувања за одредена единица се продолжуваат ако:
 - (1) кандидатот ги користел правата од дозволата во минимален број на часови како што е определено во програмата за одржување на компетентноста на одредена единица;
 - (2) кандидатот бил на обука за обновување на знаењата во периодот на важноста на посебното овластување за одредена единица согласно програмата за одржување на компетентноста на одредена единица;

- (3) компетентноста на кандидатот е проценета согласно програмата за одржување на компетентноста на одредена единица, најрано три месеци пред датумот на истекот на посебното овластување за одредена единица.
- (ж) Посебното овластување за одредена единица се продолжува под услов да се исполнети условите наведени во точка (е), во период од 3 месеци непосредно пред датумот на истекот на периодот на истото. Во вакви случаи периодот на важноста се смета од датумот на истекот.
- (з) Ако посебното овластување за одредена единица се продолжува пред периодот предвиден во точка (ж), периодот на важноста започнува најдоцна 30 дена од датумот на успешно завршена проценка, под услов да се исполнети и условите наведени во точка (е)(1) и (2).
- (с) Ако истече периодот на важност на посебно овластување за одредена единица, имателот на дозволата за да го обнови треба успешно да го заврши курсот за посебно овластување за одредена единица согласно условите наведени во Дел АТСО, Поддел D, Оддел 3.

АТСО.В.025 Програма за одржување на компетентноста на одредена единица

- (а) Програмите за одржување на компетентноста на одредена единица ги утврдува давателот на услуги на воздухопловната навигација, а надлежниот орган ги одобрува. Тие ги содржат најмалку следните елементи:
- (1) периодот на важноста на посебното овластување за одредена единица согласно АТСО.В.020(д);
- (2) најдолгиот континуиран период во кој не се користат правата од посебното овластување за време на периодот на важноста на истото. Овој период не смее да е подолг од 90 календарски денови.
- (3) најмалиот број на часови за користење на правата од посебното овластување за одредена единица за даден временски период, кој не смее да е подолг од 12 месеци, за потребите на АТСО.В.020(е)(1). За инструкторите за обука на работно место кои ги користат правата од посебното овластување за ОЈП, од времето кое го поминуваат во подучување им се признаваат најмногу 50% од часовите кои се потребни за продолжување на посебното овластување за одредена единица.
- (4) постапките за случаи кога имателот на дозволата не ги исполнува условите наведени во (а)(2) и (3).
- (5) постапките за проценување на компетентноста, вклучувајќи ја и проценката од предметите од обуката за освежување на знаењето согласно АТСО.D.080(б);
- (6) постапките за испитот по теоретско познавање и разбирање потребни за користење на правата од овластувањата и посебните овластувања;
- (7) постапките за утврдување на насловите и поднасловите, целите и методите на обука за континуирана обука;
- (8) минималното времетраење и зачестеноста на обуката за обновување на знаењето;
- (9) постапките за испитот по теоретско познавање и/или проценката за стручната оспособеност, стекнати на обуката за конверзија, вклучувајќи ги и преодните оценки за испитите;

- (10) постапките во случај на неуспех на испитот или проценката, вклучувајќи ги и постапките за жалба;
 - (11) квалификациите, улогите и одговорностите на персоналот за обука;
 - (12) постапките за осигурување дека инструкторите за практично оспособување ги вежбале техниките на подучување за процедурите за кои се планира подучувањето согласно АТСО.С.010(6)(3) и АТСО.С.030(6)(3);
 - (13) постапките за прогласување и управување на случаите на привремена неспособност за користење на правата од дозвола, како и за известување на надлежниот орган согласно АТСО.А.015(г);
 - (14) утврдување на евиденцијата која треба да се води, особено онаа што се однесува на континуираната обука и проценување согласно АТСО.А.В.015;
 - (15) постапките и причините за ревизија и изменување и дополнување на програмата за одржување на компетентноста на одредена единица и за доставување до надлежниот орган. Ревизијата на програмата за одржување на компетентноста на одредена единица се врши најмалку на секои три години.
- (б) Давателите на услуги на воздухопловната навигација, заради исполнување на условите наведени во точка (а)(3), водат евиденција на часовите, за време на кои секој имател на дозвола ги користи правата од посебното овластување за одредена единица работејќи во сектори, група на сектори и/или на работни места во единица на АТС и на барање ги доставуваат до надлежните органи и на имателот на дозволата.
- (в) При воспоставување на постапките споменати во (а)(4) и (13), давателите на услуги на воздухопловната навигација обезбедуваат дека се применуваат механизми со кои се гарантира праведно постапување со имателите на дозволи во случаи кога не може да се продолжи важноста на нивните посебни овластувања.

АТСО.В.030 Посебно овластување за познавање на јазик

- (а) Контролорите на летање и студентите–контролори на летање не смеат да ги користат правата од своите дозволи, освен ако немаат важечко посебно овластување за познавање на англискиот јазик и, ако е применливо, на јазикот (јазиците) кои ги пропишуваат земјите–членки заради безбедносни причини во единицата на АТС, како што е објавено во Зборникот на воздухопловни информации. Во посебното овластување за познавање на јазик се наведува јазикот (јазиците), нивото (нивоата) на познавањето и датумот (датумите) на истекување.
- (б) Нивото на познавање на јазикот се утврдува согласно скалата за определување на нивото на познавање на јазикот дадена во Додаток 1 кон Анекс I.
- (в) Кандидатот за посебно овластување за познавање на јазик демонстрира, согласно скалата за определување на нивото на познавање на јазикот спомената во точка (б), најмалку оперативнo ниво (оперативнo ниво 4) на познавање на јазик.

За таа цел, кандидатот треба:

- (1) ефикасно да комуницира во ситуации кога е потребна само говорна врска (телефон /радиотелефон) и во ситуации на непосреден контакт (лице во лице);
- (2) прецизно и јасно да комуницира за вообичаени, конкретни и теми поврзани со работата;

- (3) да користи соодветни комуникациски стратегии при разменувањето на пораки, и препознава и решава недоразбирања во општ контекст или во контекст поврзан за работата;
 - (4) релативно лесно и успешно да се справува со јазичните предизвици кои произлегуваат од заплет или неочекуван пресврт на настаните што се случуваат во рамките на рутинската работа или при комуникациските задачи со коишто инаку е запознаен;
 - (5) да користи дијалект или акцент кој е разбирлив за воздухопловната заедница.
- (г) И покрај наведеното во точка (в), давателот на услуги на воздухопловната навигација може да бара напредно ниво (ниво пет) од скалата за определување на нивото на познавање на јазикот дадена во Додаток 1 кон Анекс I, ако оперативните околности на одредено овластување или придружно овластување налагаат високо ниво на познавање на јазик заради важни безбедносни причини. Ваквиот услов не смее да е дискриминаторски, несразмерен и нетранспарентен и истиот треба да е објективно оправдан од страна на давателот на услуги на воздухопловната навигација кој сака да применува повисоко ниво на познавање на јазик, а надлежниот орган треба да го одобри истиот.
- (д) Познавањето на јазик се докажува со уверение, со кое се потврдува резултатот од оценувањето.

АТСО.В.035 Период на важност на посебното овластување за познавање на јазик

- (а) Периодот на важноста на посебното овластување за познавање на јазик, во зависност од нивото утврдено согласно наведеното во Додаток 1 кон Анекс I, изнесува:
- (1) за оперативното ниво (ниво четири), три години од датумот на оценувањето; или
 - (2) за напредно ниво (ниво пет), шест години од датумот на оценувањето;
 - (3) за стручно ниво (ниво шест):
 - (i) девет години од датумот на оценувањето, за англиски јазик;
 - (ii) неограничено, за секој друг јазик (јазици) наведено во АТСО.В.030(а).
- (б) Периодот на важноста на посебното овластување за познавање на јазик за прво издавање и за обновување започнува најдоцна 30 дена од датумот на успешно завршената проценка.
- (в) Посебните овластувања за познавање на јазик се продолжуваат по успешно завршена проценка на познавањето на јазикот, спроведена во рок од три месеци непосредно пред датумот на истекот на истите. Во вакви случаи, новиот период на важност се смета од датумот на истекот.
- (г) Ако посебното овластување за познавање на јазик се продолжи пред периодот предвиден во точка (в), периодот на важност започнува најдоцна 30 дена од датумот на успешно завршена проценка на познавањето на јазик.
- (д) Ако периодот на важноста на посебното уверение за познавање на јазик истече, а со цел да го обнови истото, имателот на дозволата треба со успех да ја помине проценката за познавање на јазик.

ATCO.B.040 Оценување на познавањето на јазик

- (а) Докажувањето на познавање на јазик се прави преку метод на проценување, којшто го одобрува надлежниот орган, а го содржи следното:
 - (1) постапката која се користи при проценувањето;
 - (2) квалификациите на испитувачите;
 - (3) постапката за жалби;
- (б) Телата за проценка на познавањето на јазикот се придржуваат кон условите утврдени од страна на надлежниот орган согласно ATCO.AR.A.010.

ATCO.B.045 Обука за познавање на јазик

- (а) Давателите на услуги на воздухопловната навигација обезбедуваат обука за познавање на јазик со цел да се одржи потребното ниво на познавање на јазик на контролорите на летањето кои се:
 - (1) иматели на посебно овластување за познавање на јазик, оперативно ниво (ниво четири);
 - (2) иматели на дозволи кои немаат можност редовно да ги применуваат своите вештини, со цел одржување на нивното познавање на јазик.
- (б) Исто така, обуката за познавање на јазик може да се нуди и во форма на континуирана обука.

ПОДДЕЛ С

УСЛОВИ ЗА ИНСТРУКТОРИ И ОЦЕНУВАЧИ–ИСПИТУВАЧИ

ОДДЕЛ I

Инструктори

ATCO.C.001 Инструктори за настава по теоретско познавање

- (а) Обуката по теоретско познавање ја вршат само соодветно квалификувани инструктори.
- (б) Инструкторот за настава по теоретско познавање се смета дека е соодветно квалификуван, ако:
 - (1) има дозвола на контролор на летањето и/или има стручна квалификација соодветна на предметот за кој држи настава и/или на организацијата за обука и покажал задоволително знаење и искуство;
 - (2) на организацијата за обука ѝ докажал дека поседува вештини за подучување.

ATCO.C.005 Инструктори за практична обука

Лице држи настава по практична обука само ако има дозвола на контролор на летањето со посебно овластување за инструктор за обука на работно место (OJTI) или посебно овластување за инструктор на синтетички уред за обука (STDI).

ATCO.C.010 Права на инструкторот за обука на работно место (ОЈТ)

- (а) Имателите на посебното овластување за ОЈТ имаат право да држат практична обука и да вршат надзор врз оперативните работни места за кои имаат важечко посебно овластување за одредена единица и за обука на синтетички уреди за обука во овластувањата кои ги имаат.
- (б) Имателите на посебно овластување за ОЈТ ги користат правата од посебното овластување само ако:
 - (1) најмалку две години ги користеле правата од овластувањето за кое ќе држат настава;
 - (2) во непосредниот период од најмалку шест месеци ги користеле правата од важечкото посебно овластување за одредена единица, во која ќе држат настава;
 - (3) ги вежбале вештините за подучување за оние постапки за кои се предвидува обука.
- (в) Периодот од две години споменат во точка (б)(1) надлежниот орган, на барање на организацијата за обука, може да го скрати, најмалку на една година.

ATCO.C.015 Барање за издавање на посебно овластување за инструктор за обука на работно место

Кандидатите за стекнување на посебно овластување за ОЈТ:

- (а) мора да имаат дозвола на контролор на летањето со важечко посебно овластување за одредена единица;
- (б) ги користеле правата од дозвола на контролор на летањето, најмалку две години непосредно пред поднесувањето на барањето. Надлежниот орган може да го скрати овој период најмалку на една година, на барање на организацијата за обука; и
- (в) во период од една година пред поднесување на барањето, успешно го завршиле курсот за практични методи за подучување, на кој се предавало и на соодветен начин проценувало потребното знаење и педагошките вештини.

ATCO.C.020 Период на важност на посебното овластувањето за инструктор за обука на работно место

- (а) Посебното овластување за ОЈТ важи за период од три години.
- (б) Посебното овластување за ОЈТ може да се продолжи со успешно завршена обука за обновување на знаењата за практични вештини за подучување, во текот на период на важноста на овластувањето, под услов дека се исполнети условите наведени во ATCO.C.015(а) и (б).
- (в) Ако истече посебното овластување за ОЈТ, тоа може да се обнови:
 - (1) со посетување на обука за обновување на знаењата за практични вештини за подучување;
и
 - (2) со успешна проценка на компетентноста на инструктор за практична обука;

во годината пред да се поднесе барањето за обновување, под услов дека се исполнети условите наведени во ATCO.C.015(a) и (б).

- (г) Во случај на прво издавање и обновување, периодот на важност на посебното овластување за ОЈТИ започнува најдоцна 30 дена од датумот на успешно помината проценка.
- (д) Ако не се исполнети условите наведени во ATCO.C.015(a) и (б), посебното овластување за ОЈТИ може да се замени со посебно овластување за STDI, под услов дека се гарантира придржувањето кон условите наведени во ATCO.C.040(б) и (в).

ATCO.C.025 Привремено одобрение за ОЈТИ

- (а) Ако не е можно придржување кон условите предвидени во ATCO.C.010(б)(2), надлежниот орган може да даде привремено одобрение за ОЈТИ врз основа на анализа на безбедноста која ја предпочува давателот на услуги на воздухопловната навигација.
- (б) Привременото посебно одобрение за ОЈТИ споменато во точка (а) може да им се издаде на имателите на важечко посебно овластување за ОЈТИ издадено согласно ATCO.C.015.
- (в) Привременото посебно одобрение за ОЈТИ споменато во точка (а) се ограничува на неопходната обука со која се опфатени исклучителни состојби, а периодот на важност не смее да е подолг од една година или подолг од периодот на важноста на посебното овластување за ОЈТИ издадено согласно ATCO.C.015, во зависност што е поскоро.

ATCO.C.030 Права на инструкторот за обука на синтетички уреди за обука (STDI)

- (а) Имателите на посебно овластување за STDI имаат право да држат практична обука на синтетички уреди за обука:

(1) по предметите кои се од практична природа, за време на почетната обука;

(2) за обука во одредена единица, која не е и обука на работно место;

(3) за континуирана обука.

Кога STDI обезбедува предобука на работно место, тој/таа има или имал посебно овластување за одредена единица.

- (б) Имателите на посебно овластување за STDI ги користат правата од посебното овластување само ако:

(1) најмалку две години ги користеле правата од овластувањето за кое ќе држат настава;

(2) покажале знаење за тековните оперативни практики;

(3) ги вежбале техниките за подучување за оние постапки за кои се предвидува обука.

- (в) Без оглед на наведеното во точка (б)(1)

(1) секое овластување кое се поседува се смета соодветно за потребите на основната обука;

(2) за потребите на обука за овластување, обуката за специфични и одбрани оперативни задачи може да ја врши инструктор за STDI, кој има овластување кое е соодветно за таа специфична и одбрана оперативна задача.

**ATCO.C.035 Барање за издавање на посебно овластување за инструктор
за обука на синтетички уреди за обука**

Кандидатите за стекнување на посебно овластување за STDI:

- (а) најмалку две години ги користеле правата од дозвола на контролор на летање, за кое било овластување;
- (б) во период од една година пред поднесување на барањето, успешно го завршиле курсот за практични техники за подучување, на којшто се предавало и на соодветен начин се оценувале потребното знаење и педагошките вештини.

**ATCO.C.040 Период на важност на посебно овластување за
инструктор за обука на синтетички уреди за обука**

- (а) Посебното овластување за STDI важи за период од три години.
- (б) Посебното овластување за STDI може за време на периодот на важност да се продолжи со успешно завршена обука за обновување на знаењата за практични вештини за подучување и за тековните оперативни практики.
- (в) Ако истече посебното овластување за STDI, тоа може да се обнови:
 - (1) со посетување на обука за обновување на знаењата за практични вештини за подучување и тековните оперативни практики; и
 - (2) по успешна проценка на компетентноста на инструкторот за практична обука;во рок од година дена пред поднесување на барањето за обновување.
- (г) Во случај на прво издавање и обновување, периодот на важност на посебното овластување за ОЈТ започнува најдоцна 30 дена од датумот на успешно поминато оценување.

ОДДЕЛ 2

Оценувачи–испитувачи

ATCO.C.045 Права на оценувачите–испитувачите

- (а) Лицето може да оценува само ако има посебно овластување за оценувач–испитувач.
- (б) Имателите на посебно овластување за оценувач–испитувач имаат право да оценуваат:
 - (1) за време на почетната обука за стекнување на студент–контролор на летањето или за стекнување на ново овластување и/или придружно овластување, што е соодветно;
 - (2) претходна компетентност за потребите на наведеното во ATCO.B.001(г) и ATCO.B.010(б);
 - (3) студенти–контролори на летањето за стекнување на посебно овластување за одредена единица и придружни овластувања, што е соодветно;

- (4) контролори на летањето за стекнување на посебно овластување за одредена единица и придружни овластувања, што е соодветно, како и за продолжување и обновување на овластување за одредена единица;
- (5) кандидати за инструктори по практична обука или кандидати за оценувачи–испитувачи ако се гарантира придржувањето кон условите наведени во точка (г)(2) до (4);
- (в) Имателите на посебно овластување за оценувачи–испитувачи ги користат правата од овластувањето само ако:
 - (1) имаат најмалку две години искуство во овластувањето и придружните овластувања кои ќе ги оценуваат; и
 - (2) покажале знаење за тековните оперативни практики.
- (г) Покрај условите наведени во точка (в), имателите на посебно овластување за оценувачи–испитувачи ги користат правата од овластувањето само:
 - (1) за оценувања врз основа на кои се издава, продолжува и обновува посебно овластување за одредена единица, ако исто така имаат и посебно овластување за одредена единица поврзано со оценувањето во период од најмалку една година пред поднесување на барањето;
 - (2) за оценување на компетентноста на кандидат за стекнување или обновување на посебно овластување за STDI, ако имаат посебно овластување за STDI или OJT и ако, најмалку три години, ги користеле правата од тоа овластување;
 - (3) за оценување на компетентноста на кандидат за стекнување или обновување на посебно овластување за OJT, ако имаат посебно овластување за OJT и ако, најмалку три години, ги користеле правата од тоа овластување;
 - (4) за оценување на компетентноста на кандидат за стекнување или обновување на посебно овластување за оценувач–испитувач, ако, најмалку три години, ги користеле правата од посебното овластување за оценувач–испитувач.
- (д) Ако се врши оценување за потребите за стекнување или обновување на посебно овластување за одредена единица и за обезбедување на надзор врз оперативното работно место, оценувачот–испитувачот треба исто така да има и посебно овластување за OJT, или да е присутен OJT кој има важечко посебно овластување за одредена единица поврзано со оценувањето.

ATCO.C.050 Лични интереси

Оценувачите–испитувачите никогаш не смеат да вршат оценувања–испитувања кога може да се доведе во прашање нивната непристрасност.

ATCO.C.055 Барање за посебно овластување за оценувач–испитувач

Кандидатите за стекнување на посебно овластување за оценувач–испитувач:

- (а) ги користеле правата од дозвола на контролор на летањето, најмалку две години; и

- (б) во период од една година пред поднесување на барањето, успешно го завршиле курсот за оценувачи–испитувачи, на кој се предавало и на соодветен начин оценувало потребното знаење и вештини, користејќи ги методите за теоретско и практично познавање.

АТСО.С.060 Период на важност на посебното овластување за оценувачи–испитувачи

- (а) Посебното овластување за оценувач–испитувач важи за период од три години.
- (б) Посебното овластување за оценувач–испитувач може, за време на периодот на важност на истото, да се продолжи со успешно завршена обука за обновување на знаењата за оценување–испитување и за тековните оперативни практики.
- (в) Ако истече посебното овластување за оценувач–испитувач, тоа може да се обнови:
 - (1) со посетување на обука за обновување на вештините за оценување–испитување и тековните оперативни практики; и
 - (2) со успешно оценување на компетентноста на оценувач–испитувач;во рок од година дена пред поднесување на барањето за обновување.
- (г) Во случај на прво издавање и обновување, периодот на важност на посебното овластување за оценувач–испитувач започнува најдоцна 30 дена од датумот на успешно завршено оценување.

АТСО.С.065 Привремено одобрение за оценувач

- (а) Ако не може да се исполни условот предвиден во АТСО.С.045(г)(1), надлежниот орган може да издаде привремено одобрение на имателите на посебно овластување за оценувач кое се издава согласно АТСО.С.055 за вршење на оценувања–испитувања споменато во АТСО.С.045(б)(3) и (4), со цел да се опфатат исклучителни ситуации или да се обезбеди независност на оценувањето–испитувањето, под услов дека се исполнети условите утврдени во точките (б) и (в).
- (б) За потребите за покривање на исклучителни ситуации, имателот на посебно овластување за оценувач–испитувач исто така има и посебно овластување за одредена единица со дополнително овластување и, ако е соодветно, придружно овластување соодветно на проценката, во претходниот период од една година. Одобрението се ограничува на проценки кои се потребни со цел да се опфатат исклучителните ситуации и не смее да е подолго од една година или од рокот на важност на посебното овластување за оценувач издадено согласно АТСО.С.055, во зависност што е порано.
- (в) Со цел да се обезбеди независноста на проценката, од повторливи причини, имателот на посебно овластување за оценувач–испитувач исто така има и посебно овластување за одредена единица со соодветно овластување и, ако е применливо, придружно овластување, кои се релевантни за оценувањето–испитувањето, за претходниот период од најмалку година дена. Периодот на важност на одобрението го утврдува надлежниот орган, но не смее да е подолг од периодот на важноста на посебното овластување за оценувач–испитувач издадено согласно АТСО.С.055.
- (г) За потребите за издавање на привремено одобрение за оценувач–испитувач од причините споменати во точките (б) и (в), надлежниот орган може да побара од давателот на услуги на воздухопловната навигација да прикаже анализа на безбедноста.

ПОДДЕЛ D

ОБУКА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ

ОДДЕЛ I

Општи услови

ATCO.D.001 Цели на обуката на контролорите на летањето

Обуката на контролорите на летањето ги опфаќа сите курсеви за теоретско познавање, практични вежби, вклучувајќи ја и обуката на симулатори, обуката на работно место, кои се потребни за стекнување и одржување на вештините за давање на безбедни, редовни и експедитивни услуги на контролата на летање.

ATCO.D.005 Видови на обука за контролорите на летањето

(а) Обуката на контролорите на летањето се состои од следните видови:

- (1) почетна обука, која води до стекнување на дозвола на студент-контролор на летањето или за стекнување на дополнително овластување и, ако е соодветно, придружно овластување, со којашто се обезбедува:
 - (i) „**основна обука**“: теоретска и практична обука, предвидена за пренос на основното познавање и практични вештини кои се однесуваат на основните оперативни процедури;
 - (ii) „**обука за овластување**“: теоретска и практична обука, предвидена за пренос на познавање и практични вештини кои се однесуваат на одредено овластување и, ако е соодветно, придружно овластување;
- (2) обука за одредена единица, која води до стекнување на дозвола на контролор на летањето, стекнување на придружно овластување, продолжување на овластување (овластувања) или придружно овластување (придружни овластувања) и/или стекнување или обновување на посебно овластување за одредена единица. Таа се состои од следните фази:
 - (i) фаза на преодна обука, предвидена пред сè за пренос на знаење и разбирање на оперативните постапки специфични за локација и карактеристиките специфични за задачите; и
 - (ii) фаза на обука на работно место, која е завршна фаза од обуката за одредена единица, во која претходно стекнатите рутини и вештини поврзани со работното место се вклопуваат во пракса под надзор на квалификуван инструктор за обука на работно место во ситуации на вистински сообраќај.
 - (iii) Покрај наведеното во точките (i) и (ii), за посебно овластување (посебни овластувања) за одредена единица кои бараат управување во ситуации на сложен и густ сообраќај, потребна е фаза на подготвителна обука на работно место заради подобрување на претходно стекнатите рутини и вештини и заради подготовка за вистински сообраќајни ситуации со кои може да се соочи таа одредена единица;
- (3) континуирана обука, предвидена за одржување на важноста на посебните овластувања на дозволата, која се состои од:

- (i) обука за обновување на знаењето;
 - (ii) обука за конверзија, ако е потребно.;
- (б) Покрај видовите на обука споменати во точка (а), контролорите на летањето може да одат и на следните видови на обука:
- (1) обука за инструктори за практична настава за издавање, продолжување или обновување на посебни овластувања за OJT и STDI;
 - (2) обука за оценувач–испитувач за издавање, продолжување или обновување на посебно овластување за оценувач–испитувач.

ОДДЕЛ 2

Услови за почетна обука

ATCO.D.010 Структура на почетната обука

- (а) Почетната обука, која е предвидена за кандидат за дозвола на студент–контролор на летањето или за издавање на дополнително овластување и/или, ако е применливо, придружно овластување, се состои од:
- (1) основна обука, која ги содржи сите предмети, теми и поднаслови наведени во Додаток 2 кон Анекс I; и
 - (2) обука за овластување, која ги содржи предметите, темите и поднаслови за најмалку едно од следните овластувања:
 - (i) овластување за аеродромска визуелна контрола – ADV (Aerodrome Control Visual Rating (ADV)), дефинирано во Додаток 3 кон Анекс I;
 - (ii) овластување за аеродромска инструментална контрола – ADI за кула (Aerodrome Control Instrument Rating (ADI)), дефинирано во Додаток 4 кон Анекс I;;
 - (iii) овластување за приодна процедурална контрола – APP (Approach Control Procedural Rating (APP)), дефинирано во Додаток 5 кон Анекс I;
 - (iv) овластувањето за обласна процедурална контрола – ACP (Area Control Procedural Rating (ACP)), дефинирано во Додаток 6 кон Анекс I;
 - (v) овластување за приодна надзорна контрола – APS (Approach Control Surveillance Rating (APS)), дефинирано во Додаток 7 кон Анекс I;
 - (vi) обука за обласна надзорна контрола – ACS (Area Control Surveillance Rating (ACS)), дефинирано во Додаток 8 кон Анекс I;
- (б) Обуката која е наменета за дополнително овластување се состои од предметите, темите и поднасловите кои се применливи за најмалку едно од овластувањата утврдени во точка (а)(2).
- (в) Обуката која е наменета за повторно активирање на овластување по неуспешна проценка на претходната оспособеност согласно ATCO.B.010(б), се прилагодува согласно резултатот на таа проценка.

- (г) Обуката која е наменета за придружно овластување, освен оние од ATCO.B.015(a)(3), се состои од предметите кои ги подготвила организацијата за обука и кои се одобрени како дел од курсот за обука.
- (д) Основната и/или обуката за овластување може да се дополни со предмети, теми и поднаслови кои се дополнителни или специфични за опкружувањето на функционален блок на воздушниот простор (FAB) или националното опкружување.

ATCO.D.015 План на почетната обука

Организацијата за обука го утврдува планот на почетната обука, а надлежниот орган го одобрува. Тој се состои најмалку од:

- (а) содржината на курсот за почетната обука предвидена согласно наведеното во ATCO.D.010;
- (б) структурата на почетната обука согласно наведеното во ATCO.D.020(б);
- (в) постапката за спроведување на курсот (курсовите) за почетна обука;
- (г) методите за обука;
- (д) минимално и максимално времетраење на курсот (курсовите) за почетна обука;
- (е) што се однесува на ATCO.D.010(б), во постапката за прилагодување на курсот (курсовите) за почетна обука треба да се земе предвид успешно завршениот курс за основна обука;
- (е) постапките за испитување и проценување согласно наведеното во ATCO.D.025 и ATCO.D.035, како и за целите на ефикасноста согласно наведеното во ATCO.D.030 и ATCO.D.040;
- (ж) квалификациите, улогите и одговорностите на персоналот за обука;
- (з) постапката за рано прекинување на обука;
- (с) постапката за жалби;
- (и) утврдувањето на евиденцијата која треба да се води, а која е специфична за почетната обука;
- (ј) постапката и причините за преглед и за измена на планот за почетна обука и за доставување на истите до надлежниот орган. Прегледот на планот за почетната обука се врши најмалку на секои три години.

ATCO.D.020 Курсеви за основна обука и обука за овластување

- (а) Основната обука и обуката за овластување се спроведуваат како засебни или интегрирани курсеви.
- (б) Курсевите за основна обука и обука за овластување или интегриран курс за почетна обука ги подготвуваат и спроведуваат организациите за обука, а надлежниот орган ги одобрува.
- (в) Кога почетната обука се спроведува како интегриран курс, потребно е да се направи јасна разлика помеѓу испитувањето и проценувањето за:

- (1) основна обука; и

(2) секоја обука за овластување.

- (г) Успешното завршување на почетна обука, или на обуката за овластување со цел издавање на дополнително овластување, се докажува со уверение кое го издава организацијата за обука.
- (д) Успешното завршување на основната обука се докажува со уверение кое на барање на кандидатот го издава организацијата за обука

ATCO.D.025 Испити и проценка на основната обука

- (а) Курсевите за основна обука опфаќаат испит (испити) и проценка (проценки).
- (б) Преодна оценка на испит (испити) по теоретско познавање се дава на кандидат кој постигнал минимум 75% од вкупниот број на бодови за тој испит.
- (в) Проценката (проценките) на целите на ефикасноста наведено во ATCO.D.030 се врши на тренажер за обука на одделни задачи или на симулатор.
- (г) Преодна оценка при проценката (проценките) се дава на кандидат кој доследно ја покажува потребната ефикасност како што е наведено во ATCO.D.030 и однесување кое се бара за безбедна работа во рамките на контролата на летањето.

ATCO.D.030 Цели на ефикасноста на основната обука

Проценката (проценките) опфаќа (опфаќаат) и евалуација на следните цели на ефикасноста:

- (а) проверка и користење на опремата на работно место;
- (б) развој и одржување на познавањето на ситуацијата преку следење на сообраќајот и идентификација на воздухопловите, ако е применливо;
- (в) следење и ажурирање на приказот на податоците за летот;
- (г) одржување на континуирано слушање на соодветната фреквенција;
- (д) издавање на соодветни одобренија, упатства и информации за сообраќајот;
- (ѓ) користење на одобрена фразеологија;
- (е) ефикасна комуникација;
- (ж) примена на раздвојување;
- (з) примена на координација ако е потребно;
- (с) примена на пропишани процедури за симулиран воздушен простор;
- (и) откривање на можни конфликти помеѓу воздухоплови;
- (ј) почитување на приоритетот на активностите;
- (к) избор на соодветен начин на раздвојување.

ATCO.D.035 Испити и проценка на обуката за овластување

- (а) Курсевите за обука за овластување опфаќаат испит (испити) и проценка (проценки) по теоретско познавање.
- (б) Преодна оценка на испит (испити) по теоретско познавање се дава на кандидат кој постигнал минимум 75% од вкупниот број на бодови за тој испит.
- (в) Проценката (проценките) се заснова на целите на ефикасноста на обуката за овластување опишани во ATCO.D.040.
- (г) Проценката (проценките) се врши на симулатор.
- (д) Преодна оценка при проценката (проценките) се дава на кандидат кој доследно ја покажува потребната ефикасност како што е наведено во ATCO.D.040 и однесување кое се бара за безбедна работа во рамките на контролата на летањето.

ATCO.D.040 Цели на ефикасноста на обуката за овластување

- (а) Целите на ефикасноста на обуката за овластување и задачите на целите на ефикасноста се утврдуваат за секој курс за обука за овластување.
- (б) Целите на ефикасноста на обуката за овластување бараат од кандидатот:
 - (1) да покаже способност да управува со воздушниот сообраќај на начин со кој се обезбедуваат безбедни, редовни и експедитивни услуги; и
 - (2) да управува со сложени и ситуации на густ сообраќај.
- (в) Покрај наведеното во точка (б), целите на ефикасноста на обуката за овластување за Аеродромска визуелна контрола (ADV) и Аеродромска инструментална контрола (ADI) гарантираат дека кандидатите:
 - (1) се справуваат со работното оптоварување и даваат услуги на контролата на летање во рамките на утврдена област на одговорност за контрола на приод; и
 - (2) ги применуваат техниките на аеродромската контрола и оперативните постапки на сообраќајот на аеродром.
- (г) Покрај наведеното во точка (б), целите на ефикасноста на обуката за овластување за Приодната процедурална контрола обезбедуваат дека кандидатите:
 - (1) се справуваат со работното оптоварување и даваат услуги на контролата на летање во рамките на утврдена област на одговорност за контрола на приод; и
 - (2) ја применуваат приодната процедурална контрола, техниките на планирање и оперативните постапки на воздухопловите во пристигнување, на чекање, во заминување и во прелет.
- (д) Покрај наведеното во точка (б), целите на ефикасноста на обуката за овластување за Приодна надзорна контрола обезбедуваат дека кандидатите:
 - (1) се справуваат со работното оптоварување и даваат услуги на контролата на летање во рамките на утврдена област на надлежност за контрола на приод;

- (2) ја применуваат природната надзорна контрола, техниките на планирање и оперативните постапки на воздухопловите во пристигнување, на чекање, во заминување и во прелет.
- (f) Покрај наведеното во точка (б), целите на ефикасноста на обуката за овластување за Обласна процедурална контрола обезбедуваат дека кандидатите:
- (1) се справуваат со работното оптоварување и даваат услуги на контролата на летање во рамките на утврдена област на надлежност за обласна контрола;
- (2) ја применуваат обласната процедурална контрола, техниките на планирање и оперативните постапки на сообраќајот во областа.
- (e) Покрај наведеното во точка (б), целите на ефикасноста на обуката за овластување за Обласна надзорна контрола обезбедуваат дека кандидатите:
- (1) се справуваат со работното оптоварување и даваат услуги на контролата на летање во рамките на утврдена област на надлежност за обласна контрола; и
- (2) ја применуваат обласната надзорна контрола, техниките на планирање и оперативните постапки на сообраќајот во областа.

ОДДЕЛ 3

Услови за обука за одредена единица

ATCO.D.045 Содржина на обуката за одредена единица

- (a) Обуката за одредена единица се состои од курс (курсеви) за обука за секое посебно овластување за одредена единица кое е востановено во единицата на АТС како што е утврдено во планот за обука во одредена единица.
- (б) Курсот (курсевите) за стекнување на посебно овластување за одредена единица ги изработуваат и спроведуваат организациите за обука согласно ATCO.D.060, а надлежниот орган ги одобрува.
- (в) Обуката за одредена единица ја опфаќа обуката за:
- (1) оперативни постапки;
- (2) аспекти специфични за задачите;
- (3) невообичаени и вонредни ситуации; и
- (4) човечки фактори.

ATCO.D.050 Предуслови за обука за одредена единица

Обуката за одредена единица може да ја започнат само лица кои се иматели на:

- (a) дозвола на студент-контролор на летањето со соодветно овластување и, ако е применливо, придружно овластување; или
- (б) дозвола на контролор на летањето со соодветно овластување и, ако е применливо, придружно овластување, под услов дека се исполнети условите наведени во ATCO.B.001(г) и ATCO.B.010(б).

ATCO.D.055 План за обука за одредена единица

- (a) Планот за обука за одредена единица го утврдува организацијата за обука за секоја одредена единица на АТС, а надлежниот орган го одобрува.
- (б) Планот за обука за одредена единица содржи најмалку:
 - (1) овластувања и посебни овластувања за кои се спроведува обуката;
 - (2) структура на обуката за одредена единица;
 - (3) список на курсеви за посебни овластувања за одредена единица согласно ATCO.D.060;
 - (4) постапка за спроведување на курс за стекнување на посебно овластување за одредена единица;
 - (5) методи на обука;
 - (6) минимално траење на курсот (курсовите) за посебно овластување за одредена единица;
 - (7) постапка за прилагодување на (курсовите) за посебно овластување за одредена единица, со цел да се земат предвид стекнатите овластувања и/или придружните овластувања и искуството на кандидатите, кога е релевантно;
 - (8) постапка за докажување на теоретското знаење и разбирање согласно ATCO.D.065, вклучувајќи го бројот, зачестеноста и типот, како и преодните оценки за испитите, кои треба да се минимум 75% од вкупниот број на бодови кои се доделуваат за овие испити;
 - (9) постапка за проценка согласно ATCO.D.070, вклучувајќи го бројот и зачестеноста на оценките;
 - (10) квалификациите, улогите, одговорностите на персоналот за обука;
 - (11) постапка за рано прекинување на обуката;
 - (12) постапка за поднесување на жалби;
 - (13) утврдување на евиденцијата која треба да се води согласно специфичностите на обуката за одредена единица;
 - (14) список на утврдени невообичаени и вонредни ситуации кои се специфични за секое посебно овластување за одредена единица;
 - (15) постапка и причини за преиспитување и изменување и дополнување на планот за обука за одредена единица и нивно доставување до надлежниот орган. Ревизијата на планот за обука за одредена единица се врши најмалку еднаш на секои три години.

ATCO.D.060 Курс за посебно овластување за одредена единица

- (a) Курсот за посебно овластување за одредена единица претставува комбинација од релевантните фази од обуката за одредена единица за издавање или обновување на посебно овластување за одредена единица во дозволата. Секој курс содржи:
 - (1) фаза на преодна обука;

(2) фаза на обука на работно место.

Треба да се опфати и фазата на подготвителната обука, ако е потребно, согласно АТСО.D.005(а)(2).

- (б) Фазите на обуката во одредена единица кои се наведени во став (а) се спроведуваат посебно или на интегриран начин.
- (в) Курсевите за посебни овластувања за одредена единица ја дефинираат наставната програма и целите на ефикасноста согласно АТСО.D.045(в), а се спроведуваат согласно планот за обука на одредена единица.
- (г) Курсевите за посебни овластувања за одредена единица кои опфаќаат и обука за придружно (придружни) овластување (овластувања) согласно АТСО.B.015 се дополнуваат со дополнителна обука со која се овозможува стекнување на вештина за соодветното придружно овластување.
- (д) Обуката која е планирана за придружно овластување кое се разликува од она во АТСО.B.015(а)(3) се состои од предмети, цели на предметите, теми и поднаслови кои ги разработила организацијата за обука и која е одобрена како дел од курсот за обука.
- (е) Курсевите за посебни овластувања за одредена единица кои се посетуваат по замена на дозвола се прилагодуваат со цел да се опфатат елементи од почетната обука кои се специфични за функционалниот блок на воздушниот простор или за националните услови.

АТСО.D.065 Докажување на теоретското познавање и разбирање

Теоретското познавање и разбирање се докажува преку полагање на испити.

АТСО.D.070 Проценки за време на курсевите за посебно овластување за одредена единица

- (а) Проценката на кандидатот се врши во оперативно опкружување, во нормални оперативни услови, најмалку еднаш на крај од обуката на работно место.
- (б) Ако курсот за посебни овластувања за одредена единица содржи подготвителна фаза за обуката, вештините на кандидатот се проценуваат на синтетички уред за обука, најмалку на крајот на оваа фаза.
- (в) И покрај наведеното во точка (а), може да се користи синтетички уред за обука за време на проценка за посебно овластување за одредена единица, за да се докаже примената на извежаните процедури, кои не се среќаваат во оперативните услови за време на проценката.

ОДДЕЛ 4

Услови за континуирана обука

АТСО.D.075 Континуирана обука

Континуираната обука се состои од курсеви за обука за обновување на знаењето и за конверзија и се спроведува согласно условите кои се содржат во програмата за одржување на компетентноста во одредена единица согласно АТСО.B.025.

ATCO.D.080 Обука за обновување на знаењата

- (а) Курсот (курсовите) за обука за обновување на знаењата ги изработуваат и спроведуваат организациите за обука, а надлежниот орган ги одобрува.
- (б) Обуката за обновување на знаењето се дизајнира така за да се преиспита, зајакне или унапреди постоечкото знаење и вештини на контролорите за летање, со цел да се обезбеди безбеден, редовен и експедитивен проток на воздушниот сообраќај и го опфаќа најмалку следното:
 - (1) обука за стандардните практики и процедури, користејќи одобрена фразеологија и ефикасна комуникација;
 - (2) обука за невообичаени и вонредни ситуации, користејќи одобрена фразеологија и ефикасна комуникација;
 - (3) обука за човечките фактори;
- (в) Треба да се утврди наставна програма за курсот за обука за обновување на знаењата, онаму каде со предмет се обновуваат вештините на контролорите по летањето, треба исто така да се изработат и цели на ефикасноста.

ATCO.D.085 Обука за конверзија

- (а) Курсот (курсовите) за обука за конверзија ги изработуваат и спроведуваат организациите за обука, а надлежниот орган ги одобрува.
- (б) Обуката за конверзија се дизајнира така за да се обезбедат знаења и вештини соодветни на измената во оперативните услови, а ја спроведуваат организации за обука откако врз основа на проценката на безбедноста на измената ќе се дојде до заклучок дека постои потреба од ваква обука.
- (в) Курсевите за обука за конверзија го опфаќаат и утврдувањето на:
 - (1) соодветната метода на обуката за и траењето на курсот, имајќи ја предвид природата и обемот на измената; и
 - (2) методите на испитите и/или проценката на обуката за конверзија.
- (г) Обуката за конверзија се спроведува пред контролорите на летање да ги користат правата од своите дозволи во изменети оперативни услови.

ОДДЕЛ 5

Обука на инструктори и оценувачи–испитувачи

ATCO.D.090 Обука на инструктори по практична настава

- (а) Обуката на инструктори по практична настава ја изработуваат и спроведуваат организации за обука и се состои од:
 - (1) курс за техники за практична обука за ОЈТ и/или STDI, вклучувајќи и проценка;
 - (2) курс за обука за обновување на знаења за вештини за практична обука;

(3) метода (методи) за проценување на компетентноста на инструкторите за практична обука.

- (б) Курсевите за обука и методите за проценка споменати во точка (а) ги одобрува надлежниот орган.

ATCO.D.095 Обука на оценувачи–испитувачи

- (а) Обуката на оценувачите–испитувачите ја изготвуваат и спроведуваат организации за обука и се состои од:

(1) курс за обука на оценувачи–испитувачи, вклучувајќи ја и проценката;

(2) курс за обука за обновување на знаењето за вештините за проценување;

(3) метода (методи) за проценување на компетентноста на оценувачите–испитувачите.

- (б) Курсевите за обука и методите за проценка споменати во точка (а) ги одобрува надлежниот орган.

Додаток 1 кон Анекс I

СКАЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА НИВОТО НА ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИКОТ – УСЛОВИ ЗА ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИК

Скала за определување на нивото на познавање на јазикот: стручно, напредно и оперативно ниво

Ниво	Изговор Користи дијалект и / или акцент што е разбирлив за воздухопловн ата заедница.	Структура Релевантните граматички структури и моделите на речениците се определени од јазичните функции, коишто се соодветни на задачата.	Речник	Течност во зборувањето	Разбирање	Заемна комуникација
Стручно 6	Изговорот, нагласокот, ритамот и интонацијата, иако е можно да се под влијание на мајчиниот јазик или регионалните варијанти, речиси никогаш не го попречуваат лесното разбирање.	Доследно добро ги владее како основните така и комплексните граматички структури и моделите на речениците.	Опсегот на речникот и точноста се доволни за ефикасно комуницирање кога се работи за голем број различни познати и непознати теми. Речникот е идиоматски, нијансиран и прилагоден на јазичниот регистар.	Може да зборува подолго време на природен, лесен начин. Користи различни начини на говор за да постигне стилски ефект, на пр. за да нагласи некоја идеја. Спонтано користи соодветни разговорни маркери и сврзници.	Разбирањето е постојано правилно во речиси секој контекст и го опфаќа разбирањето на јазичните и културолошките разлики.	Со леснотија учествува во комуникацијата во речиси сите ситуации. Има чувство за говорните и неговорните знаци и соодветно реагира на нив.

Напредно 5	Изговорот, нагласокот, ритмот и интонацијата, иако е можно да се под влијание на мајчиниот јазик или регионалните варијанти, ретко го попречуваат лесното разбирање.	Доследно добро ги владее основните граматички структури и моделите на речениците. Прави обид за користење комплексни структури, но со грешки поинаку понекогаш ја попречуваат комуникацијата.	Опсегот на речникот и точноста се доволни за ефикасно комуницирање кога се работи за општи, конкретни теми и теми поврзани со работата. Доследно и успешно парафразира. Речникот е понекогаш идиоматски.	Може подолго да зборува со релативна леснотија на познати теми, но не користи различни начини на говор како стилско средство. Може да користи соодветни разговорни маркери или сврзници.	Разбирањето на општи, конкретни теми и теми поврзани со работата е правилно и, главно, правилно кога говорникот се соочува со јазична или ситуациона тешкотија или со неочекуван пресврт на настаните. Може да разбира определен број различни варијанти (дијалект и / или акцент) или регистри.	Одговорите се брзи, соодветни и информативни. Ефикасно ја одржува врска со слушател / говорник.
Оперативно 4	Изговорот, нагласокот, ритмот и интонацијата се под влијание на мајчиниот јазик или регионалните варијанти, но само понекогаш го попречуваат лесното разбирање.	Како основните граматички структури така и моделите на речениците ги користи креативно и обично добро ги владее. Можно е да се појават грешки, особено во невообичаени или неочекувани околности, но тие ретко го попречуваат значењето.	Опсегот на речникот и точноста се обично доволни за ефикасно комуницирање кога се работи за општи, конкретни теми и теми поврзани со работата. Може често успешно да парафразира во зборови во невообичаени или неочекувани ситуации.	Може да зборува подолго време со соодветно темпо. Понекогаш може да се наруши точноста на зборувањето при преминот од научениот или формулираниот говор кон спонтаната комуникација, но ова не ја попречува заемната комуникација. Може да користи разговорни маркери или сврзници, но во помала мера. Пополнувачките зборчиња не го попречуваат вниманието.	Разбирањето е главно правилно кога се работи за општи, конкретни теми и теми поврзани со работата доколку акцентот или користената варијанта се доволно разбирливи за меѓународната заедница на корисници. Во случаите кога говорникот се соочува со јазична или ситуациона тешкотија или со неочекуван развој на настаните, разбирањето може да биде забавено или може да има потреба од стратегии за појаснување.	Одговорите се обично брзи, соодветни и информативни. Започнува и води куси разговори дури и во случаите кога има неочекуван пресврт на настаните. Се справува со очигледните недоразбирања по пат на проверка, потврдување или појаснување на соодветен начин.

Скала за определување на нивото на познавање на јазикот: предоперативно, основно и почетно ниво

[illegible]

Додаток 2 кон Анекс I

ОСНОВНА ОБУКА

(Упатување: Анекс I – Дел АТСО Поддел Г (D), Оддел 2, АТСО.D.010(a)(1))

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTRB 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTRB 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTRB 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTRB 1.3

– Материјал за учење и документација за курсот

НАСЛОВ INTRB 2

– ВОВЕД ВО КУРС ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTRB 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTRB 2.2

– Систем на вредности на курсот

Поднаслов INTRB 2.3

– Постапка на проценката

НАСЛОВ INTRB 3

– ВОВЕД ВО ИДНИНАТА НА АТСО

Поднаслов INTRB 3.1

– Перспективи за работа

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAWB 1

– ВОВЕД ВО ВОЗДУХОПЛОВНОТО ПРАВО

Поднаслов LAWB 1.1

– Важноста на воздухопловното право

НАСЛОВ LAWB 2

– МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Поднаслов LAWB 2.1

– ИКАО

Поднаслов LAWB 2.2

– Европски агенции и други агенции

Поднаслов LAWB 2.3

– Воздухопловни заедници

НАСЛОВ LAWB 3

– НАЦИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Поднаслов LAWB 3.1

– Цел и функција

Поднаслов LAWB 3.2

– Законодавни постапки

Поднаслов LAWB 3.3

– Надлежен орган

Поднаслов LAWB 3.4

– Национални воздухопловни заедници

НАСЛОВ LAWB 4

- Поднаслов LAWB 4.1
- Поднаслов LAWB 4.2

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА ATS

- Прописи за безбедноста
- Систем за управување со безбедноста

НАСЛОВ LAWB 5

- Поднаслов LAWB 5.1
- Поднаслов LAWB 5.2
- Поднаслов LAWB 5.3
- Поднаслов LAWB 5.4
- Поднаслов LAWB 5.5
- Поднаслов LAWB 5.6
- Поднаслов LAWB 5.7
- Поднаслов LAWB 5.8
- Поднаслов LAWB 5.9

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

- Мерни единици
- Издавање на дозволи/уверенија на ATCO
- Преглед на ANS и ATS
- Правила на летање
- Воздушен простор и рути на ATS
- План на летање
- Аеродроми
- Процедури за чекање за летови по IFR
- Процедури за чекање за летови по VFR

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ ATMB 1

- Поднаслов ATMB 1.1
- Поднаслов ATMB 1.2
- Поднаслов ATMB 1.3
- Поднаслов ATMB 1.4
- Поднаслов ATMB 1.5
- Поднаслов ATMB 1.6

- Поднаслов ATMB 1.7

– УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

- Примена на мерните единици
- Услуга на контролата на летање (ATC)
- Услуга на информирање на воздухопловите во лет (FIS)
- Услуга за тревожење
- Советодавна услуга во воздушниот сообраќај
- Капацитет на системите на ATS и управување со протокот на воздушниот сообраќај
- Управување со воздушниот простор (ASM)

НАСЛОВ ATMB 2

- Поднаслов ATMB 2.1
- Поднаслов ATMB 2.2
- Поднаслов ATMB 2.3

– ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НИВОА

- Поставување на висиномер
- Преодно ниво
- Доделување на нивоа

НАСЛОВ ATMB 3

- Поднаслов ATMB 3.1

– РАДИОТЕЛЕФОНИЈА (RTF)

- Општи оперативни процедури за RTF

НАСЛОВ ATMB 4

- Поднаслов ATMB 4.1
- Поднаслов ATMB 4.2

– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД ATC

- Тип и содржина на одобренијата од ATC
- Упатства од ATC

НАСЛОВ ATMB 5

- Поднаслов ATMB 5.1
- Поднаслов ATMB 5.2
- Поднаслов ATMB 5.3

– КООРДИНАЦИЈА

- Начела, типови и содржина на координацијата
- Потребна од координација
- Начини на координација

НАСЛОВ ATMB 6

- Поднаслов ATMB 6.1
- Поднаслов ATMB 6.2

– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ

- Вадење на податоци
- Управување со податоците

НАСЛОВ ATMB 7

- Поднаслов ATMB 7.1
- Поднаслов ATMB 7.2
- Поднаслов ATMB 7.3
- Поднаслов ATMB 7.4
- Поднаслов ATMB 7.5

– РАЗДВОЈУВАЊА

- Вертикално раздвојување и процедури
- Хоризонтално раздвојување и процедури
- Визуелно раздвојување
- Аеродромско раздвојување и процедури
- Раздвојување врз основа на надзорните системи на ATS

Поднаслов АТМВ 7.6 – Раздвојување поради вртложна турбуленција

НАСЛОВ АТМВ 8

– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА

Поднаслов АТМВ 8.1

– Системи за избегнување на судири во воздух

Поднаслов АТМВ 8.2

– Безбедносни мрежи на земја

НАСЛОВ АТМВ 9

– ОСНОВНИ ПРАКТИЧНИ ВЕШТИНИ

Поднаслов АТМВ 9.1

– Постапка за управување со сообраќајот

Поднаслов АТМВ 9.2

– Основни практични вештини важечки за сите овластувања

Поднаслов АТМВ 9.3

– Основни практични вештини важечки за аеродром

Поднаслов АТМВ 9.4

– Основни практични вештини важечки за надзорот

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ МЕТВ 1

– ВОВЕД ВО МЕТЕОРОЛОГИЈАТА

Поднаслов МЕТВ 1.1

– Примена на мерните единици

Поднаслов МЕТВ 1.2

– Воздухопловство и метеорологија

Поднаслов МЕТВ 1.3

– Организација на метеоролошките служби

НАСЛОВ МЕТВ 2

– АТМОСФЕРА

Поднаслов МЕТВ 2.1

– Состав и структура

Поднаслов МЕТВ 2.2

– Стандардна атмосфера

Поднаслов МЕТВ 2.3

– Топлина и температура

Поднаслов МЕТВ 2.4

– Вода во атмосферата

Поднаслов МЕТВ 2.5

– Воздушен притисок

НАСЛОВ МЕТВ 3

– ЦИРКУЛАЦИЈА НА АТМОСФЕРАТА

Поднаслов МЕТВ 3.1

– Општа циркулација на воздухот

Поднаслов МЕТВ 3.2

– Воздушни маси и фронтални системи

Поднаслов МЕТВ 3.3

– Мезоскални системи

Поднаслов МЕТВ 3.4

– Ветер

НАСЛОВ МЕТВ 4

– МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ

Поднаслов МЕТВ 4.1

– Облаци

Поднаслов МЕТВ 4.2

– Видови на врнежи

Поднаслов МЕТВ 4.3

– Видливост

Поднаслов МЕТВ 4.4

– Опасни метеоролошки појави

НАСЛОВ МЕТВ 5

– МЕТЕОРОЛОШКИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

Поднаслов МЕТВ 5.1

– Пораки и извештаи

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ НАVB 1

– ВОВЕД ВО НАВИГАЦИЈАТА

Поднаслов НАVB 1.1

– Примена на мерните единици

Поднаслов НАVB 1.2

– Цел и користење на навигацијата

НАСЛОВ НАVB 2

– ЗЕМЈАТА

Поднаслов НАVB 2.1

– Место и движење на земјата

Поднаслов НАVB 2.2

– Координатен систем, правец и растојание

Поднаслов НАVB 2.3

– Магнетизам

НАСЛОВ НАVB 3

– МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ

Поднаслов NAVB 3.1	– Изработка на мапи и проекции
Поднаслов NAVB 3.2	– Мапи и карти кои се користат во воздухопловството
НАСЛОВ NAVB 4	– ОСНОВИ НА НАВИГАЦИЈАТА
Поднаслов NAVB 4.1	– Влијание од ветерот
Поднаслов NAVB 4.2	– Брзина
Поднаслов NAVB 4.3	– Визуелна навигација
Поднаслов NAVB 4.4	– Навигациони аспекти од планирањето на лет
НАСЛОВ NAVB 5	– НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ
Поднаслов NAVB 5.1	– Системи на земја
Поднаслов NAVB 5.2	– Инерциски навигациони системи
Поднаслов NAVB 5.3	– Сателитски системи
Поднаслов NAVB 5.4	– Процедури за приод по инструменти
НАСЛОВ NAVB 6	– НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА ВРЗ МОЖНОСТИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВОИТЕ
Поднаслов NAVB 6.1	– Начела и предности од просторната навигација
Поднаслов NAVB 6.2	– Вовед во PBN
Поднаслов NAVB 6.3	– PBN апликации
НАСЛОВ NAVB 7	– РАВОЈНИ ТЕКОВИ ВО НАВИГАЦИЈАТА
Поднаслов NAVB 7.1	– Идни развојни текови

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ ACFTB 1	– ВОВЕД ВО ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFTB 1.1	– Примена на мерните единици
Поднаслов ACFTB 1.2	– Воздухопловство и воздухоплови
НАСЛОВ ACFTB 2	– НАЧЕЛА НА ЛЕТАЊЕТО
Поднаслов ACFTB 2.1	– Сили кои влијаат врз воздухопловите
Поднаслов ACFTB 2.2	– Структурни компоненти и контрола на воздухоплов
Поднаслов ACFTB 2.3	– Дијапазон на лет
НАСЛОВ ACFTB 3	– КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ
Поднаслов ACFTB 3.1	– Категории на воздухоплови
Поднаслов ACFTB 3.2	– Категории според вртложна турбуленција
Поднаслов ACFTB 3.3	– Категории на приоди по ICAO
Поднаслов ACFTB 3.4	– Категории на околина (еколошки категории)
НАСЛОВ ACFTB 4	– ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВ
Поднаслов ACFTB 4.1	– Препознавање
Поднаслов ACFTB 4.2	– Податоци за карактеристиките на воздухоплов
НАСЛОВ ACFTB 5	– МОТОРИ НА ВОЗДУХОПЛОВ
Поднаслов ACFTB 5.1	– Клипни мотори
Поднаслов ACFTB 5.2	– Млазни мотори
Поднаслов ACFTB 5.3	– Турбоелисни мотори
Поднаслов ACFTB 5.4	– Воздухопловни горива
НАСЛОВ ACFTB 6	– СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFTB 6.1	– Инструменти за летање
Поднаслов ACFTB 6.2	– Навигациски инструменти
Поднаслов ACFTB 6.3	– Инструменти за моторите

Поднаслов ACFTB 6.4 – Системи на воздухопловите

НАСЛОВ ACFTB 7

– ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ

Поднаслов ACFTB 7.1 – Фактори при полетувањето
Поднаслов ACFTB 7.2 – Фактори при качување
Поднаслов ACFTB 7.3 – Фактори при крстарење
Поднаслов ACFTB 7.4 – Фактори при спуштање и почетен приод
Поднаслов ACFTB 7.5 – Фактори при завршниот приод и слетување
Поднаслов ACFTB 7.6 – Економски фактори
Поднаслов ACFTB 7.7 – Еколошки фактори

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUMB 1

– ВОВЕД ВО ЧОВЕЧКИТЕ ФАКТОРИ

Поднаслов HUMB 1.1 – Техники на учење
Поднаслов HUMB 1.2 – Важноста на човечките фактори за АТС
Поднаслов HUMB 1.3 – Човечки фактори и АТС

НАСЛОВ HUMB 2

– ЧОВЕЧКИ ПЕРФОРМАНСИ

Поднаслов HUMB 2.1 – Однесување на поединец
Поднаслов HUMB 2.2 – Култура на безбедност и професионално однесување
Поднаслов HUMB 2.3 – Здравје и добросостојба
Поднаслов HUMB 2.4 – Тимска работа
Поднаслов HUMB 2.5 – Основни потреби на луѓето на работното место
Поднаслов HUMB 2.6 – Стрес

НАСЛОВ HUMB 3

– ЧОВЕЧКИ ГРЕШКИ

Поднаслов HUMB 3.1 – Опасности од грешките
Поднаслов HUMB 3.2 – Дефиниција за човечка грешка
Поднаслов HUMB 3.3 – Класификација на човечката грешка
Поднаслов HUMB 3.4 – Анализа на ризикот и управување со ризиците

НАСЛОВ HUMB 4

– КОМУНИКАЦИЈА

Поднаслов HUMB 4.1 – Важност на добрата комуникација во АТС
Поднаслов HUMB 4.2 – Процес на комуникацијата
Поднаслов HUMB 4.3 – Начини на комуникација

НАСЛОВ HUMB 5

– РАБОТНО ОПКРУЖУВАЊЕ

Поднаслов HUMB 5.1 – Ергономија и потреба за добар дизајн
Поднаслов HUMB 5.2 – Опрема и прибор за работа
Поднаслов HUMB 5.3 – Автоматизација

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

НАСЛОВ EQPSB 1

– ОПРЕМА НА АТС

Поднаслов EQPSB 1.1 – Основни типови на опрема на АТС

НАСЛОВ EQPSB 2

– РАДИО

Поднаслов EQPSB 2.1 – Теоретско познавање за радиото
Поднаслов EQPSB 2.2 – Одредување на правец

НАСЛОВ EQPSB 3

– ОПРЕМА ЗА КОМУНИКАЦИЈА

Поднаслов EQPSB 3.1 – Радио комуникација

Поднаслов EQPSB 3.2	– Говорна комуникација помеѓу одредени единици/позиции на ATS
Поднаслов EQPSB 3.3	– Комуникација со помош на канал за пренесување на податоци (data link)
Поднаслов EQPSB 3.4	– Комуникација на авиопревозниците
НАСЛОВ EQPSB 4	– ВОВЕД ВО НАДЗОРОТ
Поднаслов EQPSB 4.1	– Концепт за надзорот во ATS
НАСЛОВ EQPSB 5	– РАДАР
Поднаслов EQPSB 5.1	– Принципи на работата на радарот
Поднаслов EQPSB 5.2	– Примарен радар
Поднаслов EQPSB 5.3	– Секундарен радар
Поднаслов EQPSB 5.4	– Користење на радарот
Поднаслов EQPSB 5.5	– Mode S (Мод S)
НАСЛОВ EQPSB 6	– АВТОМАТСКИ ЗАВИСЕН НАДЗОР
Поднаслов EQPSB 6.1	– Принципи на автоматскиот зависен надзор
Поднаслов EQPSB 6.2	– Користење на автоматскиот зависен надзор
НАСЛОВ EQPSB 7	– МУЛТИЛАТЕРАЦИЈА
Поднаслов EQPSB 7.1	– Принципи на мултилатерацијата
Поднаслов EQPSB 7.2	– Користење на мултилатерацијата
НАСЛОВ EQPSB 8	– ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ ОД НАДЗОРОТ
Поднаслов EQPSB 8.1	– Мрежно поврзување на податоците од надзорот
Поднаслов EQPSB 8.2	– Принципи на работата на мрежното поврзување на податоците од надзорот
НАСЛОВ EQPSB 9	– ИДНА ОПРЕМА
Поднаслов EQPSB 9.1	– Нови развојни текови
НАСЛОВ EQPSB 10	– АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS
Поднаслов EQPSB 10.1	– Принципи на автоматизацијата
Поднаслов EQPSB 10.2	– Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
Поднаслов EQPSB 10.3	– Онлајн размена на податоци
Поднаслов EQPSB 10.4	– Системи кои се користат за автоматско ширење на информации
НАСЛОВ EQPSB 11	– РАБОТНИ МЕСТА
Поднаслов EQPSB 11.1	– Опрема на работно место
Поднаслов EQPSB 11.2	– Аеродромска контрола на летање
Поднаслов EQPSB 11.3	– Приодна контрола на летање
Поднаслов EQPSB 11.4	– Обласна контрола на летање

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

НАСЛОВ PENB 1	– ЗАПОЗНАВАЊЕ
Поднаслов PENB 1.1	– ATS и уреди на аеродромот
НАСЛОВ PENB 2	– КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР
Поднаслов PENB 2.1	– Цивилно воздухопловство
Поднаслов PENB 2.2	– Воено воздухопловство
Поднаслов PENB 2.3	– Очекувања и услови на пилотите

НАСЛОВ PENB 3

Поднаслов PENB 3.1

– ОДНОС СО КОРИСНИЦИТЕ

– Однос со корисниците

НАСЛОВ PENB 4

Поднаслов PENB 4.1

– ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА

– Заштита на околината

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА АЕРОДРОМСКА ВИЗУЕЛНА КОНТРОЛА (ADV)

(Упатување: Анекс I – ДЕЛ (ДЕЛ) АТСО Поддел D, Оддел 2, АТСО.D.010(a)(2)(i)

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTR 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTR 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTR 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTR 1.3

– Материјал за учење и документација за курсот

НАСЛОВ INTR 2

– ВОВЕД ВО КУРС ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTR 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTR 2.2

– Систем на вредности на курсот

Поднаслов INTR 2.3

– Постапка на проценката

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAW 1

**– ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/УВЕРЕНИЕ ЗА
КОМПЕТЕНТНОСТ НА АТСО**

Поднаслов LAW 1.1

– Права и услови

НАСЛОВ LAW 2

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

Поднаслов LAW 2.1

– Извештаи

Поднаслов LAW 2.2

– Воздушен простор

НАСЛОВ LAW 3

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АТС

Поднаслов LAW 3.1

– Постапка за примање на повратни информации

Поднаслов LAW 3.2 – Истражување на безбедноста

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ АТМ 1

Поднаслов АТМ 1.1

Поднаслов АТМ 1.2

Поднаслов АТМ 1.3

Поднаслов АТМ 1.4

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

– Услуга на аеродромската контрола

– Услуга на информирање на воздухопловите во лет (FIS)

– Услуга за тревожење (ALRS)

– Капацитет на системите на АТС и управување со протокот на воздушниот сообраќај

НАСЛОВ АТМ 2

Поднаслов АТМ 2.1

– КОМУНИКАЦИЈА

– Ефикасна комуникација

НАСЛОВ АТМ 3

Поднаслов АТМ 3.1

Поднаслов АТМ 3.2

– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД АТС

– Одобренија од АТС

– Упатства од АТС

НАСЛОВ АТМ 4

Поднаслов АТМ 4.1

Поднаслов АТМ 4.2

Поднаслов АТМ 4.3

– КООРДИНАЦИЈА

– Потребна од координација

– Средства и методи за координација

– Постапки на координација

НАСЛОВ АТМ 5

Поднаслов АТМ 2.1

– ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НИВОА

– Поставување на висиномерот

НАСЛОВ АТМ 6

Поднаслов АТМ 6.1

Поднаслов АТМ 6.2

Поднаслов АТМ 6.3

Поднаслов АТМ 6.4

– РАЗДВОЈУВАЊА

– Раздвојување помеѓу воздухоплови во заминување

– Раздвојување помеѓу воздухоплов кој слетува и претходниот воздухоплов кој слетува или полетува

– Временско лонгитудинално раздвојување поради вртложна турбуленција

– Намалени минимуми за раздвојување

НАСЛОВ АТМ 7

Поднаслов АТМ 7.1

Поднаслов АТМ 7.2

– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА

– Системи за избегнување на судири во воздух

– Безбедносни мрежи на земја

НАСЛОВ АТМ 8

Поднаслов АТМ 8.1

– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ

– Управување со податоците

НАСЛОВ АТМ 9

Поднаслов АТМ 9.1

Поднаслов АТМ 9.2

Поднаслов АТМ 9.3

– ОПЕРАТИВНО ОПКРУЖУВАЊЕ (СИМУЛИРАНО)

– Интегритет на оперативното опкружување

– Проверка на актуелноста на оперативните постапки

– Предавање – преземање

НАСЛОВ АТМ 10

Поднаслов АТМ 10.1

Поднаслов АТМ 10.2

Поднаслов АТМ 10.3

Поднаслов АТМ 10.4

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГА НА АЕРОДРОМСКАТА КОНТРОЛА

– Одговорност за давање на услуги

– Функции на аеродромската контролна кула

– Процес на управување со сообраќајот

– Воздухопловни светла на земја

Поднаслов АТМ 10.5	– Информации за воздухоплов од страна на аеродромската контролна кула
Поднаслов АТМ 10.6	– Контрола на сообраќајот на аеродромот
Поднаслов АТМ 10.7	– Контрола на сообраќајот во аеродромскиот круг
Поднаслов АТМ 10.8	– Полетно–слетна патека во употреба

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ МЕТ 1	– МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ
Поднаслов МЕТ 1.1	– Метеоролошки појави
НАСЛОВ МЕТ 2	– ИЗВОРИ НА МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ
Поднаслов МЕТ 2.1	– Метеоролошки инструменти
Поднаслов МЕТ 2.2	– Други извори на метеоролошки податоци

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ NAV 1	– МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ
Поднаслов NAV 1.1	– Мапи и карти
НАСЛОВ NAV 2	– НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ
Поднаслов NAV 2.1	– Навигациони системи
Поднаслов NAV 2.2	– Стабилизиран приод

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ ACFT 1	– ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 1.1	– Инструменти во воздухопловот
НАСЛОВ ACFT 2	– КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ
Поднаслов ACFT 2.1	– Вртложна турбуленција
НАСЛОВ ACFT 3	– ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFT 3.1	– Фактори при полетувањето
Поднаслов ACFT 3.2	– Фактори при качување
Поднаслов ACFT 3.3	– Фактори при краен приод и слетување
Поднаслов ACFT 3.4	– Економски фактори
Поднаслов ACFT 3.5	– Еколошки фактори
НАСЛОВ ACFT 4	– ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 4.1	– Препознавање на типови на воздухоплови
Поднаслов ACFT 4.2	– Податоци за перформансите

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUM 1	– ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 1.1	– Когнитивни
НАСЛОВ HUM 2	– МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 2.1	– Замор
Поднаслов HUM 2.2	– Здравствена оспособеност

НАСЛОВ HUM 3

- Поднаслов HUM 3.1
- Поднаслов HUM 3.2
- Поднаслов HUM 3.3

– СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ

- Управување со ресурсите на тимот (TRM)
- Тимска работа и тимски улоги
- Одговорно однесување

НАСЛОВ HUM 4

- Поднаслов HUM 4.1
- Поднаслов HUM 4.2

– СТРЕС

- Стрес
- Управување со стресот

НАСЛОВ HUM 5

- Поднаслов HUM 5.1
- Поднаслов HUM 5.2

– ЧОВЕЧКА ГРЕШКА

- Човечка грешка
- Прекршување на правилата

НАСЛОВ HUM 6

- Поднаслов HUM 6.1
- Поднаслов HUM 6.2
- Поднаслов HUM 6.3
- Поднаслов HUM 6.4

– СОРАБОТКА

- Комуникација
- Соработка во рамките на иста област на одговорност
- Соработка во рамките на различна област на одговорност
- Соработка помеѓу контролорот и пилотот

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ**НАСЛОВ EQPS 1**

- Поднаслов EQPS 1.1
- Поднаслов EQPS 1.2

– ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА

- Радио комуникација
- Други говорни комуникации

НАСЛОВ EQPS 2

- Поднаслов EQPS 2.1
- Поднаслов EQPS 2.2

– АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS

- Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
- Автоматска размена на податоци

НАСЛОВ EQPS 3

- Поднаслов EQPS 3.1
- Поднаслов EQPS 3.2
- Поднаслов EQPS 3.3

– РАБОТНО МЕСТО НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ

- Работа и следење на опремата
- Прикази на ситуација и информативни системи
- Системи за податоци за летовите

НАСЛОВ EQPS 4

- Поднаслов EQPS 4.1

– ИДНА ОПРЕМА

- Нови развојни текови

НАСЛОВ EQPS 5

- Поднаслов EQPS 5.1
- Поднаслов EQPS 5.2
- Поднаслов EQPS 5.3

– ОГРАНИЧУВАЊА И ДЕГРАДАЦИЈА НА ОПРЕМАТА И СИСТЕМИТЕ

- Реакција на ограничувањата
- Деградација на опремата за комуникација
- Деградација на опремата за навигација

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ**НАСЛОВ PEN 1**

- Поднаслов PEN 1.1

– ЗАПОЗНАВАЊЕ

- Студиска посета на аеродром

НАСЛОВ PEN 2

- Поднаслов PEN 2.1
- Поднаслов PEN 2.2

– КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР

- Учесници во цивилни операции на ATS
- Учесници во воени операции на ATS

НАСЛОВ PEN 3 – **ОДНОСИ СО КОРИСНИЦИТЕ**
Поднаслов PEN 3.1 – Давање на услуги и услови на корисниците

НАСЛОВ PEN 4 – **ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА**
Поднаслов PEN 4.1 – Заштита на околината

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

НАСЛОВ ABES 1 – **НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ (ABES)**
Поднаслов ABES 1.1 – Преглед на ABES

НАСЛОВ ABES 2 – **ПОДОБРУВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ**
Поднаслов ABES 2.1 – Ефикасност на комуникацијата
Поднаслов ABES 2.2 – Избегнување на ментално оптоварување
Поднаслов ABES 2.3 – Соработка воздух/земја

НАСЛОВ ABES 3 – **ПОСТАПКИ ЗА НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ**
Поднаслов ABES 3.1 – Примена на постапките за ABES
Поднаслов ABES 3.2 – Прекин на радио - врската
Поднаслов ABES 3.3 – Незаконско попречување и закана со бомба во воздухоплов
Поднаслов ABES 3.4 – Заскитан или неидентификуван воздухоплов
Поднаслов ABES 3.5 – Упад на полетно-слетна патека

ПРЕДМЕТ 11 АЕРОДРОМИ

НАСЛОВ AGA 1 – **ПОДАТОЦИ ЗА АЕРОДРОМ, ПОЛОЖБА И КООРДИНАЦИЈА**
Поднаслов AGA 1.1 – Дефиниции
Поднаслов AGA 1.2 – Координација

НАСЛОВ AGA 2 – **ПОВРШИНИ ЗА ДВИЖЕЊЕ**
Поднаслов AGA 2.1 – Површина за движење
Поднаслов AGA 2.2 – Маневарска површина
Поднаслов AGA 2.3 – Полетно-слетни патеки

НАСЛОВ AGA 3 – **ПРЕПРЕКИ**
Поднаслов AGA 3.1 – Воздушен простор околу аеродромот без препреки

НАСЛОВ AGA 4 – **РАЗНОВРСНА ОПРЕМА**
Поднаслов AGA 4.1 – Локација

Додаток 4 кон Анекс I

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА АЕРОДРОМСКА ИНСТРУМЕНТАЛНА КОНТРОЛА ЗА КУЛА – ADI(TWR)

(Упатување: Анекс I – ДЕЛ АТСО Поддел D(Г), Оддел 2, АТСО.D.010(a)(2)(ii)

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTR 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTR 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTR 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTR 1.3

– Материјал за учење и документација за курсот

НАСЛОВ INTR 2

– ВОВЕД ВО КУРСОТ ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTR 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTR 2.2

– Систем на вредности на обуката

Поднаслов INTR 2.3

– Постапка на проценката

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAW 1

– ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/УВЕРЕНИЕ ЗА КОМПЕТЕНТНОСТ НА АТСО

Поднаслов LAW 1.1

– Права и услови

НАСЛОВ LAW 2

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

Поднаслов LAW 2.1

– Извештаи

Поднаслов LAW 2.2

– Воздушен простор

НАСЛОВ LAW 3

- Поднаслов LAW 3.1
- Поднаслов LAW 3.2

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АТС

- Постапка за примање на повратни информации
- Истражување на безбедноста

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ АТМ 1

- Поднаслов АТМ 1.1
- Поднаслов АТМ 1.2
- Поднаслов АТМ 1.3
- Поднаслов АТМ 1.4

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

- Услуги на аеродромската контрола
- Услуги за информирање на воздухопловите во лет (FIS)
- Услуги за тревожење (ALRS)
- Капацитет на системите на АТС и управување со протокот на воздушниот сообраќај

НАСЛОВ АТМ 2

- Поднаслов АТМ 2.1

– КОМУНИКАЦИЈА

- Ефикасна комуникација

НАСЛОВ АТМ 3

- Поднаслов АТМ 3.1
- Поднаслов АТМ 3.2

– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД АТС

- Одобренија од АТС
- Упатства од АТС

НАСЛОВ АТМ 4

- Поднаслов АТМ 4.1
- Поднаслов АТМ 4.2
- Поднаслов АТМ 4.3

– КООРДИНАЦИЈА

- Потреба од координација
- Средства и методи за координација
- Постапки на координација

НАСЛОВ АТМ 5

- Поднаслов АТМ 5.1
- Поднаслов АТМ 5.2

ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НИВОА

- Поставување на висиномерот
- Надвисување на препреки

НАСЛОВ АТМ 6

- Поднаслов АТМ 6.1
- Поднаслов АТМ 6.2
- Поднаслов АТМ 6.3
- Поднаслов АТМ 6.4
- Поднаслов АТМ 6.5

– РАЗДВОЈУВАЊА

- Раздвојување помеѓу воздухоплови во заминување
- Раздвојување на воздухоплов кој заминува од воздухоплов кој пристигнува
- Раздвојување на воздухоплов кој слетува од претходниот воздухоплов во слетување или заминување
- Временско лонгитудинално раздвојување поради вртложната турбуленција
- Намалени минимуми за раздвојување

НАСЛОВ АТМ 7

- Поднаслов АТМ 7.1
- Поднаслов АТМ 7.2

– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА

- Системи за избегнување на судири во воздух
- Безбедносни мрежи на земја

НАСЛОВ АТМ 8

- Поднаслов АТМ 8.1

– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ

- Управување со податоците

НАСЛОВ АТМ 9

- Поднаслов АТМ 9.1
- Поднаслов АТМ 9.2
- Поднаслов АТМ 9.3

– ОПЕРАТИВНО ОПКРУЖУВАЊЕ (СИМУЛИРАНО)

- Интегритет на оперативното опкружување
- Проверка на актуелноста на оперативните постапки
- Предавање – преземање

НАСЛОВ АТМ 10

Поднаслов АТМ 10.1
Поднаслов АТМ 10.2
Поднаслов АТМ 10.3
Поднаслов АТМ 10.4
Поднаслов АТМ 10.5

Поднаслов АТМ 10.6
Поднаслов АТМ 10.7
Поднаслов АТМ 10.8

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ НА АЕРОДРОМСКА КОНТРОЛА

- Одговорност за давање на услуги
- Функции на аеродромската контролна кула
- Процес на управување со сообраќајот
- Воздухопловни светла на земја
- Информации за воздухоплов од страна на аеродромската контролна кула
- Контрола на сообраќајот на аеродромот
- Контрола на сообраќајот во аеродромскиот круг
- Полетно–слетна патека која се користи

НАСЛОВ АТМ 11

Поднаслов АТМ 11.1
Поднаслов АТМ 11.2
Поднаслов АТМ 11.3
Поднаслов АТМ 11.4

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ НА АЕРОДРОМСКАТА КОНТРОЛА – ПО ИНСТРУМЕНТИ

- Операции во услови на намалена видливост и специјален VFR
- Сообраќај во заминување
- Сообраќај во пристигнување
- Услуга на аеродромската контрола со поддршка на современ систем

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ МЕТ 1

Поднаслов МЕТ 1.1

– МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ

- Метеоролошки појави

НАСЛОВ МЕТ 2

Поднаслов МЕТ 2.1
Поднаслов МЕТ 2.2

– ИЗВОРИ НА МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ

- Метеоролошки инструменти
- Други извори на метеоролошки податоци

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ NAV 1

Поднаслов NAV 1.1

– МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ

- Мапи и карти

НАСЛОВ NAV 2

Поднаслов NAV 2.1
Поднаслов NAV 2.2
Поднаслов NAV 2.3
Поднаслов NAV 2.4
Поднаслов NAV 2.5

– НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ

- Навигациони системи
- Стабилизиран приод
- Заминувања и пристигнувања по инструменти
- Сателитски системи
- Примена на PBN

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ АСФТ 1

Поднаслов АСФТ 1.1

– ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВОТ

- Инструменти во воздухопловот

НАСЛОВ АСФТ 2

Поднаслов АСФТ 2.1
Поднаслов АСФТ 2.2

– КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

- Вртложна турбуленција
- Примена на категоријата на ICAO за приод

НАСЛОВ АСФТ 3

– ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ

Поднаслов ACFT 3.1	– Фактори при полетувањето
Поднаслов ACFT 3.2	– Фактори при качување
Поднаслов ACFT 3.3	– Фактори при краен приод и слетување
Поднаслов ACFT 3.4	– Економски фактори
Поднаслов ACFT 3.5	– Еколошки фактори

НАСЛОВ ACFT 4	– ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFT 4.1	– Препознавање на типови на воздухоплови
Поднаслов ACFT 4.2	– Податоци за перформансите

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUM 1	– ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 1.1	– Когнитивни
НАСЛОВ HUM 2	– МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 2.1	– Замор
Поднаслов HUM 2.2	– Здравствена оспособеност
НАСЛОВ HUM 3	– СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 3.1	– Управување со ресурсите на тимот (TRM)
Поднаслов HUM 3.2	– Тимска работа и тимски улоги
Поднаслов HUM 3.3	– Одговорно однесување
НАСЛОВ HUM 4	– СТРЕС
Поднаслов HUM 4.1	– Стрес
Поднаслов HUM 4.2	– Управување со стресот
НАСЛОВ HUM 5	– ЧОВЕЧКА ГРЕШКА
Поднаслов HUM 5.1	– Човечка грешка
Поднаслов HUM 5.2	– Прекршување на правилата
НАСЛОВ HUM 6	– СОРАБОТКА
Поднаслов HUM 6.1	– Комуникација
Поднаслов HUM 6.2	– Соработка во рамките на иста област на одговорност
Поднаслов HUM 6.3	– Соработка во рамките на различна област на одговорност
Поднаслов HUM 6.4	– Соработка помеѓу контролорот и пилотот

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

НАСЛОВ EQPS 1	– ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА
Поднаслов EQPS 1.1	– Радио комуникација
Поднаслов EQPS 1.2	– Друга говорна комуникација
НАСЛОВ EQPS 2	– АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS
Поднаслов EQPS 2.1	– Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
Поднаслов EQPS 2.2	– Автоматска размена на податоци
НАСЛОВ EQPS 3	– РАБОТНО МЕСТО НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ
Поднаслов EQPS 3.1	– Работа и следење на опремата
Поднаслов EQPS 3.2	– Прикази на ситуација и информативни системи
Поднаслов EQPS 3.3	– Системи за податоци за летовите

НАСЛОВ EQPS 4
Поднаслов EQPS 4.1

– **ИДНА ОПРЕМА**
– Нови развојни текови

НАСЛОВ EQPS 5
Поднаслов EQPS 5.1
Поднаслов EQPS 5.2
Поднаслов EQPS 5.3

– **ОГРАНИЧУВАЊА И ДЕГРАДАЦИЈА НА ОПРЕМАТА И СИСТЕМИТЕ**
– Реакција на ограничувањата
– Деградација на опремата за комуникација
– Деградација на опремата за навигација

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

НАСЛОВ PEN 1
Поднаслов PEN 1.1

– **ЗАПОЗНАВАЊЕ**
– Студиска посета на аеродром

НАСЛОВ PEN 2
Поднаслов PEN 2.1
Поднаслов PEN 2.2

– **КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР**
– Учесници во цивилните операции на ATS
– Учесници во воени операции на ATS

НАСЛОВ PEN 3
Поднаслов PEN 3.1

– **ОДНОСИ СО КОРИСНИЦИТЕ**
– Давање на услуги и услови на корисниците

НАСЛОВ PEN 4
Поднаслов PEN 4.1

– **ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА**
– Заштита на околината

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

НАСЛОВ ABES 1
Поднаслов ABES 1.1

– **НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ (ABES)**
– Преглед на ABES

НАСЛОВ ABES 2
Поднаслов ABES 2.1
Поднаслов ABES 2.2
Поднаслов ABES 2.3

– **ПОДОБРУВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ**
– Ефикасност на комуникацијата
– Избегнување на ментално оптоварување
– Соработка воздух/земја

НАСЛОВ ABES 3
Поднаслов ABES 3.1
Поднаслов ABES 3.2
Поднаслов ABES 3.3
Поднаслов ABES 3.4
Поднаслов ABES 3.5

– **ПОСТАПКИ ЗА НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ**
– Примена на постапките за ABES
– Прекин на радио-врската
– Незаконско попречување и закана со бомба во воздухоплов
– Заскитан или неидентификуван воздухоплов
– Упад на полетно-слетна патека

ПРЕДМЕТ 11 АЕРОДРОМИ

НАСЛОВ AGA 1
Поднаслов AGA 1.1
Поднаслов AGA 1.2

– **ПОДАТОЦИ ЗА АЕРОДРОМ, ПОЛОЖБА И КООРДИНАЦИЈА**
– Дефиниции
– Координација

НАСЛОВ AGA 2
Поднаслов AGA 2.1
Поднаслов AGA 2.2

– **ПОВРШНИ ЗА ДВИЖЕЊЕ**
– Површина за движење
– Маневарска површина

Поднаслов AGA 2.3

– Полетно–слетни патеки

НАСЛОВ AGA 3

Поднаслов AGA 3.1

– ПРЕПРЕКИ

– Воздушен простор околу аеродромот без препреки

НАСЛОВ AGA 4

Поднаслов AGA 4.1

– РАЗНОВРСНА ОПРЕМА

– Локација

Додаток 5 кон Анекс I

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ПРИОДНА ПРОЦЕДУРАЛНА КОНТРОЛА (APP)

(Упатување: Анекс I – ДЕЛ АТСО Поддел D, Оддел 2, АТСО.D.010(a)(2)(iii))

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTR 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTR 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTR 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTR 1.3

– Материјал за учење и документација за курсот

НАСЛОВ INTR 2

– ВОВЕД ВО КУРСОТ ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTR 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTR 2.2

– Систем на вредности на курсот

Поднаслов INTR 2.3

– Постапка на проценката

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAW 1

**– ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/УВЕРЕНИЕ ЗА
КОМПЕТЕНТНОСТА НА АТСО**

Поднаслов LAW 1.1

– Права и услови

НАСЛОВ LAW 2

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

Поднаслов LAW 2.1

– Извештаи

Поднаслов LAW 2.2

– Воздушен простор

НАСЛОВ LAW 3

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АТС

Поднаслов LAW 3.1	– Постапка за примање на повратни информации
Поднаслов LAW 3.2	– Истражување на безбедноста

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ АТМ 1	– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ
Поднаслов АТМ 1.1	– Услуга на контролата на летање (АТС)
Поднаслов АТМ 1.2	– Услуга на информирање на воздухопловите во лет (FIS)
Поднаслов АТМ 1.3	– Услуга за тревожење (ALRS)
Поднаслов АТМ 1.4	– Капацитет на системите на АТС и управување со протокот на воздушниот сообраќај
Поднаслов АТМ 1.5	– Управување со воздушниот простор (ASM)
НАСЛОВ АТМ 2	– КОМУНИКАЦИЈА
Поднаслов АТМ 2.1	– Ефикасна комуникација
НАСЛОВ АТМ 3	– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД АТС
Поднаслов АТМ 3.1	– Одобренија од АТС
Поднаслов АТМ 3.2	– Упатства од АТС
НАСЛОВ АТМ 4	– КООРДИНАЦИЈА
Поднаслов АТМ 4.1	– Потреба од координација
Поднаслов АТМ 4.2	– Средства и методи за координација
Поднаслов АТМ 4.3	– Постапки на координација
НАСЛОВ АТМ 5	– ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НИВОА
Поднаслов АТМ 5.1	– Постапување на висиномерот
Поднаслов АТМ 5.2	– Надвисување на препреки
НАСЛОВ АТМ 6	– РАЗДВОЈУВАЊА
Поднаслов АТМ 6.1	– Вертикално раздвојување
Поднаслов АТМ 6.2	– Хоризонтално раздвојување
Поднаслов АТМ 6.3	– Делегирање на раздвојувањето
НАСЛОВ АТМ 7	– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА
Поднаслов АТМ 7.1	– Системи за избегнување на судири во воздух
НАСЛОВ АТМ 8	– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ
Поднаслов АТМ 8.1	– Управување со податоците
НАСЛОВ АТМ 9	– ОПЕРАТИВНО ОПКРУЖУВАЊЕ (СИМУЛИРАНО)
Поднаслов АТМ 9.1	– Интегритет на оперативното опкружување
Поднаслов АТМ 9.2	– Проверка на актуелноста на оперативните постапки
Поднаслов АТМ 9.3	– Предавање – преземање
НАСЛОВ АТМ 10	– ДАВАЊЕ НА УСЛУГА НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ
Поднаслов АТМ 10.1	– Одговорност и обработка на информациите
Поднаслов АТМ 10.2	– Приодна контрола на летање
Поднаслов АТМ 10.3	– Процес на управување со сообраќајот
Поднаслов АТМ 10.4	– Водење на сообраќајот
НАСЛОВ АТМ 11	– ПОСТАПКА ЗА ЧЕКАЊЕ
Поднаслов АТМ 11.1	– Општи постапки за чекање

Поднаслов АТМ 11.2 – Воздухоплов во приод

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ МЕТ 1 – МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ

Поднаслов МЕТ 1.1 – Метеоролошки појави

НАСЛОВ МЕТ 2 – ИЗВОРИ НА МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ

Поднаслов МЕТ 2.1 – Извори на метеоролошки информации

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ NAV 1 – МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ

Поднаслов NAV 1.1 – Мапи и карти

НАСЛОВ NAV 2 – НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ

Поднаслов NAV 2.1 – Навигациони системи

Поднаслов NAV 2.2 – Стабилизиран приод

Поднаслов NAV 2.3 – Заминувања и пристигнувања по инструменти

Поднаслов NAV 2.4 – Помош во навигацијата

Поднаслов NAV 2.5 – Сателитски системи

Поднаслов NAV 2.6 – Примени на PBN

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ ACFT 1 – ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВОТ

Поднаслов ACFT 1.1 – Инструменти во воздухопловот

НАСЛОВ ACFT 2 – КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Поднаслов ACFT 2.1 – Вртложна турбуленција

Поднаслов ACFT 2.2 – Примена на категоријата на ICAO за приод

НАСЛОВ ACFT 3 – ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ

Поднаслов ACFT 3.1 – Фактори при качување

Поднаслов ACFT 3.2 – Фактори при крстарење

Поднаслов ACFT 3.3 – Фактори при спуштање и почетен приод

Поднаслов ACFT 3.4 – Фактори при краен приод и слетување

Поднаслов ACFT 3.5 – Економски фактори

Поднаслов ACFT 3.6 – Еколошки фактори

НАСЛОВ ACFT 4 – ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВОТ

Поднаслов ACFT 4.1 – Податоци за перформансите

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUM 1 – ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ

Поднаслов HUM 1.1 – Когнитивни

НАСЛОВ HUM 2 – МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ

Поднаслов HUM 2.1 – Замор

Поднаслов HUM 2.2 – Здравствена оспособеност

НАСЛОВ HUM 3

- Поднаслов HUM 3.1
- Поднаслов HUM 3.2
- Поднаслов HUM 3.3

– СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ

- Управување со ресурсите на тимот (TRM)
- Тимска работа и тимски улоги
- Одговорно однесување

НАСЛОВ HUM 4

- Поднаслов HUM 4.1
- Поднаслов HUM 4.2

– СТРЕС

- Стрес
- Управување со стрес

НАСЛОВ HUM 5

- Поднаслов HUM 5.1
- Поднаслов HUM 5.2

– ЧОВЕЧКА ГРЕШКА

- Човечка грешка
- Прекршување на правилата

НАСЛОВ HUM 6

- Поднаслов HUM 6.1
- Поднаслов HUM 6.2
- Поднаслов HUM 6.3
- Поднаслов HUM 6.4

– СОРАБОТКА

- Комуникација
- Соработка во рамките на иста област на одговорност
- Соработка во рамките на различна област на одговорност
- Соработка помеѓу контролорот и пилотот

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ**НАСЛОВ EQPS 1**

- Поднаслов EQPS 1.1
- Поднаслов EQPS 1.2

– ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА

- Радио комуникација
- Други говорни комуникации

НАСЛОВ EQPS 2

- Поднаслов EQPS 2.1
- Поднаслов EQPS 2.2

– АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS

- Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
- Автоматска размена на податоци

НАСЛОВ EQPS 3

- Поднаслов EQPS 3.1
- Поднаслов EQPS 3.2
- Поднаслов EQPS 3.3

– РАБОТНО МЕСТО НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ

- Работа и следење на опремата
- Прикази на ситуација и информативни системи
- Системи за податоци за летовите

НАСЛОВ EQPS 4

- Поднаслов EQPS 4.1

– ИДНА ОПРЕМА

- Нови развојни текови

НАСЛОВ EQPS 5

- Поднаслов EQPS 5.1
- Поднаслов EQPS 5.2
- Поднаслов EQPS 5.3

– ОГРАНИЧУВАЊА И ДЕГРАДАЦИЈА НА ОПРЕМАТА И СИСТЕМИТЕ

- Реакција на ограничувањата
- Деградација на опремата за комуникација
- Деградација на опремата за навигација

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ**НАСЛОВ PEN 1**

- Поднаслов PEN 1.1

– ЗАПОЗНАВАЊЕ

- Студиска посета на единица за природна контрола

НАСЛОВ PEN 2

- Поднаслов PEN 2.1
- Поднаслов PEN 2.2

– КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР

- Учесници во цивилните операции на ATS
- Учесници во воени операции на ATS

НАСЛОВ PEN 3 – **ОДНОСИ СО КОРИСНИЦИТЕ**
Поднаслов PEN 3.1 – Давање на услуги и услови на корисниците

НАСЛОВ PEN 4 – **ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА**
Поднаслов PEN 4.1 – Заштита на околината

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

НАСЛОВ ABES 1 – **НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ (ABES)**
Поднаслов ABES 1.1 – Преглед на ABES

НАСЛОВ ABES 2 – **ПОДОБРУВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ**
Поднаслов ABES 2.1 – Ефикасност на комуникацијата
Поднаслов ABES 2.2 – Избегнување на ментално оптоварување
Поднаслов ABES 2.3 – Соработка воздух/земја

НАСЛОВ ABES 3 – **ПОСТАПКИ ЗА НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ**
Поднаслов ABES 3.1 – Примена на постапките за ABES
Поднаслов ABES 3.2 – Прекин на радио-врската
Поднаслов ABES 3.3 – Незаконско попречување и закана со бомба во воздухоплов
Поднаслов ABES 3.4 – Заскитан или неидентификуван воздухоплов
Поднаслов ABES 3.5 – Отстапувања

ПРЕДМЕТ 11 АЕРОДРОМИ

НАСЛОВ AGA 1 – **ПОДАТОЦИ ЗА АЕРОДРОМ, ПОЛОЖБА И КООРДИНАЦИЈА**
Поднаслов AGA 1.1 – Дефиниции
Поднаслов AGA 1.2 – Координација

НАСЛОВ AGA 2 – **ПОВРШИНИ ЗА ДВИЖЕЊЕ**
Поднаслов AGA 2.1 – Површина за движење
Поднаслов AGA 2.2 – Маневарска површина
Поднаслов AGA 2.3 – Полетно-слетни патеки

НАСЛОВ AGA 3 – **ПРЕПРЕКИ**
Поднаслов AGA 3.1 – Воздушен простор околу аеродромот без препреки

НАСЛОВ AGA 4 – **РАЗНОВРСНА ОПРЕМА**
Поднаслов AGA 4.1 – Локација

Додаток 6 кон Анекс I

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ОБЛАСНА ПРОЦЕДУРАЛНА КОНТРОЛА (АСР)

(Упатување: Анекс I – ДЕЛ АТСО Поддел D, Оддел 2, АТСО.D.010(a)(2)(iv))

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTR 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTR 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTR 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTR 1.3

– Материјал за учење и документација за обуката

НАСЛОВ INTR 2

– ВОВЕД ВО КУРСОТ ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTR 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTR 2.2

– Систем на вредности на курсот

Поднаслов INTR 2.3

– Постапка на проценката

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAW 1

**– ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/УВЕРЕНИЕ ЗА
КОМПЕТЕНТНОСТА НА АТСО**

Поднаслов LAW 1.1

– Права и услови

НАСЛОВ LAW 2

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

Поднаслов LAW 2.1

– Извештаи

Поднаслов LAW 2.2

– Воздушен простор

НАСЛОВ LAW 3

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АТС

Поднаслов LAW 3.1

– Постапка за примање на повратни информации

Поднаслов LAW 3.2

– Истражување на безбедноста

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ АТМ 1

Поднаслов АТМ 1.1

Поднаслов АТМ 1.2

Поднаслов АТМ 1.3

Поднаслов АТМ 1.4

Поднаслов АТМ 1.5

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

– Услуга на контролата на летањето

– Услуга на информирање на воздухопловите во лет (FIS)

– Услуга за тревожење (ALRS)

– Капацитет на системите на АТС и управување со протокот на воздушниот сообраќај

– Управување со воздушниот простор (ASM)

НАСЛОВ АТМ 2

Поднаслов АТМ 2.1

– КОМУНИКАЦИЈА

– Ефикасна комуникација

НАСЛОВ АТМ 3

Поднаслов АТМ 3.1

Поднаслов АТМ 3.2

– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД АТС

– Одобренија од АТС

– Упатства од АТС

НАСЛОВ АТМ 4

Поднаслов АТМ 4.1

Поднаслов АТМ 4.2

Поднаслов АТМ 4.3

– КООРДИНАЦИЈА

– Потребна од координација

– Средства и методи за координација

– Постапки на координација

НАСЛОВ АТМ 5

Поднаслов АТМ 5.1

Поднаслов АТМ 5.2

– ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НИВОА

– Поставување на висиномерот

– Надвисување на препреки

НАСЛОВ АТМ 6

Поднаслов АТМ 6.1

Поднаслов АТМ 6.2

– РАЗДВОЈУВАЊА

– Вертикално раздвојување

– Хоризонтално раздвојување

НАСЛОВ АТМ 7

Поднаслов АТМ 7.1

– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА

– Системи за избегнување на судири во воздух

НАСЛОВ АТМ 8

Поднаслов АТМ 8.1

– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ

– Управување со податоците

НАСЛОВ АТМ 9

Поднаслов АТМ 9.1

Поднаслов АТМ 9.2

Поднаслов АТМ 9.3

– ОПЕРАТИВНО ОПКРУЖУВАЊЕ (СИМУЛИРАНО)

– Интегритет на оперативното опкружување

– Проверка на актуелноста на оперативните постапки

– Предавање – преземање

НАСЛОВ АТМ 10

Поднаслов АТМ 10.1

Поднаслов АТМ 10.2

Поднаслов АТМ 10.3

Поднаслов АТМ 10.4

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ

– Одговорност и обработка на информации

– Обласна контрола на летање

– Процес на управување со сообраќајот

– Водење на сообраќајот

НАСЛОВ АТМ 11

Поднаслов АТМ 11.1

Поднаслов АТМ 11.2

– ПОСТАПКА ЗА ЧЕКАЊЕ

– Општи постапки за чекање

– Воздухоплов во чекање

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ MET 1	– МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ
Поднаслов MET 1.1	– Метеоролошки појави
НАСЛОВ MET 2	– ИЗВОРИ НА МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ
Поднаслов MET 2.1	– Извори на метеоролошки информации

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ NAV 1	– МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ
Поднаслов NAV 1.1	– Мапи и карти
НАСЛОВ NAV 2	– НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ
Поднаслов NAV 2.1	– Навигациони системи
Поднаслов NAV 2.2	– Помош во навигацијата
Поднаслов NAV 2.3	– Примена на RBN

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ ACFT 1	– ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 1.1	– Инструменти во воздухопловот
НАСЛОВ ACFT 2	– КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ
Поднаслов ACFT 2.1	– Вртложна турбуленција
НАСЛОВ ACFT 3	– ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFT 3.1	– Фактори при качување
Поднаслов ACFT 3.2	– Фактори при крстарење
Поднаслов ACFT 3.3	– Фактори при спуштање
Поднаслов ACFT 3.4	– Економски фактори
Поднаслов ACFT 3.5	– Еколошки фактори
НАСЛОВ ACFT 4	– ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 4.1	– Податоци за перформансите

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUM 1	– ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 1.1	– Когнитивни
НАСЛОВ HUM 2	– МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 2.1	– Замор
Поднаслов HUM 2.2	– Здравствена оспособеност
НАСЛОВ HUM 3	– СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 3.1	– Управување со ресурсите на тимот (TRM)
Поднаслов HUM 3.2	– Тимска работа и тимски улоги
Поднаслов HUM 3.3	– Одговорно однесување
НАСЛОВ HUM 4	– СТРЕС

- Поднаслов HUM 4.1 – Стрес
- Поднаслов HUM 4.2 – Управување со стресот

- НАСЛОВ HUM 5 – ЧОВЕЧКА ГРЕШКА**
- Поднаслов HUM 5.1 – Човечка грешка
- Поднаслов HUM 5.2 – Прекршување на правилата

- НАСЛОВ HUM 6 – СОРАБОТКА**
- Поднаслов HUM 6.1 – Комуникација
- Поднаслов HUM 6.2 – Соработка во рамките на иста област на одговорност
- Поднаслов HUM 6.3 – Соработка во рамките на различна област на одговорност
- Поднаслов HUM 6.4 – Соработка помеѓу контролорот и пилотот

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

- НАСЛОВ EQPS 1 – ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА**
- Поднаслов EQPS 1.1 – Радио комуникација
- Поднаслов EQPS 1.2 – Друга говорна комуникација

- НАСЛОВ EQPS 2 – АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS**
- Поднаслов EQPS 2.1 – Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
- Поднаслов EQPS 2.2 – Автоматска размена на податоци

- НАСЛОВ EQPS 3 – РАБОТНО МЕСТО НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ**
- Поднаслов EQPS 3.1 – Работа и следење на опремата
- Поднаслов EQPS 3.2 – Прикази на ситуација и информативни системи
- Поднаслов EQPS 3.3 – Системи за податоци за летовите

- НАСЛОВ EQPS 4 – ИДНА ОПРЕМА**
- Поднаслов EQPS 4.1 – Нови развојни текови

- НАСЛОВ EQPS 5 – ОГРАНИЧУВАЊА И ДЕГРАДАЦИЈА НА ОПРЕМАТА И СИСТЕМИТЕ**
- Поднаслов EQPS 5.1 – Реакција на ограничувањата
- Поднаслов EQPS 5.2 – Деградација на опремата за комуникација
- Поднаслов EQPS 5.3 – Деградација на опремата за навигација

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

- НАСЛОВ PEN 1 – ЗАПОЗНАВАЊЕ**
- Поднаслов PEN 1.1 – Студиска посета на обласната контрола на летање

- НАСЛОВ PEN 2 – КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР**
- Поднаслов PEN 2.1 – Учесници во цивилните операции на ATS
- Поднаслов PEN 2.2 – Учесници во воени операции на ATS

- НАСЛОВ PEN 3 – ОДНОСИ СО КОРИСНИЦИТЕ**
- Поднаслов PEN 3.1 – Давање на услуги и услови на корисниците

- НАСЛОВ PEN 4 – ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА**
- Поднаслов PEN 4.1 – Заштита на околината

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И СИТУАЦИИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ

НАСЛОВ ABES 1 – НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ (ABES)

Поднаслов ABES 1.1 – Преглед на ABES

НАСЛОВ ABES 2 – ПОДОБРУВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ

Поднаслов ABES 2.1 – Ефикасност на комуникацијата

Поднаслов ABES 2.2 – Избегнување на ментално оптоварување

Поднаслов ABES 2.3 – Соработка воздух/земја

НАСЛОВ ABES 3 – ПОСТАПКИ ЗА НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

Поднаслов ABES 3.1 – Примена на постапките за ABES

Поднаслов ABES 3.2 – Прекин на радио-врска

Поднаслов ABES 3.3 – Незаконско попречување и закана со бомба во воздухоплов

Поднаслов ABES 3.4 – Заскитан или неидентификуван воздухоплов

Поднаслов ABES 3.5 – Отстапувања

Додаток 7 кон Анекс I

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ПРИОДНА НАДЗОРНА КОНТРОЛА (APS)

(Упатување: Анекс I –ДЕЛ АТСО Поддел D, Оддел 2, АТСО.D.010(a)(2)(v))

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTR 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTR 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTR 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTR 1.3

– Материјал за учење и документација за обуката

НАСЛОВ INTR 2

– ВОВЕД ВО КУРСОТ ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTR 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTR 2.2

– Систем на вредности на курсот

Поднаслов INTR 2.3

– Постапка на проценката

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAW 1

**– ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/УВЕРЕНИЕ ЗА
КОМПЕТЕНТНОСТА НА АТСО**

Поднаслов LAW 1.1

– Права и услови

НАСЛОВ LAW 2

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

Поднаслов LAW 2.1

– Извештаи

Поднаслов LAW 2.2

– Воздушен простор

НАСЛОВ LAW 3

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АТС

Поднаслов LAW 3.1	– Постапка за примање на повратни информации
Поднаслов LAW 3.2	– Истражување на безбедноста

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ АТМ 1

Поднаслов АТМ 1.1	– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ
Поднаслов АТМ 1.2	– Услуга на контролата на летање (АТС)
Поднаслов АТМ 1.3	– Услуга на информирање на воздухопловите во лет (FIS)
Поднаслов АТМ 1.4	– Услуга за тревожење (ALRS)
Поднаслов АТМ 1.5	– Капацитет на системите на АТС и управување со протокот на
воздушниот сообраќај
	– Управување со воздушниот простор (ASM)

НАСЛОВ АТМ 2

Поднаслов АТМ 2.1	– КОМУНИКАЦИЈА
	– Ефикасна комуникација

НАСЛОВ АТМ 3

Поднаслов АТМ 3.1	– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД АТС
Поднаслов АТМ 3.2	– Одобренија од АТС
	– Упатства од АТС

НАСЛОВ АТМ 4

Поднаслов АТМ 4.1	– КООРДИНАЦИЈА
Поднаслов АТМ 4.2	– Потреба од координација
Поднаслов АТМ 4.3	– Средства и методи за координација
	– Постапки на координација

НАСЛОВ АТМ 5

Поднаслов АТМ 5.1	– ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА
НИВОА
Поднаслов АТМ 5.2	– Поставување на висиномерот
	– Надвисување на препреки

НАСЛОВ АТМ 6

Поднаслов АТМ 6.1	– РАЗДВОЈУВАЊА
Поднаслов АТМ 6.2	– Вертикално раздвојување
Поднаслов АТМ 6.3	– Лонгитудинално раздвојување во опкружување на надзор
Поднаслов АТМ 6.4	– Делегирање на раздвојувањето
Поднаслов АТМ 6.5	– Раздвојување поради вртложна турбуленција
	– Раздвојување засновано врз надзорните системи на АТС

НАСЛОВ АТМ 7

Поднаслов АТМ 7.1	– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И
БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА
Поднаслов АТМ 7.2	– Системи за избегнување на судири во воздух
	– Безбедносни мрежи на земја

НАСЛОВ АТМ 8

Поднаслов АТМ 8.1	– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ
	– Управување со податоците

НАСЛОВ АТМ 9

Поднаслов АТМ 9.1	– ОПЕРАТИВНО ОПКРУЖУВАЊЕ (СИМУЛИРАНО)
Поднаслов АТМ 9.2	– Интегритет на оперативното опкружување
Поднаслов АТМ 9.3	– Проверка на актуелноста на оперативните постапки
	– Предавање – преземање

НАСЛОВ АТМ 10

Поднаслов АТМ 10.1	– ДАВАЊЕ НА УСЛУГА НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ
Поднаслов АТМ 10.2	– Одговорност и обработка на информациите
Поднаслов АТМ 10.3	– Надзорна услуга на АТС
Поднаслов АТМ 10.4	– Процес на управување со сообраќајот
	– Водење на сообраќајот

Поднаслов АТМ 10.5	– Услуга на контролата на летање со помош на унапреден систем
НАСЛОВ АТМ 11	– ПОСТАПКА ЗА ЧЕКАЊЕ
Поднаслов АТМ 11.1	– Општи постапки за чекање
Поднаслов АТМ 11.2	– Воздухоплов во период
Поднаслов АТМ 11.3	– Чекање во надзорно опкружување
НАСЛОВ АТМ 12	– ИДЕНТИФИКАЦИЈА
Поднаслов АТМ 12.1	– Воспоставување на идентификацијата
Поднаслов АТМ 12.2	– Одржување на идентификацијата
Поднаслов АТМ 12.3	– Губење на идентитетот
Поднаслов АТМ 12.4	– Информации за позицијата
Поднаслов АТМ 12.5	– Пренос на идентитет

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ МЕТ 1	– МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ
Поднаслов МЕТ 1.1	– Метеоролошки појави
НАСЛОВ МЕТ 2	– ИЗВОРИ НА МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ
Поднаслов МЕТ 2.1	– Извори на метеоролошки информации

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ NAV 1	– МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ
Поднаслов NAV 1.1	– Мапи и карти
НАСЛОВ NAV 2	– НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ
Поднаслов NAV 2.1	– Навигациони системи
Поднаслов NAV 2.2	– Стабилизиран период
Поднаслов NAV 2.3	– Заминувања и пристигнувања по инструменти
Поднаслов NAV 2.4	– Помош во навигацијата
Поднаслов NAV 2.5	– Сателитски системи
Поднаслов NAV 2.6	– Примени на RBN

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ ACFT 1	– ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 1.1	– Инструменти во воздухопловот
НАСЛОВ ACFT 2	– КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ
Поднаслов ACFT 2.1	– Вртложна турбуленција
Поднаслов ACFT 2.2	– Примена на категоријата на ICAO за период
НАСЛОВ ACFT 3	– ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFT 3.1	– Фактори при качување
Поднаслов ACFT 3.2	– Фактори при крстарење
Поднаслов ACFT 3.3	– Фактори при спуштање и почетен период
Поднаслов ACFT 3.4	– Фактори при краен период и слетување
Поднаслов ACFT 3.5	– Економски фактори
Поднаслов ACFT 3.6	– Еколошки фактори

НАСЛОВ ACFT 4	– ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 4.1	– Податоци за перформансите

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUM 1	– ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 1.1	– Когнитивни
НАСЛОВ HUM 2	– МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 2.1	– Замор
Поднаслов HUM 2.2	– Здравствена оспособеност
НАСЛОВ HUM 3	– СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 3.1	– Управување со ресурсите на тимот (TRM)
Поднаслов HUM 3.2	– Тимска работа и тимски улоги
Поднаслов HUM 3.3	– Одговорно однесување
НАСЛОВ HUM 4	– СТРЕС
Поднаслов HUM 4.1	– Стрес
Поднаслов HUM 4.2	– Управување со стресот
НАСЛОВ HUM 5	– ЧОВЕЧКА ГРЕШКА
Поднаслов HUM 5.1	– Човечка грешка
Поднаслов HUM 5.2	– Прекршување на правилата
НАСЛОВ HUM 6	– СОРАБОТКА
Поднаслов HUM 6.1	– Комуникација
Поднаслов HUM 6.2	– Соработка во рамките на иста област на одговорност
Поднаслов HUM 6.3	– Соработка во рамките на различна област на одговорност
Поднаслов HUM 6.4	– Соработка помеѓу контролорот и пилотот

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

НАСЛОВ EQPS 1	– ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА
Поднаслов EQPS 1.1	– Радио комуникација
Поднаслов EQPS 1.2	– Друга говорна комуникација
НАСЛОВ EQPS 2	– АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS
Поднаслов EQPS 2.1	– Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
Поднаслов EQPS 2.2	– Автоматска размена на податоци
НАСЛОВ EQPS 3	– РАБОТНО МЕСТО НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ
Поднаслов EQPS 3.1	– Работа и следење на опремата
Поднаслов EQPS 3.2	– Прикази на ситуација и информативни системи
Поднаслов EQPS 3.3	– Системи за податоци за летовите
Поднаслов EQPS 3.4	– Користење на надзорните системи на ATS
Поднаслов EQPS 3.5	– Современи системи
НАСЛОВ EQPS 4	– ИДНА ОПРЕМА
Поднаслов EQPS 4.1	– Нови развојни текови

НАСЛОВ EQPS 5

Поднаслов EQPS 5.1
Поднаслов EQPS 5.2
Поднаслов EQPS 5.3
Поднаслов EQPS 5.4
Поднаслов EQPS 5.5

– ОГРАНИЧУВАЊА И ДЕГРАДАЦИЈА НА ОПРЕМАТА И СИСТЕМИТЕ

- Реакција на ограничувањата
- Деградација на опремата за комуникација
- Деградација на опремата за навигација
- Деградација на опремата за надзор
- Деградација на системот на АТС за обработка

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

НАСЛОВ PEN 1

Поднаслов PEN 1.1

– ЗАПОЗНАВАЊЕ

- Студиска посета на единица за приодна контрола

НАСЛОВ PEN 2

Поднаслов PEN 2.1
Поднаслов PEN 2.2

– КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР

- Учесници во цивилните операции на АТС
- Учесници во воени операции на АТС

НАСЛОВ PEN 3

Поднаслов PEN 3.1

– ОДНОСИ СО КОРИСНИЦИТЕ

- Давање на услуги и услови на корисниците

НАСЛОВ PEN 4

Поднаслов PEN 4.1

– ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА

- Заштита на околината

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

НАСЛОВ ABES 1

Поднаслов ABES 1.1

– НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ (ABES)

- Преглед на ABES

НАСЛОВ ABES 2

Поднаслов ABES 2.1
Поднаслов ABES 2.2
Поднаслов ABES 2.3

– ПОДОБРУВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ

- Ефикасност на комуникацијата
- Избегнување на ментално оптоварување
- Соработка воздух/земја

НАСЛОВ ABES 3

Поднаслов ABES 3.1
Поднаслов ABES 3.2
Поднаслов ABES 3.3
Поднаслов ABES 3.4
Поднаслов ABES 3.5
Поднаслов ABES 3.6

– ПОСТАПКИ ЗА НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

- Примена на постапките за ABES
- Прекин на радио-врска
- Незаконско попречување и закана со бомба во воздухоплов
- Заскитан или неидентификуван воздухоплов
- Отстапувања
- Дефект на транспондерот

ПРЕДМЕТ 11 АЕРОДРОМИ

НАСЛОВ AGA 1

Поднаслов AGA 1.1
Поднаслов AGA 1.2

– ПОДАТОЦИ ЗА АЕРОДРОМ, ПОЛОЖБА И КООРДИНАЦИЈА

- Дефиниции
- Координација

НАСЛОВ AGA 2

Поднаслов AGA 2.1
Поднаслов AGA 2.2
Поднаслов AGA 2.3

– ПОВРШИНИ ЗА ДВИЖЕЊЕ

- Површина за движење
- Маневарска површина
- Полетно-слетни патеки

НАСЛОВ AGA 3

Поднаслов AGA 3.1

– ПРЕПРЕКИ

– Воздушен простор околу аеродромот без препреки

НАСЛОВ AGA 4

Поднаслов AGA 4.1

– РАЗНОВРСНА ОПРЕМА

– Локација

Додаток 8 кон Анекс I

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ОБЛАСНА НАДЗОРНА КОНТРОЛА (ACS)

(Упатување: Анекс I – ДЕЛ АТСО Поддел D, Оддел 2, АТСО.D.010(a)(2)(vi))

СОДРЖИНА

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

ПРЕДМЕТ 1: ВОВЕД ВО КУРСОТ

НАСЛОВ INTR 1

– УПРАВУВАЊЕ СО КУРСОТ

Поднаслов INTR 1.1

– Вовед во курсот

Поднаслов INTR 1.2

– Водење на курсот

Поднаслов INTR 1.3

– Материјал за учење и документација за обуката

НАСЛОВ INTR 2

– ВОВЕД ВО КУРСОТ ЗА ОБУКА НА АТС

Поднаслов INTR 2.1

– Содржина на курсот и организација

Поднаслов INTR 2.2

– Систем на вредности на курсот

Поднаслов INTR 2.3

– Постапка на проценката

ПРЕДМЕТ 2: ВОЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

НАСЛОВ LAW 1

**– ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/УВЕРЕНИЕ ЗА
КОМПЕТЕНТНОСТА НА АТСО**

Поднаслов LAW 1.1

– Права и услови

НАСЛОВ LAW 2

– ПРАВИЛА И ПРОПИСИ

Поднаслов LAW 2.1

– Извештаи

Поднаслов LAW 2.2

– Воздушен простор

НАСЛОВ LAW 3

– УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АТС

Поднаслов LAW 3.1

– Постапка за примање на повратни информации

Поднаслов LAW 3.2 – Истражување на безбедноста

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

НАСЛОВ АТМ 1

Поднаслов АТМ 1.1

Поднаслов АТМ 1.2

Поднаслов АТМ 1.3

Поднаслов АТМ 1.4

Поднаслов АТМ 1.5

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

– Услуга на контролата на летање (АТС)

– Услуга на информирање на воздухопловите во лет (FIS)

– Услуга за тревожење (ALRS)

– Капацитет на системите на АТС и управување со протокот на воздушниот сообраќај

– Управување со воздушниот простор (ASM)

НАСЛОВ АТМ 2

Поднаслов АТМ 2.1

– КОМУНИКАЦИЈА

– Ефикасна комуникација

НАСЛОВ АТМ 3

Поднаслов АТМ 3.1

Поднаслов АТМ 3.2

– ОДОБРЕНИЈА И УПАТСТВА ОД АТС

– Одобренија од АТС

– Упатства од АТС

НАСЛОВ АТМ 4

Поднаслов АТМ 4.1

Поднаслов АТМ 4.2

Поднаслов АТМ 4.3

– КООРДИНАЦИЈА

– Потреба од координација

– Средства и методи за координација

– Постапки на координација

НАСЛОВ АТМ 5

Поднаслов АТМ 5.1

Поднаслов АТМ 5.2

– ПОСТАВУВАЊЕ НА ВИСИНОМЕР И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НИВОА

– Поставување на висиномерот

– Надвисување на препреки

НАСЛОВ АТМ 6

Поднаслов АТМ 6.1

Поднаслов АТМ 6.2

Поднаслов АТМ 6.3

Поднаслов АТМ 6.4

– РАЗДВОЈУВАЊА

– Вертикално раздвојување

– Лонгитудинално раздвојување во опкружување на надзор

– Раздвојување поради вртложна турбуленција

– Раздвојување засновано врз надзорните системи на АТС

НАСЛОВ АТМ 7

Поднаслов АТМ 7.1

Поднаслов АТМ 7.2

– СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА СУДИРИ ВО ВОЗДУХ И БЕЗБЕДНОСНИ МРЕЖИ НА ЗЕМЈА

– Системи за избегнување на судири во воздух

– Безбедносни мрежи на земја

НАСЛОВ АТМ 8

Поднаслов АТМ 8.1

– ПРИКАЗ НА ПОДАТОЦИТЕ

– Управување со податоците

НАСЛОВ АТМ 9

Поднаслов АТМ 9.1

Поднаслов АТМ 9.2

Поднаслов АТМ 9.3

– ОПЕРАТИВНО ОПКРУЖУВАЊЕ (СИМУЛИРАНО)

– Интегритет на оперативното опкружување

– Проверка на актуелноста на оперативните постапки

– Предавање – преземање

НАСЛОВ АТМ 10

Поднаслов АТМ 10.1

Поднаслов АТМ 10.2

Поднаслов АТМ 10.3

Поднаслов АТМ 10.4

Поднаслов АТМ 10.5

– ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ

– Одговорност и обработка на информациите

– Надзорна услуга на АТС

– Процес на управување со сообраќајот

– Водење на сообраќајот

– Услуги на контролата на летање со помош на унапреден систем

НАСЛОВ АТМ 11	– ПОСТАПКА ЗА ЧЕКАЊЕ
Поднаслов АТМ 11.1	– Општи постапки за чекање
Поднаслов АТМ 11.2	– Воздухоплов во постапка на чекање
Поднаслов АТМ 11.3	– Чекање во надзорно опкружување

НАСЛОВ АТМ 12	– ИДЕНТИФИКАЦИЈА
Поднаслов АТМ 12.1	– Воспоставување на идентификација
Поднаслов АТМ 12.2	– Одржување на идентификација
Поднаслов АТМ 12.3	– Губење на идентитетот
Поднаслов АТМ 12.4	– Информации за позицијата
Поднаслов АТМ 12.5	– Пренос на идентитетот

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

НАСЛОВ МЕТ 1	– МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ
Поднаслов МЕТ 1.1	– Метеоролошки појави
НАСЛОВ МЕТ 2	– ИЗВОРИ НА МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ
Поднаслов МЕТ 2.1	– Извори на метеоролошки информации

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

НАСЛОВ NAV 1	– МАПИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ КАРТИ
Поднаслов NAV 1.1	– Мапи и карти
НАСЛОВ NAV 2	– НАВИГАЦИЈА ПО ИНСТРУМЕНТИ
Поднаслов NAV 2.1	– Навигациони системи
Поднаслов NAV 2.2	– Помош во навигацијата
Поднаслов NAV 2.3	– Примени на RBN

ПРЕДМЕТ 6: ВОЗДУХОПЛОВИ

НАСЛОВ ACFT 1	– ИНСТРУМЕНТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 1.1	– Инструменти во воздухопловот
НАСЛОВ ACFT 2	– КАТЕГОРИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ
Поднаслов ACFT 2.1	– Вртложна турбуленција
НАСЛОВ ACFT 3	– ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
Поднаслов ACFT 3.1	– Фактори при качување
Поднаслов ACFT 3.2	– Фактори при крстарење
Поднаслов ACFT 3.3	– Фактори при спуштање
Поднаслов ACFT 3.4	– Економски фактори
Поднаслов ACFT 3.5	– Еколошки фактори
НАСЛОВ ACFT 4	– ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВОТ
Поднаслов ACFT 4.1	– Податоци за перформансите

ПРЕДМЕТ 7: ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ

НАСЛОВ HUM 1	– ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
---------------------	-----------------------------

Поднаслов HUM 1.1	– Когнитивни
НАСЛОВ HUM 2	– МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 2.1	– Замор
Поднаслов HUM 2.2	– Здравствена оспособеност
НАСЛОВ HUM 3	– СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Поднаслов HUM 3.1	– Управување со ресурсите на тимот (TRM)
Поднаслов HUM 3.2	– Тимска работа и тимски улоги
Поднаслов HUM 3.3	– Одговорно однесување
НАСЛОВ HUM 4	– СТРЕС
Поднаслов HUM 4.1	– Стрес
Поднаслов HUM 4.2	– Управување со стресот
НАСЛОВ HUM 5	– ЧОВЕЧКА ГРЕШКА
Поднаслов HUM 5.1	– Човечка грешка
Поднаслов HUM 5.2	– Прекршување на правилата
НАСЛОВ HUM 6	– СОРАБОТКА
Поднаслов HUM 6.1	– Комуникација
Поднаслов HUM 6.2	– Соработка во рамките на иста област на одговорност
Поднаслов HUM 6.3	– Соработка во рамките на различна област на одговорност
Поднаслов HUM 6.4	– Соработка помеѓу контролорот и пилотот

ПРЕДМЕТ 8: ОПРЕМА И СИСТЕМИ

НАСЛОВ EQPS 1	– ГОВОРНА КОМУНИКАЦИЈА
Поднаслов EQPS 1.1	– Радио комуникација
Поднаслов EQPS 1.2	– Други говорни комуникации
НАСЛОВ EQPS 2	– АВТОМАТИЗАЦИЈА ВО ATS
Поднаслов EQPS 2.1	– Мрежа на фиксната служба на воздухопловна телекомуникација (AFTN)
Поднаслов EQPS 2.2	– Автоматска размена на податоци
НАСЛОВ EQPS 3	– РАБОТНО МЕСТО НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ
Поднаслов EQPS 3.1	– Работа и следење на опремата
Поднаслов EQPS 3.2	– Прикази на ситуација и информативни системи
Поднаслов EQPS 3.3	– Системи за податоци за летовите
Поднаслов EQPS 3.4	– Користење на надзорните системи на ATS
Поднаслов EQPS 3.5	– Современи системи
НАСЛОВ EQPS 4	– ИДНА ОПРЕМА
Поднаслов EQPS 4.1	– Нови развојни текови
НАСЛОВ EQPS 5	– ОГРАНИЧУВАЊА И ДЕГРАДАЦИЈА НА ОПРЕМАТА И СИСТЕМИТЕ
Поднаслов EQPS 5.1	– Реакција на ограничувањата
Поднаслов EQPS 5.2	– Деградација на опремата за комуникација
Поднаслов EQPS 5.3	– Деградација на опремата за навигација
Поднаслов EQPS 5.4	– Деградација на опремата за надзор
Поднаслов EQPS 5.5	– Деградација на системот на АТС за обработка

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

НАСЛОВ PEN 1

Поднаслов PEN 1.1

– ЗАПОЗНАВАЊЕ

– Студиска посета на обласната контрола на летање

НАСЛОВ PEN 2

Поднаслов PEN 2.1

Поднаслов PEN 2.2

– КОРИСНИЦИ НА ВОЗДУШНИОТ ПРОСТОР

– Учесници во цивилните операции на ATS

– Учесници во воени операции на ATS

НАСЛОВ PEN 3

Поднаслов PEN 3.1

– ОДНОСИ СО КОРИСНИЦИТЕ

– Давање на услуги и услови на корисниците

НАСЛОВ PEN 4

Поднаслов PEN 4.1

– ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА

– Заштита на околината

ПРЕДМЕТ 10: НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

НАСЛОВ ABES 1

Поднаслов ABES 1.1

– НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ (ABES)

– Преглед на ABES

НАСЛОВ ABES 2

Поднаслов ABES 2.1

Поднаслов ABES 2.2

Поднаслов ABES 2.3

– ПОДОБРУВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ

– Ефикасност на комуникацијата

– Избегнување на ментално оптоварување

– Соработка воздух/земја

НАСЛОВ ABES 3

Поднаслов ABES 3.1

Поднаслов ABES 3.2

Поднаслов ABES 3.3

Поднаслов ABES 3.4

Поднаслов ABES 3.5

Поднаслов ABES 3.6

– ПОСТАПКИ ЗА НЕВООБИЧАЕНИ И ИТНИ СИТУАЦИИ

– Примена на постапките за ABES

– Прекин на радио – врската

– Незаконско попречување и закана со бомба во воздухоплов

– Заскитан или неидентификуван воздухоплов

– Отстапувања

– Дефект на транспондерот

АНЕКС II

ДЕЛ ATCO.AR

УСЛОВИ ЗА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ

ПОДДЕЛ А

ОПШТИ УСЛОВИ

ATCO.AR.A.001 Обем

Во овој дел, наведен во овој анекс, се утврдуваат административните услови кои се применуваат на надлежните органи кои се одговорни за издавање, одржување, привремено одземање или повлекување на дозволи, овластувања, посебните овластувања и лекарските уверенија на контролорите на летање и за издавање на уверенија и надзор врз организациите за обука и воздухопловно–медицинските центри.

ATCO.AR.A.005 Персонал

- (а) Надлежните органи изготвуваат и на секои две години ја ажурираат проценката на човечките ресурси кои се потребни за извршување на нивните функции за надзор, и тоа врз основа на анализа на процесите кои се бараат согласно оваа регулатива и нивната примена.
- (б) Персоналот кого надлежниот орган го овластил да ги врши задачите за издавање на уверенија и/или надзор се овластува за вршење на најмалку следните задачи:
 - (1) да прегледува документи, вклучувајќи ги и дозволите, уверенијата, евиденцијата, податоците, постапките и кој било друг материјал кој е битен за извршување на бараната задача;
 - (2) да зема копии или изводи од евиденцијата, податоците, постапките и друг материјал;
 - (3) да бара објаснување;
 - (4) да влегува во релевантни простории и оперативни локации;
 - (5) да врши ревизии и прегледи, вклучително и ненајавени прегледи;
 - (6) да презема или иницира принудни мерки, ако е потребно.
- (в) Надлежниот орган може да го овласти својот персонал да врши проценки за издавање, продолжување и обновување на посебно овластување за одредена единица под услов дека тие ги исполнуваат условите наведени во ATCO.C.045, со исклучок на точка (г)(1). Меѓутоа, потребно е да се обезбеди познавање на важечките оперативни практики и процедури на единицата.

ATCO.AR.A.010 Задачи на надлежниот орган

- (а) Задачите на надлежните органи го опфаќаат следното:

- (1) издавање, привремено одземање и повлекување на дозволи, овластувања, придружни овластувања и лекарски уверенија;
- (2) издавање на привремени овластувања за ОЈТІ согласно АТСО.С.025;
- (3) издавање на привремени овластувања за оценувач согласно АТСО.С.065;
- (4) продолжување и обновување на посебни овластувања;
- (5) продолжување, обновување и ограничување на лекарски уверенија следејќи ги упатствата од АМЕ и АеМС;
- (6) издавање, продолжување, обновување, привремено одземање, повлекување, ограничување и промена на уверенијата на овластените лекари за проценка на здравствената способност;
- (7) издавање, привремено одземање, повлекување и ограничување на уверенијата на организации за обука и на уверенијата на воздухопловно–медицинските центри;
- (8) одобрување на курсеви за обука, планови и програми за одржување на компетентноста во одредена единица, како и методите за проценка;
- (9) одобрување на методот за проценка за докажување на познавање на јазик и воспоставување на услови кои се важечки за телата за проценка на познавањето на јазик согласно АТСО.В.040;
- (10) одобрување на потребата за напредно ниво (ниво пет) за познавање на јазик согласно АТСО.В.030(г);
- (11) следење на организациите за обука, вклучувајќи ги и нивните курсеви за обука и планови за обука;
- (12) одобрување и следење на програмите за одржување на компетентноста во одредена единица;
- (13) воспоставување на соодветни процедури за поднесување на жалби и механизми за известување;
- (14) поедноставување на признавањето и замената на дозволите, вклучувајќи го и преносот на евиденцијата за контролорите на летање и враќање на старите дозволи кај надлежниот орган кој ги издал согласно АТСО.А.010;
- (15) поедноставување на признавањето на уверенијата на организациите за обука и одобрувањето на курсеви.

АТСО.А.015 Начини на придржување

- (а) Агенцијата изработува прифатливи начини за придржување (АМС – Acceptable Means of Compliance) кои може да се користат за воспоставување на придржувањето кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување. Откако ќе се постигне усогласеност со АМС, значи дека се исполнети соодветните услови на правилата за спроведување.
- (б) Може да се користат и алтернативни начини за придржување со цел да се воспостави усогласување со правилата за спроведување.

- (в) Надлежниот орган воспоставува систем за доследна процена за тоа дека сите алтернативни начини за придржување кои ги користи или кои ги користат организациите и лицата кои се под негов надзор, овозможува воспоставување на придржувањето кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување.
- (г) Надлежниот орган ги проценува сите алтернативни начини за придржување кои ги предлага организација согласно АТСО.ОР.В.005, преку анализирање на доставената документација и, ако се смета за неопходно, со вршење на преглед на организацијата.

Ако надлежниот орган утврди дека алтернативните начини за придржување се во согласност со правилата за спроведување, тој веднаш:

- (1) го известува подносителот на барањето дека алтернативните начини за придржување може да се спроведуваат и, ако е потребно, спрема тоа го изменува и дополнува одобрието или уверението на подносителот;
 - (2) ја известува Агенцијата за содржината на истите, вклучувајќи и примероци од соодветната документација; и
 - (3) ги известува другите земји-членки за алтернативните начини за придржување кои се прифатени.
- (д) Ако самиот надлежен орган користи алтернативни начини за придржување за да постигне придржување кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување, тој:
- (1) ги става на располагање на сите организации и лица кои се предмет на неговиот надзор; и
 - (2) веднаш ја известува Агенцијата.

Надлежниот орган ѝ доставува на Агенцијата комплетен опис на алтернативните начини за придржување, вклучувајќи ја и секоја ревизија на процедурите кои може да бидат важни, како и проценка со која се докажува дека се исполнети правилата за спроведување.

АТСО.АР.А.020 Известување до Агенцијата

- (а) Надлежниот орган веднаш ја известува Агенцијата во случај на каков било значаен проблем во врска со спроведувањето на Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива.
- (б) Надлежниот орган ѝ доставува на Агенцијата информации кои се од значење за безбедноста, а кои произлегуваат од пријавите за настан кои таа ги примила.

АТСО.АР.А.025 Итна реакција на безбедносен проблем

- (а) Без штета по наведеното во Регулатива (ЕУ) бр. 376/2014 на Европскиот парламент и на Советот ⁽¹⁾, надлежниот орган спроведува систем за соодветно прибирање, анализа и ширење на безбедносните информации.

⁽¹⁾ Регулатива (ЕУ) бр. 376/2014 на Европскиот парламент и на Советот од 3 април 2014 година, за известување, анализа и последователното постапување во врска со настани во цивилното воздухопловство, за измена на Регулатива (ЕУ) бр. 996/2010 на Европскиот парламент и на Советот и за укинување на Директива 2003/42/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот и Регулативите (ЕЗ) бр. 1321/2007 и (ЕЗ) бр. 1330/2007 на Комисијата (Сл. весник L 122, 24.4.2014 год., стр. 18–43).

- (б) Агенцијата спроведува систем за соодветна анализа на секоја добиена релевантна безбедносна информација и веднаш им ја доставува на земјите-членки и на Комисијата секоја информација, вклучувајќи и препораки или поправни мерки кои треба да се преземат, а кои се неопходни за благовремено реагирање на безбедносниот проблем кој опфаќа производи, делови, уреди, лица или организации согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување.
- (в) По приемот на информациите наведени во точките (а) и (б), надлежниот орган презема соодветни мерки упатени за решавање на безбедносниот проблем.
- (г) За мерките кои се преземаат согласно наведеното во точка (в) веднаш се известуваат сите лица или организации кои треба да се придржуваат кон истите согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување. Исто така, надлежниот орган за овие мерки ја известува и Агенцијата и, ако е потребна здружена активност, другите односни земји-членки.

ПОДДЕЛ В

УПРАВУВАЊЕ

ATCO.AR.B.001 Систем на управување

- (а) Надлежниот орган воспоставува и одржува систем за управување, кој најмалку го опфаќа следното:
 - (1) документираните политики и процедури за да се опише неговата организација, начини и методи за постигнување на придржување кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива. Процедурите се ажурираат и служат како основни работни документи во рамките на тој надлежен орган за сите сродни задачи;
 - (2) доволниот број на персонал, вклучувајќи ги и инспекторите за издавање на дозволи и уверенија, што ќе ги извршува своите задачи и ќе ги исполнува своите обврски. Овој персонал треба да е квалификуван за извршување на задачите што им се доделени и да поседува потребно знаење, искуство, почетна обука, обука на работно место и обука за освежување на знаењето со цел да се обезбеди постојана компетентност. Треба да постои систем за планирање на расположливоста со персонал за да се обезбеди правилно извршување на сите поврзани задачи;
 - (3) соодветни простории и канцеларии за извршување на доделените задачи;
 - (4) функција за следење на придржувањето на системот за управување кон соодветните услови и соодветно на процедури, вклучувајќи го и воспоставувањето на процес за внатрешна ревизија и процес за управување со безбедносните ризици. Следењето на придржувањето опфаќа и систем на повратни информации за наодите од ревизијата до повисокото раководство на надлежниот орган за да се обезбеди спроведување на поправните мерки ако е потребно; и
 - (5) лице или група од лица кои се на крај одговорни пред повисокото раководство на надлежниот орган за процесот на следење на придржувањето.
- (б) Надлежниот орган, за секоја област на активност која е дел од системот за управување, именува едно или повеќе лица со севкупна одговорност за управување со релевантните задачи.

- (в) Надлежниот орган воспоставува процедури за учество во размената на сите потребни информации и за помош на останатите односни надлежни органи, вклучувајќи ја и размената на информации за сите наоди и преземени последователни мерки како резултат од надзорот на лица и организации кои вршат дејности на територијата на земја-членка, но кои имаат уверение издадено од надлежен орган на друга земја-членка или од Агенцијата.
- (г) Примерок од процедурите кои се однесуваат на системот за управување и измените на истите стои на располагање на Агенцијата за потребите за стандардизацијата.

ATCO.AR.B.005 Доделување на задачи на квалификувани субјекти

- (а) Ако надлежниот орган доделува задачи кои се однесуваат на првично издавање на уверение или постојан надзор врз лица или организации согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување, тие се доделуваат само на квалификувани субјекти. При доделување на задачите, надлежниот орган обезбедува дека поседува:
 - (1) воспоставен систем за првична или постојана процена за тоа дека квалификуваниот субјект се придржува кон наведеното во Анекс V од Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008.

Овој систем и резултатите од процените се документираат;
 - (2) воспоставена документирана спогодба со квалификуваниот субјект, одобрена и од двете страни на соодветно ниво на раководство, со која јасно се дефинира следното:
 - (i) задачите кои треба да се извршат;
 - (ii) изјави, извештаи и евиденција кои треба да се обезбедат;
 - (iii) техничките услови кои треба да се исполнат при извршувањето на тие задачи;
 - (iv) соодветна покриеност од одговорност; и
 - (v) заштита на информациите кои се добиваат при извршување на овие задачи.
- (б) Надлежниот орган обезбедува дека процесот на интерните ревизии и процесот за управување со безбедносните ризици што се бара согласно ATCO.AR.B.001(a)(4) ги опфаќаат сите задачи за издавање на уверенија или надзор, кои се вршат во негово име.

ATCO.AR.B.010 Измени во системот на управување

- (а) Надлежниот орган има воспоставен систем за утврдување на измени кои имаат влијание врз неговите можности за извршување на задачите и врз исполнувањето на одговорностите, како што е дефинирано во Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и во оваа регулатива. Системот му овозможува да презема активности, по потреба, за да обезбеди дека системот за раководење е соодветен и ефикасен.
- (б) Надлежниот орган го ажурира благовремено својот систем на управување согласно која било измена на Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива за да обезбеди ефикасно спроведување.
- (в) Надлежниот орган ја известува Агенцијата за измените кои влијаат врз неговата способност за вршење на своите задачи и исполнување на своите одговорности како што е дефинирано во Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива.

ATCO.AR.B.015 Водење на евиденција

- (a) Надлежните органи водат список на сите уверенија на организациите и на дозволите и уверенијата на персоналот кои тие ги издаваат.
- (б) Надлежниот орган воспоставува систем за водење на евиденција со кој се предвидува соодветно чување, можност за пристап и сигурно следење на:
 - (1) документираните политики и процедури на системот на управување;
 - (2) обуката, квалификацијата и овластувањето на неговиот персонал;
 - (3) доделувањето на задачите, што опфаќа елементи кои се бараат согласно ATCO.AR.B.005, како и на деталите за доделените задачи;
 - (4) процесите за издавање на уверенија и постојан надзор на организациите кои имаат уверенија;
 - (5) деталите за курсевите кои ги спроведуваат организациите за обука;
 - (6) процесите за издавање на дозволи, овластувања, посебни овластувања и уверенија и за постојан надзор на имателите на овие дозволи, овластувања, посебни овластувања и уверенија;
 - (7) постојаниот надзор врз лицата и организациите кои вршат дејности во рамките на територијата на земјата–членка, но добиле уверение од надлежниот орган на друга земја–членка, како што е договорено помеѓу тие органи;
 - (8) наодите, поправните мерки и датум на затворање на мерките;
 - (9) преземените принудни мерки;
 - (10) безбедносните информации и последователните мерки;
 - (11) користењето на одредби за флексибилноста согласно член 14 од Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008; и
 - (12) евалуациите и известувањата до Агенцијата за алтернативните начини за придржување кои ги предлагаат организациите и проценката на алтернативните начини за придржување кои ги користи самиот надлежен орган;
- (в) Евиденцијата се чува најмалку 5 години, а што се однесува на дозволите на персоналот, најмалку 10 години по истекот на важноста на последното посебно овластување во дозволата, согласно важечкиот закон за заштита на податоците.

ПОДДЕЛ С

НАДЗОР И ПРИНУДНИ МЕРКИ

ATCO.AR.C.001 Надзор

- (а) Надлежниот орган го проверува следното:
- (1) придржувањето кон условите кои се применливи за организациите и лицата пред издавање на уверение на организација или дозволи, уверенија, овластувања или посебни овластувања на персонал, што е соодветно;
 - (2) постојаното придржување кон важечките услови и условите кои се приложени кон уверението на организација за обука, како и кон важечките услови за курсевите за обука, плановите и програмите за обука, кои надлежниот орган ги одобрил и кон условите кои се применливи за персоналот;
 - (3) спроведувањето на соодветните мерки за безбедност кои ги наложил надлежниот орган, како што е дефинирано во ATCO.AR.A.025(в) и (г);
- (б) Оваа проверка:
- (1) е поткрепена со документација која е посебно наменета да обезбеди упатство за персоналот кој е одговорен за надзорот на безбедноста, за да може да ги извршува своите функции;
 - (2) им обезбедува на односните лица и организации резултати од активноста поврзана со надзорот на безбедноста;
 - (3) се темели врз ревизиите и прегледите вклучувајќи ги, ако е соодветно, и ненајавените прегледи; и
 - (4) го обезбедува надлежниот орган со докази кои се потребни во случај на неопходни понатамошни активности, вклучувајќи ги мерките кои се предвидени во ATCO.AR.C.010 и ATCO.AR.E.015;
- (в) Обемот на надзорот се утврдува врз основа на обемот и резултатите од минатите активности поврзани со надзор и приоритетите кои се однесуваат на безбедноста.
- (г) Без да е во спротивност со надлежностите на земјите-членки, обемот и резултатите од активностите кои на територијата на земја-членка ги вршат лица или организации кои се воспоставени или се наоѓаат во друга земја-членка, се утврдуваат врз основа на приоритетите кои се однесуваат на безбедноста, како и врз минатите активности поврзани со надзорот.
- (д) Ако активностите на лице или организација опфаќаат повеќе од една земја-членка, надлежниот орган кој е одговорен за надзорот согласно наведеното во точките (а) до (в) може да договори со друг надлежен орган (други надлежни органи) посебни алтернативни аранжмани кои се однесуваат на надзорот. Секое лице или организација кои се предмет на ваков договор се известуваат за нивното постоење и обем.

ATCO.AR.C.005 Програма за надзор

- (а) Надлежниот орган воспоставува и одржува програма за надзор која ги опфаќа надзорните активности што се бара согласно ATCO.AR.C.001.

- (б) За оние организации на кои надлежниот орган им издал уверенија, програмата за надзор се изработува така што се зема предвид специфичната природа на организацијата, сложеноста на нејзините дејности и минатите издавања на уверение и/или надзори. Таа, во текот на секој циклус на планирање на надзорот, го опфаќа следното:

- (1) ревизиите и прегледите, ако е потребно, вклучувајќи ги и ненајавените прегледи, како што е соодветно; и
- (2) состаноците кои се свикуваат помеѓу раководството на организацијата за обука и надлежниот орган со цел да се обезбеди дека и двете страни се известуваат за значајните прашања.

- (в) За организациите на кои надлежниот орган им издал уверенија, се применува циклус на планирање на надзорот кој не смее да надмине 24 месеци. Циклусот на планирање на надзорот може да се скрати, доколку постои доказ дека се намалила ефикасноста на безбедноста на организацијата.

Циклусот на планирање на надзорот може да се продолжи на максимум 36 месеци, доколку надлежниот орган утврдил дека во претходните 24 месеци:

- (1) организацијата докажала ефикасно утврдување на опасностите поврзани со безбедноста на воздухопловството и управувањето со поврзаните ризици; и
- (2) организацијата постојано демонстрирала согласно ATCO.OR.B.015 дека таа има целосна контрола врз сите измени; и
- (3) нема наоди од ниво 1; и
- (4) сите поправни мерки се спровеле во рокот кој е прифатен или продолжен од страна на надлежниот орган како што е дефинирано во ATCO.AR.E.015.

Циклусот на планирање на надзорот може и понатаму да се продолжи, максимум до 48 месеци ако, покрај горенаведеното, организацијата воспоставила, а надлежниот орган одобрил, ефикасен систем на постојано известување до надлежниот орган за ефикасноста на безбедноста и за регулаторното усогласување на организацијата.

- (г) Програмата за надзор за организациите за обука опфаќаат следење на стандардите за обука вклучувајќи, по потреба, проверка на одбрани делови од спроведена обука.
- (д) За лицата кои имаат дозвола, овластување или посебно овластување кои ги издал надлежниот орган, програмата за надзор опфаќа прегледи, вклучувајќи ги и ненајавените прегледи, ако е потребно.

ATCO.AR.C.010 Наоди и принудни мерки за персоналот

- (а) Ако за време на надзорот или на кој било друг начин надлежниот орган, кој е одговорен за надзорот согласно ATCO.AR.C.001, открие доказ за непридржување кон важечките услови од страна на лице кое има дозвола издадена согласно оваа регулатива, надлежниот орган отвора наод, го евидентира и го доставува во писмена форма до имателот на дозволата, како и, ако е применливо, до организацијата која го вработила имателот.
- (б) Кога надлежниот орган кој го отворил наодот е надлежниот орган кој е одговорен за издавање на дозволата:

- (1) тој може привремено да ја одземе или повлече дозволата, овластувањето или посебното овластување, како што е применливо, кога ќе се утврди проблем поврзан со безбедноста;
 - (2) тој презема дополнителни мерки за обезбедување на примената на прописите за да се спречи продолжувањето на непридржувањето.
- (в) Кога надлежниот орган кој го покренал наодот не е надлежниот орган кој е одговорен за издавање на дозволи, тој го известува надлежниот орган кој ја издал дозволата. Во овој случај, надлежниот орган кој ја издал дозволата презема мерки согласно точка (б) и го известува за тоа надлежниот орган кој го покренал наодот.

ПОДДЕЛ D

ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ, ПРИВРЕМЕНО ОДЗЕМАЊЕ И ПОВЛЕКУВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ, ОВЛАСТУВАЊА И ПОСЕБНИ ОВЛАСТУВАЊА

ATCO.AR.D.001 Процедура за издавање, продолжување и обновување на дозволи, овластувања, посебни овластувања и овластувања

- (а) Надлежниот орган воспоставува процедури за поднесување на услови, издавање и замена на дозволи, издавање на овластувања и посебни овластувања, како и за продолжување и обновување на посебните овластувања. Овие процедури може да го опфаќаат следното:
- (1) издавање на привремено овластување за ОЈТ и привремено овластување на оценувач; и
 - (2) ако е применливо, овластување на оценувачи за продолжување и обновување на посебните овластувања за одредена единица во кој случај оценувачите ги поднесуваат сите евиденции, извештаи и кои било други информации до надлежниот орган како што е дефинирано во овие процедури.
- (б) По приемот на барањето и, ако е релевантно, останатата придружна документација, надлежниот орган проверува дали барањето е комплетно и дали подносителот на барањето ги исполнува условите наведени во Анекс I.
- (в) Ако подносителот на барањето ги исполнува важечките услови, надлежниот орган ќе ја издаде, продолжи или обнови, ако е соодветно, релевантната дозвола, овластување(овластувања) и посебно овластување (посебни овластувања) користејќи го образецот за дозволи од Додаток 1 кон Анекс II. Привременото овластување за ОЈТ наведено во ATCO.C.025 и привременото овластување на оценувач наведено во ATCO.C.065 се издаваат како посебен документ, во кој се утврдуваат правата на имателот како и важноста на овластувањето.
- (г) Заради скратување на непотребните административни формалности, надлежниот орган може да воспостави процедури за одредување на единствен датум на важноста за неколку посебни овластувања. Во секој случај, не смее да се продолжат периодите на важноста на односните посебни овластувања.
- (д) Надлежниот орган заменува дозвола на контролор на летање, доколку е потребно, заради административни причини и кога е пополнета точка (XIIa) од дозволата и нема повеќе слободно место. Датумот на првото издавање на овластувањата и посебните овластувања се пренесува во новата дозвола.

**ATCO.AR.D.005 Повлекување и привремено одземање на дозволи,
овластувања и посебни овластувања**

- (а) За потребите на АТСО.А.020, надлежниот орган воспоставува административни процедури за привремено одземање и повлекување на дозволи, овластувања и посебни овластувања.
- (б) Надлежниот орган може привремено да ја одземе дозволата во случај на привремена неспособност која не престанала согласно процедурите наведени во АТСО.А.015(д)
- (в) Надлежниот орган привремено одзема или повлекува дозвола, овластување или посебно овластување согласно АТСО.АР.С.010, посебно во случаи кога:
 - (1) се користат правата од дозволата, а имателот на дозволата повеќе не ги исполнува важечките услови од оваа регулатива;
 - (2) се стекнува дозвола, овластување, посебно овластување или уверение на студент–контролор на летање или на контролор на летање врз основа на доказ за доставена фалсификувана документација;
 - (3) се фалсификува евиденцијата за дозволата или уверението;
 - (4) се користат правата од дозволата, овластувањето (овластувањата) или посебното овластување (посебните овластувања) под влијание на психоактивни супстанции;
- (г) Во случај на привремено одземање или повлекување на дозволи, овластувања и посебни овластувања, надлежниот орган го известува имателот на дозволата, во писмена форма, за таа одлука и за нивното право за поднесување на жалба согласно постапките утврдени во АТСО.АР.А.101(а)(14). За привремено одземање или повлекување на посебно овластување на оценувач–испитувач треба да се извести и соодветниот давател на услуги на воздухопловната навигација.
- (д) Исто така, надлежниот орган привремено одзема или повлекува дозвола, овластување или посебно овластување по писмено барање од имателот на дозволата.

ПОДДЕЛ Е

***ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА УВЕРЕНИЈА ЗА ОРГАНИЗАЦИИ ЗА
ОБУКА НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕ И ЗА
ОДОБРУВАЊЕ НА КУРСЕВИТЕ ЗА ОБУКА***

**ATCO.AR.E.001 Поднесување на барање и издавање на уверение
за организации за обука**

- (а) По приемот на барањето за издавање на уверение за организација за обука, надлежниот орган проверува дали организацијата за обука се придржува кон условите наведени во Анекс III.
- (б) Ако организацијата за обука која поднела барање ги исполнува важечките услови, надлежниот орган издава уверение користејќи го образецот наведен во Додаток 2 кон Анекс II.
- (в) За да ѝ се овозможи на организација да спроведе измени без претходно одобрение од надлежниот орган согласно АТСО.АР.В.015 и АТСО.АР.Е.010(в), надлежниот орган ја одобрува постапката која ја доставила организацијата за обука, во која се утврдува обемот на тие измени и како со нив ќе се постапува и како ќе се известува за истите.

ATCO.AR.E.005 Одобрение на курсеви за обуки и на планови за обука

- (а) Надлежниот орган ги одобрува курсевите за обуки и плановите за обуки кои се изготвени согласно условите утврдени во ATCO.OR.D.001.
- (б) По замена на дозвола согласно ATCO.A.010, надлежниот орган го одобрува или отфрла курсот за посебно овластување за одредена единица утврден согласно ATCO.B.020(б) и (в) најдоцна шест недели по поднесување на барањето за одобрение на курсот и обезбедува дека се почитуваат начелата за недискриминација и сразмерност.

ATCO.AR.E.010 Измени во организациите за обука

- (а) По приемот на барање за измена за која е потребно претходно одобрение согласно ATCO.OR.B.015, надлежниот орган проверува дали организацијата за обука се придржува кон условите наведени во Анекс III пред да го издаде одобрението.

Надлежниот орган ги одобрува условите под кои организацијата може да работи за време на измената, освен ако надлежниот орган не утврди дека измената не може да се спроведе.

По проверката дека организацијата за обука се придржува кон важечките услови, надлежниот орган ја одобрува измената.

- (б) Без да е во спротивност со кои било дополнителни мерки за спроведување согласно ATCO.AR.E.015, кога организацијата спроведува измени за кои е потребно претходно одобрение, а не добила одобрение од надлежниот орган како што е утврдено во точка (а), надлежниот орган веднаш презема соодветни мерки.
- (в) За измените за кои не е потребно претходно одобрение, надлежниот орган одобрува постапка која ја изработила организацијата за обука согласно ATCO.OR.B.015, со која се дефинира обемот на овие измени и постапувањето со истите, како и механизмот за известување за истите. За време на процесот за континуиран надзор, надлежниот орган ги проценува информациите дадени во известувањето за да провери дали преземените мерки се во согласност со одобрената процедура и важечките услови.

ATCO.AR.E.015 Наоди и принудни мерки

- (а) Надлежниот орган има систем за анализа на наодите заради утврдување на нивното значење за безбедноста.
- (б) Надлежниот орган издава наод од ниво 1 кога ќе се открие какво и да е значително непридржување кон важечките услови наведени во Регулатива (ЕЗ) бр. 216/208 и оваа регулатива, кон постапките и прирачниците на организацијата за обука, кон видот (видовите) на обука и/или дадената услуга (услуги) или уверение (уверенија), а со кое се намалува или сериозно се загрозува безбедноста и/или резултира со значајно влошување на обуката која се дава.

Наодот од ниво 1 опфаќа, но не се ограничува на:

- (1) недозволување на надлежниот орган да пристапи во објектите на организацијата за обука како што е утврдено во ATCO.OR.B.025 за време на редовното работно време и по две писмени услови;
- (2) стекнување или одржување на важноста на уверението на организацијата за обука врз основа на доставени фалсификувани документи;

- (3) доказ за злоупотреба или неовластено користење на уверението на организацијата за обука; и
 - (4) немање на одговорен раководител.
- (в) Надлежниот орган издава наод од ниво 2 кога ќе се открие какво и да е значително непридржување кон важечките услови наведени во Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива, кон постапките и прирачниците на организацијата за обука, кон видот (видовите) на обука и/или дадената услуга (услуги) или уверение (уверенија), а со кое се намалува или сериозно се загрозува безбедноста и/или резултира со значајно влошување на обуката која се дава.
- (г) Ако за време на надзорот или на кој било друг начин се открие наод, надлежниот орган веднаш без штета по која било дополнителна мерка која се бара согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива, го доставува наодот до организацијата за обука во писмена форма и бара поправни мерки за решавање на утврденото непридржување (непридржувања).
- (1) Во случај на наод од ниво 1, надлежниот орган веднаш презема соодветна мерка за да забрани или ограничи активности, и ако е соодветно, презема мерка за повлекување на уверение или за ограничување или привремено одземање на истото, во целост или делумно, во зависност од обемот на наодот, сè додека организацијата за обука не преземе успешна поправна мерка.
 - (2) Во случај на наод од ниво 2, надлежниот орган:
 - (i) ѝ дава на организацијата за обука рок за спроведување на поправната мерка која е опфатена во акциониот план соодветен на природата на наодот; и
 - (ii) ја проценува поправната мерка и планот за спроведување кој го предложила организацијата за обука и, ако врз основа на проценката се заклучи дека истите се доволни за отстранување на непридржувањето (непридржувањата), ги прифаќа.
 - (3) Ако организацијата за обука не успее да поднесе прифатлив план на поправни мерки, или не успее да ја спроведе поправната мерка во прифатениот или продолжен рок од страна на надлежниот орган, наодот се подига на ниво 1, и се преземаат мерки пропишани во точка (г)(1).
- (д) Надлежниот орган води евиденција за сите наоди кои тој ги отворил, и ако е можно, за принудните мерки кои ги применил, како и за поправните мерки и датумот на затварање на наодите.

ПОДДЕЛ F

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ИЗДАВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИТЕ УВЕРЕНИЈА

ОДДЕЛ 1

Општи услови

ATCO.AR.F.001 Воздухопловно–медицински центри и издавање на воздухопловно–медицински уверенија

По пат на отстапување од наведеното во Подделовите А, В и С, што се однесува на воздухопловно–медицинските центри (АеМСs) (Aero–medical centres) и издавањето на воздухопловно–медицински уверенија, надлежниот орган ги применува следните одредби од Анекс VI кон Регулатива (ЕУ) бр. 1178/2011 на Комисијата (Регулатива за екипаж на воздухоплов) ⁽¹⁾, со исклучување на сите упатувања кои се однесуваат на лекарите специјалисти по општа медицина (GMPs):

- Поддел ARA.GEN,
- Поддел ARA.AeMC,
- Поддел ARA.MED.120 Медицински оценувачи
- ARA.MED.125 Упатување кај орган кој издава дозволи
- ARA.MED.150 Водење на евиденција
- ARA.MED.200 Постапка за издавање, продолжување, обновување или замена на уверение на АМЕ,
- ARA.MED.245 Постојан надзор
- ARA.MED.250 Ограничување, привремено одземање или повлекување на уверение на АМЕ
- ARA.MED.255 Принудни мерки
- ARA.MED.315 Проверка на лекарски извештаи, и
- ARA.MED.325 Постапка за проверка.

ОДДЕЛ 2

Документација

ATCO.AR.F.005 Лекарско уверение

Лекарското уверение се придржува кон следните спецификации:

(а) Содржина:

- (1) Земјата во која дозволата на АТСО е издадена или во која е поднесено барање за дозволата (I);
- (2) Класата на лекарското уверение (II);
- (3) Бројот на уверението кој започнува со ознаката на ОН за земјата во која дозволата на АТСО е издадена или во која е поднесено барањето за издавање, а потоа следи ознаката која е составена од арапски цифри и/или букви и на латиница (III);
- (4) Името на имателот (IV);
- (5) Националноста на имателот (VI);
- (6) Датумот на раѓање на имателот (XIV);

⁽¹⁾ Регулатива (ЕУ) бр. 1178/2011 на Комисијата од 3 ноември 2011 година, за утврдување на техничките услови и административни постапки што се однесува на членовите на екипажот на воздухоплов во цивилното воздухопловство согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот (Сл. весник L 311, 25.11.2011 год., стр. 1).

- (7) Потпис на имателот (VII) ;
 - (8) Ограничување(ограничувања) (XIII);
 - (9) Датумот на истекот на лекарско уверение – класа 3 (IX);
 - (10) Датум на прегледот;
 - (11) Датум на последниот електрокардиограм;
 - (12) Датум на последниот аудиограм;
 - (13) Датум на издавањето и потпис на АМЕ или медицинскиот оценувач кој го издал лекарското уверение (X);
 - (14) Печат или жиг.
- (б) Материјал: Хартијата или другиот материјал кој се користи треба да спречи или јасно да ја прикаже секоја измена или бришење. Надлежниот орган јасно го одобрува секој запис или бришење во образецот.
- (в) Јазик: Лекарските уверенија се пишуваат на националниот јазик (јазици) и на англиски јазик и на јазиците за кои надлежниот орган смета дека се соодветни.
- (г) Сите датуми во лекарското уверение се пишуваат во форма на дд/мм/гггг.

ATCO.AR.F.010 Уверение на АМЕ

Откако ќе провери дека АМЕ се придржува кон важечките услови, надлежниот орган го издава, продолжува, обновува или менува уверението на АМЕ, користејќи го образецот кој е утврден во Додаток 3 кон Анекс II.

ATCO.AR.F.015 Уверение на АеМС

Откако ќе провери дека АеМС се придржува кон важечките услови, надлежниот орган го издава или менува уверението на АеМС, користејќи го образецот кој е утврден во Додаток 4 кон Анекс II.

ATCO.AR.F.020 Воздухопловно–медицински обрасци

Надлежниот орган ги обезбедува АМЕs и АеМСs со обрасците кои треба да се користат за:

- (а) поднесување на барањето за лекарско уверение; и
- (б) лекарскиот извештај за подносителите на барањето за класа 3.

Додаток I кон Анекс II

**Образец за дозвола
ДОЗВОЛА НА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕТО**

Дозволата на контролор на летањето која е издадена согласно оваа регулатива се придржува кон следните спецификации:

- (а) Содржина. Бројот на ставките секогаш се прикажува заедно со насловот на ставката. Ставките од I до XI се „постојани“ ставки, а ставките од XII до XIV се „променливи“ ставки кои може да се напишат на посебен или одделен дел од главниот образец, како што е пропишано во текстот кој следи. Секој посебен или одделен дел треба да е јасно препознатлив дека е дел од дозволата.

1. Постојани ставки:

- (I) земјата на издавање на дозволи;
- (II) назив на дозволата;
- (III) сериски број на дозволата со ознаката на ОН за земјата на издавање позади која стои „дозвола на (студент) контролор на летањето“ и ознаката која е составена од арапски цифри и/или букви и на латиница;
- (IV) целото име на имателот (напишано на латиница, дури и ако писмото на националниот јазик не е латиницата;
- (IVa) датум на раѓање;
- (V) адресата на имателот, ако тоа го бара надлежниот орган;
- (VI) државјанство на имателот;
- (VII) потпис на имателот;
- (VIII) надлежниот орган;
- (IX) потврда на рокот на важноста и одобрените права кои се даваат, вклучувајќи ги датумите на првото издавање;
- (X) потпис на службеното лице кое ја издава дозволата и датумот на издавање;
- (XI) печат или жиг на надлежниот орган.

2. Променливи ставки:

- (XII) овластувањата и посебните овластувања со датумите на истекување на истите;
- (XIII) забелешките: посебните овластувања за познавање на јазик; и
- (XIV) сите останати детали кои ги бара надлежниот орган.

- (б) Со дозволата се приложува и важечко лекарско уверение, освен во случаи кога се користат права само од STDI.
- (в) Материјал. Се користи хартија од прва класа и/или друг соодветен материјал, вклучувајќи ги и пластичните картички за да се спречи или да се види секоја измена или бришење. Надлежниот орган јасно го одобрува секој запис или бришење во образецот.
- (г) Јазик. Дозволите се пишуваат на англиски јазик и, ако бараат земјите-членки, на националниот јазик (јазици) и на други јазици доколку се смета дека е соодветно.

Назив на надлежниот орган и лого <i>Competent authority's name and logo</i> (Англиски јазик и секој друг јазик определен од страна на надлежниот орган) ЕВРОПСКА УНИЈА (Само англиски јазик) ДОЗВОЛА НА (СТУДЕНТ) КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ <i>(STUDENT) AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE</i> Издадена согласно Регулатива (ЕУ) 2015/340 на Комисијата <i>Issued in accordance with Commission Regulation (EU) 2015/340</i> Оваа дозвола ги исполнува стандардите на ICAO <i>This licence complies with ICAO Standards</i> Образец 152 на EASA – Издание 1 <i>EASA Form 152 – Issue 1</i>	Услови <i>Requirements ⁽¹⁾</i> „Европска Унија“ се брише за земјите што не се земји-членки на ЕУ Големината на секоја страна е една осмина од форматот А4. <i>The size of each page shall be one-eighth A4.</i>
--	---

⁽¹⁾ Услови:

Страниците кои се однесуваат на упатствата за начинот на пополнување на дозволата на (студент) контролор на летањето, се наменети за надлежниот орган или оценувачите–испитувачите кои се посебно овластени за продолжување или обновување на посебните овластувања за одредена единица. Надлежниот орган секогаш го внесува првичното издавање на овластувањата, придружните овластувања, посебните овластувања за познавање на јазик, посебните овластувања за инструктор и оценувач–испитувач. Продолжувањето или обновувањето на посебните овластувања за одредена единица ќе ги внесе надлежниот орган или овластените оценувачи–испитувачи.

I	Земја на издавање: <i>State of issue</i>	Услови: <i>Requirements:</i>
II	Назив на дозволата: <i>Title of licence:</i>	
III	Сериски број на дозволата: <i>Serial number of the licence:</i>	Серискиот број на дозволата секогаш започнува со ознаката на ОН за земјата на издавање на дозволата, а потоа следи "Дозвола на (студент) АТСО".
IV	Име и презиме на имателот: <i>Serial number of the licence:</i>	
IVa	Датум на раѓање: <i>Date of birth:</i>	Се користи стандарден формат на датум, т.е., ден/месец/година (на пр., 31.01.2010)
XIV	Место на раѓање: <i>Place of birth:</i>	
V	Адреса на имателот, ако бара надлежниот орган: Улица, град, област, поштенски број: <i>Holder's address, if desired by the competent authority:</i> <i>Street, town, area, postal code:</i>	
VI	Државјанство на имателот: <i>Nationality of holder:</i>	Се назначува со ознаката на ОН за земјата
VII	Потпис на имателот: <i>Signature of holder:</i>	
VIII	Надлежен орган: <i>Competent Authority:</i>	
X	Потпис на службеното лице кое ја издава дозволата и дата на издавање: <i>Signature of officer issuing the licence and data of issue:</i>	
XI	Печат или жиг на надлежниот орган: <i>Seal or stamp of issuing competent authority:</i>	

IX	Важност на правата: Имателот има право да ги користи правата од следното овластување(овластувања) и придружно овластување (овластувања), по проверка на важноста: Validity of privileges: <i>The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s), when validated:</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Овластување(-а) <i>Rating(s)</i></th> <th>Дата на прво издавање <i>Date of first issue</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Придружно овластување(-а) <i>Rating endorsement(s)</i></th> <th>Датум на прво издавање <i>Date of first issue</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>	Овластување(-а) <i>Rating(s)</i>	Дата на прво издавање <i>Date of first issue</i>													Придружно овластување(-а) <i>Rating endorsement(s)</i>	Датум на прво издавање <i>Date of first issue</i>																			Услови: <i>Requirements:</i> Англиски јазик и јазик(јазици) кои ќе ги одреди надлежниот орган. Датумот на првото издавање на овластување и/или придружно овластување е датумот на успешното завршување на обуката која е релевантна за тоа овластување и/или придружно овластување.
	Овластување(-а) <i>Rating(s)</i>	Дата на прво издавање <i>Date of first issue</i>																																		
	Придружно овластување(-а) <i>Rating endorsement(s)</i>	Датум на прво издавање <i>Date of first issue</i>																																		

XIIa Овластувања и посебни овластувања со датумите на истекот на важноста*Ratings and endorsements with expiry dates*

Имателот има право да ги користи правата од следното овластување (овластувања) и придружно овластување (овластувања) во одредената единица (единици) на контролата на летање за кое има важечко посебно овластување (овластувања) за одредена единица, како што е детално наведено подолу во текстот, само ако имателот има важечко лекарско уверение:

The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s) at the air traffic services unit(s) for which current unit endorsement(s) is (are) held as detailed below, only if the holder has a valid medical certificate:

Единица (ICAO ознака) <i>Unit (ICAO indicator)(*)</i>	Сектор/позиција (*) <i>Sector/position(*)</i>	Овластување/посебно овластување <i>Rating/Endorsement</i>	Датум на истекот на важност <i>Expiry date (*)</i>	Потпис/печат на надлежниот орган или број на дозвола и потпис на оценувачот <i>Signature/stamp of the authority or licence number and signature of the assessor</i>

(*) Не се применува на дозвола на студент ATCO

Not applicable for Student ATCO Licence

Страница 5

XIIb	Останати посебни овластувања: Имателот има право да користи права од следното посебно овластување (овластувања) Other endorsements <i>The holder is entitled to exercise the privileges of the following endorsement(s)</i>	Услови: не е применливо <i>Requirements: N/A</i>								
	<table><tr><th>Посебно овластување за OJT/STDI/ оценувач <i>OJT/STDI/Assessor endorsement</i></th><th>Датум на истекот на важноста <i>Expiry Date</i></th></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>	Посебно овластување за OJT/STDI/ оценувач <i>OJT/STDI/Assessor endorsement</i>	Датум на истекот на важноста <i>Expiry Date</i>							
Посебно овластување за OJT/STDI/ оценувач <i>OJT/STDI/Assessor endorsement</i>	Датум на истекот на важноста <i>Expiry Date</i>									

XIII	Забелешки: Посебно овластување за познавање на јазик (јазици): [јазик(-ци)/ниво/датум на истек на важноста] Remarks: <i>Language proficiency endorsement(s): [language(s)/level/expiry date]</i>	Треба да се опфати и посебното овластување за познавање на јазик, нивото и датумот на истекот на важноста Овде треба да се внесат сите дополнителни информации за издавањето на дозволата.
------	--	--

Кратенки / Abbreviations

Овластувања на контролор на летањето <i>Air traffic controller ratings</i>		Услови: не е применливо <i>Requirements: N/A</i>
ADV	Аеродромска визуелна контрола Aerodrome Control Visual	
ADI	Аеродромска инструментална контрола Aerodrome Control Instrument	
APP	Приодна процедурална контрола Approach Control Procedural	
APS	Приодна надзорна контрола Approach Control Surveillance	
ACP	Обласна процедурална контрола Area Control Procedural	
ACS	Обласна надзорна контрола Area Control Surveillance	
Придружни овластувања		
AIR	Контрола на воздухоплови во лет Air Control	
GMC	Контрола на движење по земја Ground Movement Control	
TWR	Контролна кула Tower Control	
GMS	Надзорна контрола на движење по земја Ground Movement Surveillance	
RAD	Аеродромска радарска контрола Aerodrome Radar Control	
PAR	Прецизен приоден радар Precision Approach Radar	
SRA	Приод по надзорен радар Surveillance Radar Approach	
TCL	Терминална контрола Terminal Control	
OCN	Океанска контрола Oceanic Control	
Посебни овластувања во дозволата		
OJTI	Инструктор за обука на работно место On-the-job training instructor	
STDI	Инструктор за обука на синтетички уред за обука Synthetic training device instructor	
Assessor	Оценувач-испитувач Assessor	

Додаток 2 кон Анекс II

**УВЕРЕНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУКА НА
КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО (ATCO TOs)
CERTIFICATE FOR AIR TRAFFIC CONTROLLER
TRAINING ORGANIZATIONS (ATCO TOs)**

**Европска унија ⁽¹⁾
European Union**

**Надлежен орган
Competent authority**

**УВЕРЕНИЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБУКА НА
КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО (ATCO TOs)
(БРОЈ НА УВЕРЕНИЕТО/РЕФЕРЕНТЕН БРОЈ)
AIR TRAFFIC CONTROLLER TRAINING ORGANIZATION CERTIFICATE (ATCO TOs)
(CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE)**

Согласно Регулатива (ЕУ) бр. 2015/340 на Комисијата и согласно условите кои се наведени подолу, [надлежниот орган] со ова потврдува
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the [competent authority] hereby certifies

**[НАЗИВ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА ЗА ОБУКА]
[NAME OF THE TRAINING ORGANIZATION]
[АДРЕСА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА ЗА ОБУКА]
[ADDRESS OF THE TRAINING ORGANIZATION]**

како организација за обука со уверение издадено согласно Дел ATCO.OR со право да спроведува обука согласно Дел ATCO, како што е наведено во приложеното одобрение за обука.
as a Part ATCO.OR certified training organization with privileges to provide Part ATCO training, as listed in the attached training approval.

**Услови за одобрението и права:
Terms of approval and privileges:**

Ова уверение се ограничува на правата и обемот на спроведување на обука како што е наведено во приложеното одобрение за обуката.
This Certificate is limited to the privileges and the scope of providing training as listed in the attached training approval

Ова уверение важи сè додека организацијата која поседува уверение се придржува кон Дел ATCO.OR, Дел ATCO и останатите важечки прописи.
This Certificate is valid whilst the certified organization remains in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO and other applicable regulations.

Ова уверение важи согласно придржувањето кон претходно наведените услови на одобрението и правата, освен ако не вратено, заменето, ограничено, привремено одземено или повлечено.
Subject to compliance with the foregoing terms of approval and privileges, this certificate shall remain valid unless the certificate has been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked.

**Датум на издавање:
Date of issue:**

**Потпис: [Надлежен орган]
Signed: [Competent authority]**

EASA Образец 153 – Издание 1, страница 1/2
EASA Form 153 – Issue 1, Page 1/2

⁽¹⁾ „Европска Унија“ се брише за земјите кои не се земји-членки на ЕУ.

УВЕРЕНИЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО
ОДОБРЕНИЕ ЗА ОБУКА
AIR TRAFFIC CONTROLLER TRAINING ORGANIZATION CERTIFICATE
TRAINING APPROVAL

Прилог кон уверение за ATCO TO број:
Attachment to ATCO.TO certificate number:

[БРОЈ НА УВЕРЕНИЕТО/РЕФЕРЕНТЕН БРОЈ]
[CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE]

[НАЗИВ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА ЗА ОБУКА]
[NEME OF THE TRAINING ORGANIZATION]

стекнала права да ја обезбеди и спроведува следната обука согласно Дел АТСО:
has obtained the privileges to provide and conduct the following training in accordance with Part ATCO:

ТИП(-ОВИ) НА ОБУКА TYPE(S) OF TRAINING			
Тип на обука Type of training	Курс Course	Придружни овластувања ⁽¹⁾ Rating endorsements ⁽¹⁾	Забелешки ⁽²⁾ Remarks ⁽²⁾
☐ Почетна обука за АТСО ATCO Initial training	☐ Основна обука Basic training	не е применливо n/a	
	☐ Обука за овластување ⁽³⁾ Rating training ⁽³⁾ ----- -----		
☐ Обука за АТСО за одредена единица ATCO Unit training\	----- ⁽⁴⁾ -----		
☐ Континуирана обука на АТСО ATCO Continuation training	☐ Обука за освежување на знаењето на АТСО ATCO Refresher training	не е применливо n/a	
	☐ Обука за конверзија ⁽⁵⁾ ATCO Conversion training ⁽⁵⁾	не е применливо n/a	
☐ Обука на инструкторот за практична обука Practical instructor training	не е применливо n/a	не е применливо n/a	
		не е применливо n/a	
☐ Обука за оценувач–испитувач Assessor training	не е применливо n/a	не е применливо n/a	
		не е применливо n/a	

Одобрението за овој курс за обука важи сè додека:

- (а) уверението за АТСО ТО не се врати, замени, ограничи, привремено одземе или повлече; и
- (б) сите активности се вршат согласно Дел АТСО.ОР, Дел АТСО, други важечки прописи, и, по потреба, согласно постапките во документацијата на организацијата како што се бара согласно Дел АТСО.ОР.:

This training course approval is valid as long as:

- ⁽¹⁾ Надлежниот орган ги утврдува придружните овластувања согласно АТСО.В.015 за кои се спроведува обуката, ако е соодветно.
- ⁽²⁾ Секогаш кога е потребно.
- ⁽³⁾ Надлежниот орган ги утврдува овластувањата согласно АТСО.В.010 за кои се спроведува обука.
- ⁽⁴⁾ Надлежниот орган ги утврдува посебните овластувања за одредена единица, за кои се спроведува обука.
- ⁽⁵⁾ Не е општа обука, се спроведува по потреба, *ad hoc*, по добивање на посебно одобрение од надлежниот орган.

- (a) *the ATCO certificate has not been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked; and*
- (b) *all operations are conducted in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO, other applicable regulations, and, when relevant, with the procedures in the organisation's documentation as required by Part ATCO.OR.*

Датум на издавање:

Date of issue:

Потпис: [надлежен орган]

Signed: [Competent authority]

За земјата-членк/EASA

For the Member State/EASA

Додаток 3 кон Анекс II

УВЕРЕНИЕ ЗА ОВЛАСТЕНИ ЛЕКАРИ ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ (AMEs) ⁽¹⁾
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs) ⁽¹⁾

Европска унија ⁽²⁾
European Union

Надлежен орган
Competent authority

УВЕРЕНИЕ ЗА ОВЛАСТЕН ЛЕКАР ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ (AMEs)
УВЕРЕНИЕ [БРОЈ/РЕФЕРЕНТЕН БРОЈ]

AERO-MEDICAL EXAMINER CERTIFICATE
CERTIFICATE [NUMBER/REFERENCE]

Согласно Регулатива (ЕУ) бр. 2015/340 на Комисијата и согласно условите кои се наведени подолу, [надлежниот орган] со ова потврдува
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the [competent authority] hereby certifies

[ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НА ОВЛАСТЕНИОТ ЛЕКАР ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ]
[NAME OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

[АДРЕСА НА ОВЛАСТЕНИОТ ЛЕКАР ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ]
[ADDRESS OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

како овластен лекар за проценка на здравствената способност
as aero-medical examiner

УСЛОВИ:

1. Ова уверение се ограничува на правата кои се наведени во прилогот на ова уверение за АМЕ;
2. Со ова уверение се бара придржување кон правилата за спроведување и процедурите кои се наведени во Дел MED и/или во ATCO.MED, што е соодветно;
3. Ова уверение важи три години до [xx/yy/yyyy ⁽³⁾] во зависност од придржувањето кон условите наведени во Дел MED и/или во Дел ATCO.MED, што е соодветно, освен ако истото не се врати, замени, привремено одземе или повлече.

CONDITIONS:

1. *This certificate is limited to the privileges specified in the attachment to this AME certificate;*
2. *This certificate requires compliance with the requirements with the implementing rules and procedures specified in Part MED and/or ATCO.MED as appropriate.*
3. *This certificate shall remain valid for a period of three years until [xx/yy/yyyy ⁽³⁾] subject to compliance with the requirements of Part MED and/or Part ATCO.MED as appropriate unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

Датум на издавање:
Date of issue:

Потпис: [надлежен орган]
Signature: [Competent authority]

⁽¹⁾ EASA Образец 148 – издание 1

⁽²⁾ „Европска Унија“ се брише за земјите кои не се земји-членки на ЕУ.

⁽³⁾ Датум на истекот на важноста: ден/месец/година

УВЕРЕНИЕ ЗА ОВЛАСТЕНИ ЛЕКАРИ ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ (AMEs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs)

Прилог кон уверение за АМЕ број:
Attachment to AME certificate number:

ПРАВА И ОБЕМ
PRIVILEGES AND SCOPE

[Име и академско звање на овластениот лекар за проценка на здравствената способност] стекнал право(-а) да врши воздухопловно-медицински прегледи и процени за издавање на лекарски уверенија како што е наведено во табелата подолу и да ги издава овие лекарски уверенија за:

[Name and academic title of the aero – medical examiner] has obtained the privilege(s) to undertake aero-medical examinations and assessments for the issuance of medical certificates as stated in the table below and to issue these medical certificates for:

LAPL <i>LAPL</i>	[да/датум] <i>[yes/date]</i>
Класа 2 <i>Class 2</i>	[да/датум] <i>[yes/date]</i>
Продолжување/обновување за класа 1 <i>Class 1 revalidation/renewal</i>	[да/датум]/[не] <i>[yes/date]/[no]</i>
Продолжување/обновување за класа 3 <i>Class 3 revalidation/renewal</i>	[да/датум]/[не] <i>[yes/date]/[no]</i>

Датум на издавање:
Date of issue:

Потпис: [надлежен орган]
Signature: [Competent authority]

Додаток 4 кон Анекс II

УВЕРЕНИЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТРИ (AeMCs) ⁽¹⁾
CERTIFICATE FOR AERO–MEDICAL CENTRES (AeMCs) ⁽¹⁾

Европска унија ⁽²⁾
European Union ⁽²⁾

Надлежен орган
Competent authority

УВЕРЕНИЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР
УПАТУВАЊЕ
AERO–MEDICAL CENTRE CERTIFICATE
REFERENCE

Согласно Регулатива (ЕУ) бр. 2015/340 на Комисијата и согласно условите кои се наведени подолу, [надлежниот орган] со ова потврдува
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the [competent authority] hereby certifies

[НАЗИВ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА]
[NAME OF THE ORGANISATION]

[АДРЕСА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА]
[ADDRESS OF THE ORGANISATION]

како овластен воздухопловно–медицински центар согласно Дел ОРА со права и обем на активности
како што е наведено во приложените услови на одобрението.
as a Part ORO certified aero–medical centre with the privileges and the scope of activities as listed in the attached terms of approval.

УСЛОВИ:

1. Ова уверение се ограничува на обемот на делот од одобрението за одобрениот прирачник на организацијата;
2. Со ова уверение се бара придржување кон процедурите кои се наведени во документацијата на организацијата согласно Дел ОРА.
3. Ова уверение важи во зависност од придржувањето кон условите наведени во Дел ОРА, освен ако истото не се врати, замени, привремено одземе или повлече.

CONDITIONS:

1. *This certificate is limited to the scope of approval section of the approved organisation manual;*
2. *This certificate requires compliance with the procedures specified in the organisation documentation as required by Part ORO.*
3. *This certificate shall remain valid subject to compliance with the requirements of Part ORO unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

Датум на издавање:
Date of issue:

Потпис: [надлежен орган]
Signature: [Competent authority]

⁽¹⁾ EASA Образец 146 – издание 1

⁽²⁾ „Европска Унија“ се брише за земјите кои не се земји–членки на ЕУ.

АНЕКС III

ДЕЛ ATCO.OR

УСЛОВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ И ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИТЕ ЦЕНТРИ

ПОДДЕЛ А

ОПШТИ УСЛОВИ

ATCO.OR.A.001 Обем

Во овој дел, наведен во овој Анекс, се утврдуваат условите кои се важечки за организациите за обука на контролорите на летањето и воздухопловно–медицинските центри со цел да се добие и одржи уверение согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива.

ПОДДЕЛ В

УСЛОВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ

ATCO.OR.B.001 Поднесување на барање за уверение на организација за обука

- (а) Условите за уверение на организација за обука се поднесуваат навремено до надлежниот орган со цел да му се овозможи на надлежниот орган да го процени барањето. Барањето се доставува согласно процедурата која ја воспоставил надлежниот орган.
- (б) Подносителите на барање за прво уверение докажуваат пред надлежниот орган како тие ќе се придржуваат кон условите утврдени во Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива.
- (в) Барањето за уверение за организација за обука ги опфаќаат следните информации:
 - (1) име и адреса на подносителот на барањето;
 - (2) адреса(-ите) на деловното седиште(-а) (вклучувајќи го, каде е соодветно, и списокот на одредените единици на АТС), ако адресата е различна од адресата на подносителот на барањето која е наведена погоре во точка (а);
 - (3) имиња и детали за контакт:
 - (i) на одговорниот раководител;
 - (ii) раководителот на организацијата за обука, доколку не е лицето наведено погоре во (i);
 - (iii) лицето, односно лицата, кои организацијата за обука ги именувала како лица за контакт (координатори), за комуникација со надлежниот орган;
 - (4) датум на планираниот почеток на активностите или измените;
 - (5) список на типовите на обука што треба да се спроведува и најмалку по еден курс за обука од секој тип на обука што се планира да се спроведува;
 - (6) изјавата за придржување кон важечките услови ја потпишува одговорниот раководител, со наведување дека организацијата за обука постојано се придржува кон условите;

- (7) процесите на системот за управување; и
- (8) датум на поднесување на барањето.

ATCO.OR.B.005 Начини за придржување

- (а) Организација може да користи алтернативни начини за придржување кон АМС, кои ги усвоила Агенцијата, за да воспостави придржување кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива.
- (б) Кога организација сака да користи алтернативни начини за придржување, таа, пред да ги спроведе истите, му доставува на надлежниот орган комплетен опис на алтернативните начини за придржување. Во описот се опфатени сите ревизии на прирачниците или процедурите кои може да се релевантни, како и процената со која се докажува придржувањето кон Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и нејзините правила за спроведување.
- (в) Организацијата може да ги спроведува овие алтернативни начини за придржување со претходно одобрение од надлежниот орган и по приемот на известувањето како што е пропишано во ATCO.AR.A.015(г).

ATCO.OR.B.010 Услови на одобрението и права на организацијата за обука врз основа на уверението

- (а) Организациите за обука се придржуваат кон обемот и правата кои се утврдени во условите на одобрението што е приложено кон уверението на организацијата.
- (б) Со цел да се обезбеди дека се исполнети важечките услови наведени во Поддел D од Анекс I (Дел ATCO), правото да се спроведува обука за одредена единица и континуирана обука се дава само на организациите за обука кои:
 - (1) имаат уверение за давање на услуги на контролата на летањето; или
 - (2) имаат склучено посебен договор со давателот на АТС.

ATCO.OR.B.015 Измени во организацијата за обука

- (а) За измените во организацијата кои влијаат врз уверението или врз условите на одобрението на организацијата за обука или кој било друг важен елемент од системите за управување од организацијата за обука потребно е претходно одобрение од надлежниот орган.
- (б) Организациите за обука се договараат со нивните надлежни органи за измените за кои е потребно претходно одобрение покрај оние наведени во точка (а).
- (в) За кои било измени за кои е потребно претходно одобрение согласно наведеното во точките (а) и (б), организацијата за обука поднесува барање за и добива одобрение кое го издава надлежниот орган. Барањето се доставува пред воведување на каква и да е измена со цел да му се овозможи на надлежниот орган да го утврди постојаното придржување кон оваа регулатива и да го измени, ако е потребно, уверението на организацијата за обука како и соодветните услови на одобрението кое се приложува кон истото.

Организациите за обука му ја доставуваат на надлежниот орган севкупната релевантна документација.

Измените се спроведуваат само по добивање на формално одобрение од надлежниот орган согласно ATCO.AR.E.010.

За време на вакви измени, ако е соодветно, организациите за обука работат согласно условите пропишани од надлежниот орган.

- (г) Со цел да се добие одобрение, надлежниот орган веднаш се известува за измените на елементите наведени во точка (а) настанати заради непредвидливи околности.
- (д) Управувањето со, и известувањето до надлежниот орган за, сите измени за кои не е потребно претходно одобрение се врши како што е дефинирано во процедурата која ја одобрил надлежниот орган согласно ATCO.AR.E.010.
- (ѓ) Организациите за обука го известуваат надлежниот орган кога ќе прекинат со своите активности.

ATCO.OR.B.020 Континуирана важност

- (а) Уверението на организација за обука важи сè додека уверението не се врати или не се повлече и сè додека организацијата за обука се придржува кон условите наведени во Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 и оваа регулатива, земајќи ги предвид одредбите кои се однесуваат на постапувањето со наодите согласно ATCO.OR.B.030.
- (б) Уверението се враќа кај надлежниот орган веднаш по неговото повлекување или по прекинување на сите активности.

ATCO.OR.B.025 Пристап до просториите и податоците на организација за обука

Организацијата за обука и подносителите на барање за уверение за организација за обука му овозможуваат пристап на секое лице кое е овластено од или делува во име на надлежниот орган до соодветните простории заради преглед на потребната евиденција, податоци, процедури и кои било друг материјал кој е релевантен за извршување на задачите на надлежниот орган.

ATCO.OR.B.030 Наоди

По приемот на известувањето за наоди, кое го издава надлежниот орган согласно ATCO.AR.E.015, организацијата за обука:

- (а) ја утврдува причината за наодот;
- (б) го дефинира акциониот план за поправни мерки; и
- (в) докажува пред надлежниот орган дека поправните мерки се спроведени во рокот кој е договорен со тој надлежен орган како што е дефинирано во ATCO.AR.E.015.

ATCO.OR.B.035 Моментална реакција на проблем поврзан со безбедноста

Организацијата за обука ја спроведува секоја безбедносна мерка која надлежниот орган ја наложил согласно ATCO.AR.C.001(a)(3) за активностите на организацијата за обука.

ATCO.OR.B.040**Пријавување на настани**

- (а) Организацијата за обука која спроведува обука на работно место го известува надлежниот орган, и која било друга организација за која државата на операторот бара да биде известена, за секоја несреќа, сериозен инцидент и настан како што е дефинирано во Регулатива (ЕУ) бр. 996/2010 на Европскиот парламент и на Советот ⁽¹⁾, а кои произлегуваат од нивните активности за обука.
- (б) Пријавите се доставуваат што е можно поскоро, но во секој случај во рок од 72 часа откако организацијата за обука ја утврдила состојбата на која се однесува пријавата, освен ако тоа не е можно заради исклучителни околности.
- (в) Ако е соодветно, организациите за обука подготвуваат дополнителен извештај во кој ги наведуваат деталите за мерките кои тие планираат да ги преземат заради спречување на слични настани во иднина, штом ќе се утврдат овие мерки.
- (г) Без да е во спротивност со наведеното во Регулатива (ЕУ) бр. 996/2010 и Регулатива (ЕУ) бр. 376/2014, пријавите споменати во точките (а), (б) и (в) се изготвуваат во облик и на начин што ги утврдил надлежниот орган и ги содржат сите важни информации за состојбата што ѝ е позната на организацијата.

ПОДДЕЛ С***УПРАВУВАЊЕ ВО ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ОБУКА НА КОНТРОЛОРИ НА ЛЕТАЊЕТО*****ATCO.OR.C.001****Систем за управување во организација за обука**

Организациите за обука воспоставуваат, спроведуваат и одржуваат систем за управување, кој го опфаќа следното:

- (а) јасно дефинирани линии на одговорноста и овластувањата во целата организација, вклучувајќи ја и директната одговорност на безбедноста на одговорниот раководител;
- (б) опис на сите начела на организацијата што се однесуваат на безбедноста, што се нарекува политика на безбедноста;
- (в) утврдување на опасностите на воздухопловната безбедност, кои се последица од активностите на организацијата за обука, нивната процена и управувањето со поврзаните ризици, вклучувајќи ги и активностите за намалување на ризиците и проверката на нивната ефикасност;
- (г) одржување на обученоста и компетентноста на персоналот за извршување на нивните задачи;
- (д) документација за сите клучни процеси на системот за управување, вклучувајќи го и процесот за запознавање на персоналот со нивните одговорности и процедурата за на оваа документација;
- (ф) функција за следење на придржувањето на организацијата кон важните услови. Следењето на придржувањето опфаќа и систем за повратни информации за наодите до одговорниот раководител за да се обезбеди ефикасно спроведување на поправните мерки, ако е потребно.

⁽¹⁾ Регулатива (ЕУ) бр. 996/2010 на Европскиот парламент и на Советот од 20 октомври 2010, за истражување и спречување на несреќи и инциденти во цивилното воздухопловство и за укинување на Директива 94/56/ЕЗ (Сл. весник L 295, 12.11.2010, стр. 1).

- (е) систем за управување е пропорционален на големината на организацијата и нејзините активности, имајќи ги предвид опасностите и поврзаните ризици кои се својствени за овие активности.

ATCO.OR.C.005 Договорни активности

- (а) Организациите за обука обезбедуваат дека при склучување договор за или набавка на кои било делови од нивните активности, договорената или купената активност или дел од активността се во склад со важечките услови.
- (б) Кога организација за обука склучува договор за кој било дел од нејзината активност со организација која самата нема уверение согласно оваа регулатива за вршење на таа активност, организацијата со која се склучува договорот работи согласно условите на одобрението кое се содржи во уверението кое ѝ е издадено на организацијата за обука која го склучува договорот. Организацијата за обука која го склучува договорот обезбедува дека на надлежниот орган му се дава пристап во организацијата со која се склучува договорот за да се утврди постојаното придржување кон важечките услови.

ATCO.OR.C.010 Услови за персоналот

- (а) Организацијата за обука именува одговорен раководител.
- (б) Организацијата за обука именува лице или лица кои се одговорни за обуката. Ова лице или лица се крајно одговорни пред одговорниот раководител.
- (в) Организациите за обука имаат доволен број на квалификуван персонал за планираните задачи и активности кои треба да се извршуваат согласно важечките услови.
- (г) Организациите за обука водат евиденција за инструкторите за настава по теоретско познавање, која ги опфаќа и нивните професионални квалификации, соодветното знаење и искуство, како и нивната документација, процена на техниките на настава и предметите за кои имаат право да вршат настава.
- (д) Организациите за обука воспоставуваат процедура за одржување на компетентноста на инструкторите за настава по теоретско познавање.
- (ѓ) Организациите за обука обезбедуваат дека инструкторите по практична настава и оценувачите успешно ја завршиле обуката за освежување на знаењето со цел продолжување на нивното соодветно посебно овластување.
- (е) Организациите за обука водат евиденција на лицата кои се квалификувани за процена на компетентноста на инструкторите за практична настава и на компетентноста на оценувачите согласно ATCO.C.045, заедно со нивните соодветни посебни овластувања.

ATCO.OR.C.015 Простории и опрема

- (а) Организациите за обука располагаат со простории кои им овозможуваат спроведување и управување со сите планирани задачи и активности согласно оваа регулатива.
- (б) Организацијата за обука обезбедува дека синтетичките уреди за обука се во склад со важечките спецификации и услови соодветни на задачата.

- (в) За време на обуката на работно место, организацијата за обука обезбедува дека инструкторот располага со исти информации како и лицето кое е на обука за ОЈТ и со средства за моментална интервенција.

ATCO.OR.C.020 Водење на евиденција

- (а) Организациите за обука водат детална евиденција за лицата кои се на обука или кои завршиле обука, за да покажат дека се исполнети сите услови за курсевите за обука.
- (б) Организациите за обука воспоставуваат и одржуваат систем за водење на евиденција на професионалните квалификации и процени на техниките на обука на инструкторите и оценувачите, како и на предметите кои имаат право да ги предаваат, ако е соодветно.
- (в) Евиденциите кои се бараат во точките (а) и (б) се чуваат најмалку пет години согласно важечкиот национален закон за заштита на податоците:
- (1) откако лицето кое е на обука ќе го заврши курсот; и
 - (2) откако инструкторот или оценувачот ќе престанат да ја извршуваат задачата за организацијата за обука, ако е применливо.
- (г) Процесот на архивирање, вклучувајќи го и форматот на евиденцијата прецизно се наведуваат во системот за управување на организацијата за обука.
- (д) Евиденцијата се чува на обезбеден начин.

ATCO.OR.C.025 Финансирање и осигурување

Организациите за обука докажуваат дека имаат на располагање доволно финансиски средства за вршење на обуката согласно оваа регулатива и дека активностите се доволно покриени со осигурување согласно природата на обуката која се спроведува и дека активностите може да се вршат согласно оваа регулатива.

ПОДДЕЛ D

УСЛОВИ ЗА КУРСЕВИ ЗА ОБУКА И ЗА ПЛАНОВИ ЗА ОБУКА

ATCO.OR.D.001 Услови за курсеви за обука и за планови за обука

Организациите за обука изготвуваат:

- (а) планови за обуката и курсеви на обуката кои се поврзани со типот(-вите) на обука која се спроведува согласно условите кои се пропишани во Анекс I (Дел АТСО), Поддел D;
- (б) предмети, цели на предметите, теми и поднаслови за придружните овластувања согласно условите кои се пропишани во Анекс I (Дел АТСО);
- (в) начини за проценувања согласно АТСО.D.090(а)(3) и АТСО.D.095(а)(3).

ATCO.OR.D.005 Резултати од испитите и процените и уверенија

- (а) Организацијата за обука му ги дава на увид на кандидатот неговите резултати од испитите и процените и, на барање на кандидатот, издава уверение со неговиот резултат од испитите и процените.
- (б) По успешно завршување на почетната обука, или обуката за овластување за стекнување на дополнително овластување, организацијата за обука издава уверение.
- (в) Уверение за завршена почетна обука се издава само на барање на кандидатот ако се завршени сите предмети, теми и поднаслови кои се содржат во Додаток 2 кон Анекс I и ако кандидатот успешно ги положил соодветните испити и процени.

ПОДДЕЛ Е

УСЛОВИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНО–МЕДИЦИНСКИТЕ ЦЕНТРИ

ATCO.OR.E.001 Воздухопловно–медицински центри

Воздухопловно–медицинските центри (AeMCs) ги применуваат одредбите наведени во Поддел ORA.AeMC од Анекс VII кон Регулатива (ЕУ) бр. 290/2012 на Комисијата ⁽¹⁾, со тоа што:

- (а) сите упатувања за класа 1 се заменуваат со класа 3; и
- (б) сите упатувања за Дел MED се заменуваат со Дел.ATCO.MED.

⁽¹⁾ Регулатива (ЕУ) бр. 290/2012 на Комисијата од 30 март 2012 година за изменување на Регулатива (ЕУ) бр. 1178/2011 за утврдување на техничките услови и административните постапки во врска со членовите на екипаж во цивилното воздухопловство согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот (Сл. весник L 100, 5.4.2012, стр. 1).

АНЕКС IV

ДЕЛ ATCO.MED

УСЛОВИ ЗА ЗДРАВСТВЕНА СПОСОБНОСТ НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ

ПОДДЕЛ A

ОПШТИ УСЛОВИ

ОДДЕЛ I

Општо

ATCO.MED.A.001 Надлежен орган

За целите на овој дел, надлежен орган е:

- (а) за воздухопловно–медицинските центри (AeMCs):
 - (1) органот кого го определила земјата–членка во која се наоѓа главното деловно седиште на AeMC;
 - (2) Агенцијата, ако AeMC се наоѓа во трета земја.
- (б) за овластените лекари за процена на здравствената способност (AMEs):
 - (1) органот кого го определила земјата–членка во која се наоѓа главното место за вршење на дејноста на AMEs;
 - (2) ако главното место за вршење на дејноста на AME се наоѓа во трета земја, надлежниот орган кого го определила земјата–членка во која AME го поднесува барањето за издавање на уверението.

ATCO.MED.A.005 Обем

Во овој дел, наведен во овој анекс, се утврдуваат условите за:

- (а) издавање, периодот на важноста, продолжување и обновување на лекарско уверение кое е потребно за користење на правата од дозвола на контролор на летање или од дозвола на студент–контролор на летање, со исклучок на инструкторот на синтетички уред за обука; и
- (б) за издавање на уверение на AMEs за издавање на лекарски уверенија – класа 3.

ATCO.MED.A.010 Дефиниции

За потребите на овој дел, се применуваат следните дефиниции:

- (а) „акредитиран медицински заклучок (accredited medical conclusion)" е заклучокот на еден или повеќе медицински стручњаци, кој е прифатлив за надлежниот орган за издавање на дозволи, а кој е донесен врз основа на објективни и недискриминирачки критериуми за целите на

случајот за кој станува збор, во консултација со оперативни стручњаци или други стручњаци, по потреба, вклучувајќи и процена на оперативниот ризик;

- (б) „воздухопловно–медицинска проценка (aero–medical assessment)" е заклучокот за здравствената способност на подносител на барање, врз основа на процената на медицинската анамнеза на подносителот на барањето и воздухопловно–медицинските прегледи кои се бараат во овој дел и дополнителните прегледи и медицинските испитувања, по потреба;
- (в) „воздухопловно–медицински преглед (aero–medical examination)" е преглед, палпација, перкусија, аускултација или друг начин на испитување посебно за утврдување на здравствената способност за користење на правата од дозволата;
- (г) „специјалист за очи (eye specialist)" е офталмолог или специјалист за вид квалификуван за оптометрија и обучен да препознае патолошки состојби;
- (д) „испитување (investigation)" е проценка на сомнителна патолошка состојба на подносител на барање преку прегледи и испитувања за да се потврди постоење или непостоење на истата;
- (ф) „надлежен орган за издавање на дозволи (licensing authority)" е надлежниот орган на земјата–членка, кој ги издал дозволите, или до кој лице поднесува барање за издавање на дозвола, или, кога лицето сè уште не поднело барање за издавање на дозвола, надлежниот орган согласно овој дел;
- (е) „ограничување (limitation)" е состојба наведена во лекарското уверение во склад со која се постапува при користење на правата од дозволата;
- (ж) „грешка на рефракција (refractive error)" е отстапување од еметропија која се мери во диоптрии во меридијанот со најголема аметропија, мерено со стандардни методи;
- (з) „значително (significant)" е степен на здравствена состојба, чие влијание би го спречило безбедното користење на правата од дозволата.

ATCO.MED.A.015 Лекарска тајна

Сите лица кои се вклучени во воздухопловно–медицинските прегледи, воздухопловно–медицинските процени и издавање на уверенија обезбедуваат дека лекарската тајна се почитува за цело време.

ATCO.MED.A.020 Намалување на здравствената способност

- (а) Имателите на дозволи не смеат никогаш да ги користат правата од своите дозволи кога:
 - (1) се свесни за какво било намалување на својата здравствена способност, кое може да ги оневозможи безбедно да ги користат своите права;
 - (2) земаат или користат каков било препишан или непрепишан лек, кој најверојатно може да влијае врз безбедното користење на правата од дозволата;
 - (3) подлежат на каков било медицински, хируршки или друг третман кој може да влијае врз безбедното користење на правата од дозволата.
- (б) Покрај ова, имателите на лекарско уверение класа 3, веднаш и пред да ги користат правата од нивните дозволи, бараат воздухопловно–медицински совет кога:

- (1) им била извршена хируршка интервенција или инвазивна постапка;
- (2) започнале со редовно користење на какви било лекови;
- (3) претрпеле каква било поголема повреда, која вклучува неспособност за користење на правата од дозволата;
- (4) имале каква било болест, која вклучува неспособност за користење на правата од дозволата;
- (5) се бремени;
- (6) биле примени во болница или на клиника;
- (7) за првпат им се потребни корективни леќи;

Во овие случаи АеМС или АМЕ ја проценува здравствената способност на имателот на дозволата или на студент-контролор на летањето и одлучува дали тие се способни да продолжат да ги користат нивните права.

ATCO.MED.A.025 Обврски на АеМС и АМЕ

- (а) При вршење на воздухопловно-медицински прегледи и процени како што се бара во овој дел, АеМС или АМЕ:
 - (1) обезбедуваат дека може да се воспостави комуникација со подносителот на барањето без никакви јазични бариери;
 - (2) го запознаваат подносителот на барањето со последиците на давање на нецелосни, неточни или лажни изјави за својата медицинска анамнеза;
 - (3) го известуваат надлежниот орган за издавање на дозволи дали подносителот на барањето дава нецелосни, неточни или лажни изјави за својата медицинска анамнеза;
 - (4) го известуваат надлежниот орган за издавање на дозволи дали подносителот на барањето го повлекол барањето за лекарско уверение во која било фаза на постапката;
- (б) По завршување на воздухопловно-медицинските прегледи и процени, АеМС и АМЕ:
 - (1) го известуваат подносителот на барањето дали е способен, неспособен или се упатува кај надлежниот орган кој издава дозволи;
 - (2) го известуваат подносителот на барањето за секое ограничување кое се внесува во лекарското уверение; и
 - (3) ако подносителот на барањето е оценет како неспособен, го известуваат за неговото право за преиспитување на одлуката; и
 - (4) до надлежниот орган кој издава дозволи веднаш доставуваат потпишан, или електронски заверен, извештај кој содржи детални резултати од воздухопловно-медицинскиот преглед и проценка за лекарското уверение и примерок од образецот на барањето, образецот од прегледите и од лекарското уверение; и

- (5) го известуваат подносителот на барањето за неговите одговорности во случај на намалување на здравствената способност како што е наведено во ATCO.MED.A.020.
- (в) AeMCs и AMEs водат детална евиденција за воздухопловно–медицинските прегледи и процени кои се извршени согласно овој дел и за резултатите од истите, за период од најмалку 10 години, или за период кој е утврден во националните закони и други прописи доколку овој период е подолг.
- (г) AeMCs и AMEs му ги доставуваат на медицинскиот проценувач на надлежниот орган, на барање, сите воздухопловно–медицински податоци и извештаи, како и сите други важни информации кога е потребно за:
- (1) издавање на лекарско уверение;
 - (2) работи поврзани со надзорот;

ОДДЕЛ 2

Услови за лекарски уверенија

ATCO.MED.A.030 Лекарски уверенија

- (а) Подносителите на барање за и имателите на дозвола на контролор на летањето, или студент–контролор на летањето имаат лекарско уверение класа 3.
- (б) Имател на дозвола не смее никогаш да има повеќе од едно лекарско уверение кое е издадено согласно овој дел.

ATCO.MED.A.035 Барање за лекарско уверение

- (а) Условите за лекарско уверение се поднесуваат на образец кој го воспоставил надлежниот орган.
- (б) Подносителите на барање за лекарско уверение им доставуваат на AeMC или AME:
- (1) доказ за нивниот идентитет;
 - (2) потпишана изјава:
 - (i) за медицински факти кои се однесуваат на медицинската анамнеза;
 - (ii) за тоа дали порано поднесувале барање за лекарско уверение или дали биле на воздухопловно–медицински преглед за лекарско уверение и, ако биле, кај кого се прегледувале и со какви резултати;
 - (iii) за тоа дали некогаш биле оценети како неспособни или дали некогаш лекарското уверение им било привремено одземено или повлечено.
- (в) Кога поднесуваат барање за продолжување или обновување на лекарското уверение, подносителите на барањето пред почеток на соодветниот воздухопловно–медицински преглед на AeMC или AME им го доставуваат последното лекарско уверение.

ATCO.MED.A.040 Издавање, продолжување и обновување на лекарски уверенија

- (а) Лекарско уверение се издава, продолжува или обновува само откако ќе се завршат потребните воздухопловно–медицински прегледи и процени и кога кандидатот е оценет како способен.
- (б) Прво издавање:
Првите лекарски уверенија – класа 3 ги издава АеМС.
- (в) Продолжување и обновување:
Лекарските уверенија класа – 3 ги продолжува или обновува АеМС или АМЕ.
- (г) АеМС или АМЕ издаваат, продолжуваат или обновуваат лекарско уверение само ако:
 - (1) кандидатот им доставил целосна медицинска историја и, на барање на АеМС или АМЕ, резултати од воздухопловно–медицинските прегледи и испитувања кои ги извршил лекар на кандидатот или некој друг лекар–специјалист; и
 - (2) АеМС или АМЕ вршат воздухопловно–медицинска процена врз основа на воздухопловно–медицинските прегледи и испитувања кои се потребни за да се потврди дека кандидатот ги исполнува сите релевантни услови наведени во овој дел.
- (д) АМЕ, АеМС или во случај на упатување, надлежниот орган кој издава дозволи може да побараат од кандидатот да направи дополнителни лекарски прегледи или испитувања кога е клинички индицирано, пред да се издаде, продолжи или обнови лекарското уверение.
- (ѓ) Надлежниот орган кој издава дозволи може да издаде или повторно да издаде лекарско уверение, што е соодветно, ако:
 - (1) станува збор за случај кој е упатен;
 - (2) утврдил дека се потребни корекции на информациите во уверението, во кој случај се повлекува неточното лекарско уверение.

**ATCO.MED.A.045 Период на важност, продолжување и обновување
на лекарски уверенија**

- (а) **Период на важност:**
 - (1) Лекарските уверенија – класа 3 важат 24 месеци.
 - (2) Периодот на важноста на лекарските уверенија – класа 3 се намалува на 12 месеци за иматели на дозволи што наполниле 40 години. Лекарско уверение кое е издадено пред да наполни 40 години, престанува да важи кога имателот на дозвола ќе наполни 40 години.
 - (3) Периодот на важноста на лекарско уверение, вклучително кој било односен преглед или посебно испитување:
 - (i) се одредува од староста на кандидатот на денот на вршење на воздухопловно–медицински преглед; и

- (ii) се пресметува од датумот на воздухопловно–медицинскиот преглед во случај на прво издавање и обновување, а во случај на продолжување од датумот на истекување на важноста на претходното лекарско уверение.

(б) Продолжување

Воздухопловно–медицинските прегледи и процени за продолжување на лекарско уверение може да се вршат 45 дена пред истекот на важноста на лекарското уверение.

(в) Обновување

- (1) Ако имателот на лекарско уверение не се придржува кон наведеното во точка (б), потребно е да се изврши воздухопловно–медицински преглед и проценка.
- (2) Ако е изминат периодот на важноста на лекарското уверение:
 - (i) помалку од 2 години, се врши рутински воздухопловно–медицински преглед за продолжување; или
 - (ii) повеќе од 2 години, АеМС или АМЕ, по проценка на воздухопловно–медицинските податоци на кандидатот, врши само воздухопловно–медицински преглед за обновување;
 - (iii) повеќе од 5 години, се применуваат условите за воздухопловно–медицински прегледи за прво издавање, а процената се заснова врз условите за продолжување.

ATCO.MED.A.046 Привремено одземање или повлекување на лекарско уверение

- (а) По повлекување на лекарското уверение, имателот веднаш го враќа лекарското уверение кај надлежниот орган за издавање на дозволи.
- (б) По привремено одземање на лекарското уверение, имателот го враќа лекарското уверение кај надлежниот орган за издавање на дозволи, на барање на органот.

ATCO.MED.A.050 Упатување

Ако кандидат за лекарско уверение – класа 3 се упати кај надлежниот орган за издавање на дозволи согласно наведеното во ATCO.MED.B.001, АеМС или АМЕ ја испраќаат соодветната медицинска документација до надлежниот орган за издавање на дозволи.

ПОДДЕЛ В

УСЛОВИ ЗА ЛЕКАРСКИ УВЕРЕНИЈА НА КОНТРОЛОРИТЕ НА ЛЕТАЊЕ

ОДДЕЛ 1

Општо

ATCO.MED.B.001 Ограничувања на лекарските уверенија

- (а) Ограничувања на лекарски уверенија – класа 3:
- (1) Ако кандидатот не ги исполнува во целост условите за лекарско уверение – класа 3, но се смета дека нема да го загрози безбедното користење на правата од дозволата, АеМС или АМЕ:
 - (i) го упатуваат кандидатот кај надлежниот орган за издавање на дозволи да донесе одлука за неговата здравствена способност, како што е наведено во овој поддел; или
 - (ii) во случаи кога упатувањето кај надлежниот орган за издавање на дозволи не е наведено во овој поддел, проценуваат дали кандидатот е способен безбедно да ги извршува своите должности кога се придржува кон едно или повеќе ограничувања кои се впишани во лекарското уверение, и, по потреба, го издаваат лекарското уверение со ограничување(-а).
 - (2) АеМС или АМЕ може да продолжат или обноват лекарско уверение со истото ограничување без да го упатат кандидатот кај надлежниот орган за издавање на дозволи.
- (б) Кога се проценува дали е потребно ограничување, посебно се зема предвид:
- (1) дали акредитираниот медицински заклучок укажува дека во посебни околности неможноста на кандидатот да исполни услов, без разлика дали е нумеричко или поинакво, е таква што користењето на правата од дозволата нема да го загрози безбедното користење на правата од дозволата;
 - (2) искуството на кандидатот кое е соодветно на работата која ја врши.
- (в) Оперативни ограничувања
- (1) Надлежниот орган, заедно со давателот на услуги на воздухопловната навигација, ги утврдува оперативните ограничувања кои може да се применат во специфичното оперативно опкружување за кое станува збор.
 - (2) Само надлежниот орган за издавање на дозволи ги внесува соодветните оперативни ограничувања во лекарското уверение.
- (г) Кои било други ограничувања може да се наметнат на имателот на лекарско уверение, ако е потребно за да се обезбеди безбедно користење на правата од дозволата.
- (д) Секое ограничување наметнато на имателот на лекарско уверение се наведува во истото.

ОДДЕЛ 2

Услови за здравствена способност за лекарски уверенија – класа 3

ATCO.MED.B.005 Општо

Кандидатите не смеат да имаат ништо од наведеното што би предизвикало одреден степен на функционална неспособност која најверојатно би влијаела врз безбедното извршување на должностите или која би можела ненадејно да го онеспособи кандидатот безбедно да ги користи правата од дозволата:

- (1) абнормалност, вродена или стечена;
- (2) активно, латентно, акутно или хронично заболување или неспособност;
- (3) рана, повреда или последица од операција;
- (4) дејство или несакани ефекти од кои било препишани или непрепишани терапевтски, дијагностички или превентивни лекови кои ги користи.

ATCO.MED.B.010 Кардиоваскуларен систем

(а) Преглед:

- (1) Стандарден 12-канален електрокардиограм (ECG) во мирување и резултат од истиот потребно е да се изврши при прегледот за прво издавање на лекарско уверение, а потоа:
 - (i) на секои 4 години до навршени 30 години;
 - (ii) потоа при секој преглед за продолжување или обновување; и
 - (iii) кога е клинички индицирано.
- (2) Комплетна кардиоваскуларна процена се врши:
 - (i) при прегледот за прво продолжување или обновување, по навршени 65 години;
 - (ii) потоа на секои 4 години; и
 - (iii) кога е клинички индицирано.
- (3) При прегледот за прво издавање на лекарско уверение, при првиот преглед по наполнети 40 години и кога е клинички индицирано потребно е да се изврши процена на липидите во серумот, вклучувајќи го и холестеролот.

(б) Кардиоваскуларен систем – општо:

- (1) Кандидатите со која било од долунаведените состојби се оценуваат како здравствено неспособни:
 - (i) аневризма на торакалната или супрареналната абдоминална аорта, пред операција;

- (ii) значителна функционална или симптоматска абнормалност на кој било залисток на срцето;
 - (iii) трансплантација на срце или на срце/бели дробови.
- (2) Кандидатите со утврдена историја на болест или дијагноза за некоја од следните состојби се упатуваат до надлежниот орган за издавање на дозволи, пред да се донесе оценка дека се здравствено способни:
- (i) периферно артериско заболување, пред или по операција;
 - (ii) аневризма на торакалната/градната или абдоминалната/стомачната аорта, по операција
 - (iii) аневризма на инфра–реналната абдоминална аорта, пред или по операција
 - (iv) функционална безначајна неправилност на залистоците на срцето;
 - (v) по операција на залистоците на срцето;
 - (vi) неправилност на перикардот, миокардот или ендокардот;
 - (vii) вродена срцева мана, пред или по корективна операција;
 - (viii) повторлива вазовагална синкопа;
 - (ix) тромбоза на артериите или вените;
 - (x) белодробна емболија;
 - (xi) кардиоваскуларна состојба за која е потребна систематска антикоагулантна терапија.

(в) Крвен притисок:

- (1) Крвниот притисок се мери при секој преглед.
- (2) Крвниот притисок на кандидатот мора да биде во нормални граници.
- (3) Кандидатите се оценуваат како здравствено неспособни кога:
 - (i) имаат симптоми на низок притисок (симптоматска хипотензија); или
 - (ii) нивниот крвен притисок при преглед постојано е повисок од 160 mmHg систоличен и/или 95 mmHg дијастоличен, со или без терапија;
- (4) Почетокот на терапија со лекови заради контрола на крвниот притисок бара оценување на привремено неспособен, со цел да се утврди дека не постојат никакви значителни несакани дејства.

(г) Заболување на коронарните артерии

- (1) Кандидатите со некоја од следните состојби се оценуваат како здравствено неспособни:
 - (i) симптоматско заболување на коронарните артерии;

- (ii) симптоми на заболување на коронарните артерии кое се контролира со лекови.
- (2) Кандидатите со некоја од следните состојби се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и поминуваат кардиолошка процена за да се исклучи исхемија на миокардот пред да се донесе оценка здравствено способен:
 - (i) суспектна исхемија на миокардот;
 - (ii) асимптоматско помало заболување на коронарните артерии, за кое не е потребно анти-ангинално лекување,
- (3) Кандидатите со историја на болест или со дијагноза за која било од следните состојби се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и поминуваат кардиолошка процена пред да се оценат како здравствено способни:
 - (i) исхемија на миокардот;
 - (ii) инфаркт на миокардот;
 - (iii) реваскуларизација и стентирање заради заболување на коронарните артерии.

(д) Нарушување на ритмот / спроводливост

- (1) Кандидатите за лекарско уверение – класа 3, кои имаат какво било значајно нарушување на спроводливоста или ритмот, повремено или постојано, се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи, и поминуваат кардиолошка процена со задоволителни резултати пред да се оценат здравствено способни. Овие нарушувања опфаќаат што било од следното:
 - (i) нарушувања на суправентрикуларниот ритам, вклучувајќи повремена или постојана синоатријална дисфункција, атријална фибрилација и/или флатер (треперење) и/или асимптоматски синус паузи;
 - (ii) комплетен лев блок;
 - (iii) Мобиц (Mobitz) тип 2 атриовентрикуларен блок;
 - (iv) опсежна и/или слаба комплексна тахикардија;
 - (v) вентрикуларна пре-ексцитација;
 - (vi) асимптоматски продолжен QT интервал;
 - (vii) електрокардиографски докажан Brugada синдром.
- (2) Кандидатите со која било состојба наведени во точките од (i) до (viii) може да се оценат како здравствено способни ако не постојат никакви други неправилности и ако поминат задоволителна кардиолошка процена:
 - (i) некомплетен лев блок;
 - (ii) комплетен десен блок;
 - (iii) стабилна девијација на левата оска;

- (iv) асимптоматска синусна брадикардија;
 - (v) асимптоматска синусна тахикардија;
 - (vi) асимптоматски изолиран униформен суправентрикуларен или вентрикуларен ектопичен комплекс;
 - (vii) атриовентрикуларен блок од прв степен;
 - (viii) атриовентрикуларен блок Mobitz 1;
- (3) Кандидатите со историја на која било од следните состојби се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и поминуваат задоволителна кардиоваскуларна проценка пред да се оценат како здравствено способни:
- (i) аблатио терапија;
 - (iii) вграден песмејкер;
- (4) Кандидатите со која било од следните состојби се оценуваат како здравствено неспособни:
- (i) симптоматска синоатријална болест;
 - (ii) комплетен атриовентрикуларен блок;
 - (iii) симптоматски продолжен QT интервал
 - (iv) автоматски имплантабилен систем на дефибрилација;
 - (v) вентрикуларен анти-тахикардиски пејсмејкер.

ATCO.MED.B.015 Респираторен систем

- (а) Кандидатите со значајно оштетување на функцијата на белите дробови се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи заради воздухопловно-медицинска проценка. Оцената здравствено способен може да се донесе по опоравување на функцијата на белите дробови на задоволителен начин.
- (б) Преглед:
- При првиот преглед и на основа на клинички индикации потребно е да се извршат испитувања на функцијата на белите дробови.
- (в) Кандидати со историја на заболување или со утврдена дијагноза на астма за која е потребно лекување мора да поминат успешна респираторна проценка. Доколку кандидатот е асимптоматичен и лекувањето не влијае врз безбедноста, тој може да се оцени како здравствено способен:
- (г) Кандидатите со историја на заболување или со утврдена дијагноза за некоја од следните болести се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и поминуваат задоволителна респираторна проценка пред да се оценат како здравствено способни:
- (1) активно воспаление на системот за дишење;

- (2) активна саркоидоза;
- (3) пнеумоторакс;
- (4) синдром на апнеја (привремено запирање на дишењето при спиење);
- (5) поголема хируршка интервенција на градниот кош;
- (6) хронична опструктивна пулмонарна болест;
- (7) трансплантација на белите дробови.

ATCO.MED.B.020 Дигестивен систем

- (а) Кандидатите со каква и да било последица од болест или хируршка интервенција во кој било дел на дигестивниот систем и неговите аднекси, која најверојатно би можела да ја намали способноста, посебно ако постои каква и да е опструкција од структура или компресија, се оценуваат како здравствено неспособни.
- (б) Кандидатите не смеат да имаат хернија која би можела да предизвика симптоми на намалување на способноста:
- (в) Кандидатите со нарушувања на гастро–интестиналниот систем, вклучувајќи ги и оние наведени во точките од (1) до (5) може да се оценат како здравствено способни, во зависност од задоволителната гастроентеролошка процена по успешно лекување или целосно заздравување по операција:
 - (1) зачестени диспептички тегоби за кои се потребни лекарства;
 - (2) панкреатитис;
 - (3) симптоматски камења во жолчката;
 - (4) утврдена дијагноза или историја на хронично воспаление на цревата;
 - (5) по извршена хируршка интервенција на дигестивниот систем или на неговите аднекси, вклучувајќи целосно или делумно отстранување или премостување на кој било од овие органи;

ATCO.MED.B.025 Заболувања во врска со метаболизмот и ендокрините жлезди

- (а) Кандидатите со пречки во метаболизмот, исхраната или ендокрините жлезди може да се оценат како здравствено способни, ако се докаже стабилност на состојбата и по задоволителна воздухопловно–медицинска процена.
- (б) Дијабетес
 - (1) Кандидатите со дијабетес (diabetes mellitus), кои треба да земаат инсулин се оценуваат како здравствено неспособни.
 - (2) Кандидатите кои имаат дијабетес (diabetes mellitus), но кои не треба да земаат инсулин за контрола на шеќерот во крвта се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи. Тие може да се оценат како здравствено способни, ако се докаже дека контролата на шеќерот во крвта е постигната и е стабилна.

ATCO.MED.B.030 Хематологија

- (а) Испитувањето на крвта, ако е потребно, го утврдуваат АМЕ или АеМСК, имајќи ја предвид медицинската анамнеза и по физички преглед.
- (б) Кандидатите со хематолошка состојба, како што е:
- (1) нарушување на коагулацијата, хеморагијата или тромбозата;
 - (2) хронична леукемија;
 - (3) нарушување на хемоглобинот, вклучувајќи но не ограничувајќи се на, анемија, еритроцитоза или хемоглобинопатија;
 - (4) значително зголемување на лимфните жлезди;
 - (5) зголемување на слезината,
- се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи. Тие може да се оценат како здравствено способни по задоволителна воздухопловно–медицинска процена.
- (в) Кандидатите кои страдаат од акутна леукемија се оценуваат како здравствено неспособни.

ATCO.MED.B.035 Урогенитален систем

- (а) Анализата на урина е составен дел на секој воздухопловно–медицински преглед. Урината не смее да содржи ниту еден патолошки значителен абнормален елемент.
- (б) Кандидатите коишто имаат каква било последица од болест или хируршка интервенција на урогениталниот систем или неговите аднекси, која најверојатно би предизвикала губиток на способноста, особено ако има какви и да било пречки поради стеснување или компресија, се оценуваат како здравствено неспособни.
- (в) Кандидатите со урогенитални нарушувања, како што е:
- (1) заболување на бубрезите;
 - (2) еден или повеќе уринарни камчиња;
- може да се оценат како здравствено способни што подлежи на задоволителна нефролошка/уролошка процена.
- (г) Кандидатите:
- (1) кај кои е извршена потешка хируршка интервенција на урогениталниот систем или неговите аднекси, вклучувајќи целосно или делумно отстранување или премостување на кој било од неговите органи; или
 - (2) кај кои е извршена потешка уролошка операција;
- се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи на воздухопловно–медицинска процена по целосно опоравување пред да се оценат како здравствено способни.

ATCO.MED.B.040 Инфективни болести

- (a) Кандидатите кои се ХИВ позитивни се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и може да се оценат како здравствено способни по задоволителна специјалистичка процена и под услов дека надлежниот орган за издавање на дозволи има доволно докази дека терапијата не го загрозува безбедното користење на правата од дозволата.
- (б) Кандидатите кои имаат дијагноза или симптоми на инфективни болести како што се:
 - (1) акутен сифилис;
 - (2) активна туберкулоза;
 - (3) инфективен хепатитис;
 - (4) тропски болести;

се упатуваат кај надлежниот орган на воздухопловно–медицинска процена. Тие може да се оценат како здравствено способни по целосно опоравување и специјалистичка процена под услов дека надлежниот орган за издавање на дозволи има доволно докази дека терапијата не го загрозува безбедното користење на правата од дозволата.

ATCO.MED.B.045 Акушерство и гинекологија

- (a) Кандидатите кај кои е извршена потешка гинеколошка операција се оценуваат како здравствено неспособни до целосно оздравување.
- (б) Бременост

Во случај на бременост, ако АеМС или АМЕ смета дека имателот на дозвола е здравствено способен да ги користи своите права, тој може да го ограничи периодот на важноста на лекарското уверение до крајот на 34^{-та} недела од бременоста. Имателот на дозвола оди на воздухопловно–медицински преглед и процена за продолжување после целосно опоравување по бременоста.

ATCO.MED.B.050 Мускулен и скелетен систем

- (a) Кандидатот мора да има задоволително ниво на функционалност на мускулниот и скелетниот систем, кој му овозможува безбедно користење на правата од дозволата.
- (б) Кандидатите кои имаат статичка или прогресивна мускулна, скелетна или реуматолошка состојба која би можела да влијае врз безбедното користење на правата од дозволата се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи. Тие може да се оценат како здравствено способни по задоволителна специјалистичка процена.

ATCO.MED.B.055 Психијатрија

- (a) Кандидатите со ментално растројство или пореметување во однесувањето заради користење или злоупотреба на алкохол или други психоактивни супстанции, вклучувајќи и рекреативни супстанции со или без зависност, се оценуваат како здравствено неспособни сè до период на документирана трезвеност или престанок на користење или злоупотреба и до добивање на задоволителна психијатриска оценка по успешно лекување. Кандидатите се упатуваат до надлежниот орган за издавање на дозволи.
- (б) Кандидатите со психијатриски состојби, како што се:

- (1) нарушување на расположението;
- (2) невротични нарушувања;
- (3) нарушувања на личноста;
- (4) ментално растројство и нарушувања во однесувањето,

поминуваат задоволителна психијатриска оценка пред да се врши процена на здравствената способност. Кандидатите се упатуваат до надлежниот орган за издавање на дозволи заради процена на нивната здравствена способност.

- (в) Кандидатите со историја на поединечен испад или повторливи испади за намерно самоповредување се оценуваат како здравствено неспособни. Кандидатите се упатуваат до надлежниот орган за издавање на дозволи и поминуваат задоволителна психијатриска оценка пред да се донесе оценка за здравствено способен.
- (г) Кандидатите со утврдена историја или клиничка дијагноза на шизофренија, шизоидно нарушување, нарушување со халуцинации или манија се оценуваат како здравствено неспособни.

ATCO.MED.B.060 Психологија

- (а) Кандидатите кои имаат симптоми на стрес кои најверојатно би влијаеле врз нивната способност сигурно да ги користат правата од дозволата, се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи. Тие може да се оценат како здравствено способни по психолошка и/или психијатриска процена која покажува дека кандидатот се опоравил од симптомите на стрес.
- (б) Психолошка процена може да се бара како дел од или дополнување на специјалистички психијатриски или невролошки преглед.

ATCO.MED.B.065 Неврологија

- (а) Кандидатите со утврдена историја или клиничка дијагноза за некои од следните состојби се оценуваат како здравствено неспособни:
 - (1) епилепсија, освен во случаите наведени во (б)(1) и (2);
 - (2) повторливи епизоди на нарушување на свеста од непозната причина;
 - (3) состојби со голема склоност кон церебрална дисфункција.
- (б) Кандидатите со утврдена историја на болест или клиничка дијагноза за некои од следните состојби се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и одат на дополнителна процена пред да се оценат за здравствено способни:
 - (1) епилепсија без рецидив по навршени 5 години;
 - (2) епилепсија без рецидив и без медицински третман во период подолг од 10 години;
 - (3) епилептиформни неправилности на ЕЕГ и спори фокални бранови;

- (4) прогресивно или непрогресивно заболување на нервниот систем;
- (5) една епизода на нарушување или губење на свеста;
- (6) повреда на мозокот;
- (7) повреди на спиналните или периферни нерви.
- (8) нарушувања на нервниот систем поради васкуларни недостатоци, вклучувајќи хеморагиски и исхемиски настани.

ATCO.MED.B.070 Систем за вид

(а) Преглед

- (1) Деталниот преглед на очите претставува составен дел од првиот преглед и се врши периодично во зависност од рефракцијата и функционалните перформанси на видот.
- (2) Рутинскиот преглед на очите претставува составен дел на сите прегледи за продолжување и обновување.
- (3) Кандидатите одат на тонометрија при прегледот за прво продолжување по навршени 40 години старост, кога за тоа постојат клинички индикации и ако постои фамилијарна анамнеза.
- (4) Кандидатите им доставуваат на AeMC или AME извештај од офталмолошкиот преглед во случаи кога:
 - (i) функционалноста покажува значителни промени;
 - (ii) стандардите за гледање на далечина може да се постигнат само со корективни леќи.
- (5) Кандидатите со голема грешка на рефракција се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи.
- (б) Острината на видот при гледање на далеку мора да е 6/9 (0,7) или подобра на секое око посебно, а острината на видот на двете очи да е 6/6 (1,0) или подобра.
- (в) Кандидатите за прво издавање на лекарско уверение кои имаат монокуларен или функционално монокуларен вид, вклучувајќи и проблеми со рамнотежата на очниот мускул се оценуваат како здравствено неспособни. При прегледите за продолжување или обновување кандидатот може да се оцени како здравствено способен, под услов дека офталмолошкиот преглед е задоволителен. Кандидатот се упатува кај надлежниот орган за издавање на дозволи.
- (г) Кандидатите за прво издавање на лекарско уверение со стекнат супстандарден вид на едно око се оценуваат како здравствено неспособни. При прегледите за продолжување или обновување, кандидатот се упатува до надлежниот орган за издавање на дозволи и може да се оцени како здравствено способен под услов дека офталмолошкиот преглед е задоволителен.
- (д) Кандидатите мора да се во состојба да ја читаат N5 таблицата, или еквивалент, на растојание од 30 – 50 сантиметри и N14 таблицата, или еквивалент, на растојание од 60 – 100 сантиметри, со корекција, ако е потребно.

- (f) Кандидатите мора да имаат нормални видни полиња и нормална бинокуларна функција.
- (e) Кандидатите кои имале операција на око се оценуваат како здравствено неспособни сè до целосно опоравување на функцијата на видот. Надлежниот орган за издавање на дозволи може да ги оцени како здравствено способни по задоволителна офталмолошка проценка.
- (ж) Кандидатите со клиничка дијагноза на кератоконус се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и може да се оценат како здравствено способни по задоволителен преглед од офталмолог.
- (з) Кандидатите со диплопија се оценуваат како здравствено неспособни.
- (s) Очила и контактни леќи
 - (1) Ако задоволителна функција на видот за должностите за кои се има овластување се постигнува само со користење на корекција, очилата или контактните леќи мора да обезбедуваат оптимална функција на видот, добро да се поднесуваат и да се соодветни за потребите на контролата на летањето.
 - (2) Не смее да се користи повеќе од еден пар на очила за време на користењето на правата од дозволата, со цел да се исполнат условите за вид на сите растојанија.
 - (3) Мора да има на располагање резервен комплет на очила со слична корекција за време на користење на правата од дозволата(-ите).
 - (4) Контактните леќи, кога се носат за време на користење на правата од дозволата, се монофокални, безбојни и не смее да се користат ортокератолошки леќи. Не се користат контактни леќи за моновиизија.
 - (5) Кандидатите со голема грешка на рефракција мора да користат контактни леќи или очила со леќи со голем индекс.

ATCO.MED.B.075 Распознавање на бои

Од кандидатите се бара да покажат способност за лесно распознавање на бои (нормални трихомати).

ATCO.MED.B.080 Оториноларингологија

- (a) Преглед:
 - (1) Рутинскиот оториноларинголошки преглед претставува дел од прегледот за прво издавање, продолжување и обновување на лекарско уверение.
 - (2) Слухот се испитува на секој преглед. Кандидатот мора точно да разбере говор кога се тестира секое уво на растојание од 2 метри од и со грб свртен кон АМЕ.
 - (3) Слухот се испитува со чиста тонална аудиометрија на првиот преглед и на последователните прегледи за продолжување или обновување, и тоа, на секои четири години до навршени 40 години, а потоа на секои две години.
 - (4) Чиста тонална аудиометрија:

- (i) Кандидатите за лекарско уверение – класа 3, не смеат да имаат никаква загуба на слухот ни на едно уво поголема од 35 dB на која било фреквенција од 500, 1000 и 2000 Hz, или повеќе од 50 dB на 3000 Hz.
 - (ii) Кандидатите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за слух се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и мора да ја поминат процената од специјалист пред да се оценат за здравствено способни. Кандидатите за прво издавање на уверение одат на тест за разбирање на говор. Кандидатите за продолжување или обновување на лекарско уверение – класа 3 поминуваат функционално испитување на слухот во оперативно опкружување.
- (5) Слушни помагала:
- (i) Прв преглед: потребата за слушни помагала со цел да се исполнат условите за слух повлекува оценка неспособен.
 - (ii) Прегледи за продолжување и обновување: може да се земе предвид процена за здравствено способен ако со користење на слушно помагало(-а) или со соодветно протетичко средство се подобрува слухот до степен што при процената која се врши со испитување на целосната функционалност на слухот во оперативно опкружување се постигнува нормален стандард.
 - (iii) Ако е потребно протетичко средство за да се постигне нормален стандард на слухот, на располагање мора да има резервен комплет од уредот или приборот, како што се батерии, кога се користат правата од дозволата.

(6) Кандидати со:

- (1) активен хроничен патолошки процес на внатрешното или средно уво;
- (2) незаздравена перфорација или дисфункција најмалку на една мембрана на ушното тапанче;
- (3) нарушувања на вестибуларната функција;
- (4) значителна малформација или значителна хронична инфекција на усната шуплина или горните дишни патишта;
- (5) значителни пречки во говорот или гласот кои ја намалуваат можноста за разбирање;

се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и одат на дополнителен ОРЛ преглед и проценка за да се утврди дека таквата состојба не влијае врз безбедното користење на правата од дозволата.

ATCO.MED.B.085 Дерматологија

Кандидатите не смеат да имаат никаква утврдена дерматолошка состојба која би можела да влијае врз безбедното користење на правата од дозволата која ја имаат.

ATCO.MED.B.090 Онкологија

- (a) Кандидатите со дијагноза на примарно или секундарно малигно заболување се упатуваат кај надлежниот орган за издавање на дозволи и мора да поминат задоволителна онколошка процена пред да се земе предвид процена за здравствена способност.
- (б) Кандидатите со утврдена историја на болест или клиничка дијагноза за интрацеребрален малиген тумор се оценуваат како здравствено неспособни.

ПОДДЕЛ С

ОВЛАСТЕНИ ЛЕКАРИ ЗА ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНАТА СПОСОБНОСТ (АМЕ)

ATCO.MED.C.001 Права

- (а) Согласно овој дел, правата на АМЕ се да ги продолжува и обновува лекарските уверенија – класа 3 и да ги врши односните воздухопловно–медицински прегледи и процени.
- (б) Обемот на правата на АМЕ и кој било услов во врска со истите се наведува во уверението.
- (в) Имателите на уверение за АМЕ не смеат да вршат воздухопловно–медицински прегледи и процени во земја–членка која не е земјата–членка која го издала нивното уверение за АМЕ, освен во случаи кога:
 - (1) од земјата–членка домаќин добиле одобрение да ги вршат своите професионални активности како лекари–специјалисти;
 - (2) го известиле надлежниот орган на земјата–членка домаќин за своите намери да вршат воздухопловно–медицински прегледи и процени и да издаваат лекарски уверенија во рамките на нивните права како АМЕ; и
 - (3) добиле инструкции од надлежниот орган од земјата–членка домаќин.

ATCO.MED.C.005 Поднесување на барање

- (а) Барањето за добивање на уверение за АМЕ се поднесува согласно процедурата која ја утврдил надлежниот орган.
- (б) Кандидатите за уверение за АМЕ на надлежниот орган му го доставуваат следното:
 - (1) лични податоци и адреса на работодавачот;
 - (2) документација со која се потврдува дека тие ги исполнуваат условите утврдени во ATCO.MED.C.010, вклучувајќи го и уверението за завршени курсеви за обука по воздухопловна медицина соодветна на правата за кои доставуваат барање;
 - (3) писмена изјава дека АМЕ ќе издава лекарски уверенија врз основа на условите наведени во овој дел.
- (в) Ако АМЕ врши лекарски прегледи на повеќе локации, тој му доставува на надлежниот орган соодветни податоци во врска со локациите каде врши прегледи.

ATCO.MED.C.010 Услови за издавање на уверение за АМЕ

Кандидатите за уверение за АМЕ со права за продолжување и обновување на лекарски уверенија – класа 3:

- (а) мора да се целосно квалификувани и да имаат лиценца за лекарска пракса и Уверение или доказ за завршено специјалистичко усовршување;

- (б) мора успешно да го завршиле основниот и напредниот курс по воздухопловна медицина, вклучувајќи ги и посебните модули за воздухопловно–медицинска процена на контролорите на летање и посебните услови во контролата на летање;
- (в) мора да му докажат на надлежниот орган дека:
 - (1) располагаат со соодветни простории, процедури, документација и функционална опрема соодветна за воздухопловно–медицинските прегледи; и
 - (2) ги имаат воспоставено потребните процедури и услови за почитување на лекарската тајна.

ATCO.MED.C.015 Курсеви за обука по воздухопловна медицина

- (а) Курсевите за обука по воздухопловна медицина ги одобрува надлежниот орган на земјата–членка во која се наоѓа седиштето на организацијата која го спроведува курсот. Организацијата која го спроведува курсот докажува дека наставната програма на курсот ги содржи целите на обуката за стекнување на потребната компетентност и дека лицата кои се задолжени за спроведување на обуката поседуваат соодветно знаење и искуство.
- (б) Освен во случај на обука за освежување на знаењето, курсевите завршуваат со писмен испит по предметите опфатени во содржината на курсот;
- (в) Организацијата која го спроведува курсот им издава на кандидатите по успешно положен испит уверение за завршена обука.

ATCO.MED.C.020 Измени на уверението за АМЕ

- (а) АМЕ го известуваат надлежниот орган за следните околности кои можат да влијаат врз нивното уверение:
 - (1) кога против АМЕ е поведена дисциплинска постапка или истрага од страна на медицинско регулаторно тело;
 - (2) кога постојат какви и да било измени на условите под кои е издадено уверението, вклучувајќи ја и содржината на изјавите дадени при поднесување на барањето;
 - (3) кога повеќе не ги исполнуваат условите за издавање на уверение за АМЕ;
 - (4) кога дошло до промена на локацијата каде се врши воздухопловно–медицинската пракса или е сменета контакт адресата.
- (б) Ако не се извести надлежниот орган, тоа резултира со привремено одземање или повлекување на правата од уверението за АМЕ, врз основа на одлука од надлежниот орган кој привремено го одзема или повлекува уверението.

ATCO.MED.C.025 Период на важност на уверенијата за АМЕ

Уверението за АМЕ се издава за период кој не е подолг од 3 години. Уверението се продолжува под услов дека имателот:

- (а) продолжува да ги исполнува општите услови кои се бараат за лекарска пракса и ја одржува регистрацијата како лекар согласно националните прописи;

- (б) бил на обука за освежување на знаењето од воздухопловна медицина и за работното опкружување на контролорите на летање во последните 3 години;
 - (в) извршил најмалку 10 воздухопловно–медицински прегледи секоја година. Овој број на прегледи може да го скрати само надлежниот орган во оправдани околности;
 - (г) и понатаму ги исполнува условите од нивното уверение за АМЕ; и
 - (е) ги користи правата за АМЕ согласно наведеното во овој дел.
-